

ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ

Ὡσπερ Πελεκάν, τετρωμένος τήν πλευράν Σου, Λόγε, σοὺς θανόντας παῖδας ἐζώωσας, ἐπιστάξας ζωτικούς αὐτοῖς κρουνοὺς.
Ἄπο τὸν ὄρθρο τοῦ Μ. Σαββάτου.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

ΑΝΘΙΣΤΙΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

		σελ.
Ίακη Σωτήρχου	Δίδαξέ με	1
Δημήτρη Κάββουρα	Ἡ ροδιά	2
Ἀγλαΐας Ζάννου	Στό περιβόλι (σονέτο)	2

ΜΕΓΑΛΗ ΒΔΟΜΑΔΑ ΚΑΙ ΠΑΣΧΑ

Τζοβάννι Παπίνι	Πίετε έξ αὐτοῦ πάντες	3
Ντάγκ Χάμμερσελντ	Ἡ σκοτεινή νύχτα τῆς Γεθσημανῆ	4
Μ. ντέ Οὐναμουῖνο	Ὁ ἀγαπημένος μου εἶναι ἄσπρος (στίχοι)	5
Ἄλφρεντ Νόϊτς	Τραγοῦδι (ποίημα)	6
Ὀλγας Βότση	Φέγγος τῶν λέξεων (ποίημα)	6
Τσάρλς Λεντμπήτερ	Πάσχα	7

ΣΚΛΑΒΕΣ ΚΑΙ ΛΕΦΤΕΡΕΣ ΨΥΧΕΣ

Κύρου Δανέζη	Φραγμοί (ποίημα)	9
Νικολαΐ Μπερντιάγεφ		
Ντάγκ Χάμμερσελντ		
Λουκῆ Ἀκρίτα		
Ρομαίν Ρολλάν	Σκέψεις	9
Ο.Λ. Φορέλ		
Ἀγγελου Σικελιανοῦ		10
Κώστα Βάρναλη	Λεφτεριά (στίχοι)	10

Ἡ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

Σοφοκλῆ	Ἡ Ἀντιγόνη μπροστά στόν Κρέοντα	11
Ζάν Ἀνούιγ	Ἡ Ζάν ντ' Ἀρκ καί ἡ Ἱερή εξέταση	13

ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΡΟΜΑΙΝ ΡΟΛΛ

Μαρίας Οἰκονόμου	Ρομαίν Ρολλάν	16
Ρομαίν Ρολλάν	Θεός ἀγωνιστής	21

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ

ΠΕΛΕΚΑΝ	Λεωνίδας Πολυμερόπουλος	21
---------	-------------------------	----

Ἡ Ζ' ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ Θ. ΕΝ.

Ἀγλαΐας Ζάννου	Τί εἶναι Θεοσοφία	22
----------------	-------------------	----

Ἡ Ζ' ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ Θ. ΕΝ.

Ἀγλαΐας Ζάννου	Φῶς ἀπ' τό σκοτάδι	29
Μελισσάνθης	Λίγα λόγια γιά τό "Νάρκισσο"	30
ΠΕΛΕΚΑΝ	Λίγα λόγια γιά τ' ἄλλα τ' ἀνα- γνώσματα	31

ΠΕΛΕΚΑΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ
ΣΟΛΩΜΟΥ 4 (1ος ΟΡΟΦΟΣ) ΑΘΗΝΑΙ Τ. Τ. 148

Διευθύνεται υπό Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς

Ἐπεύθυνος Συντάξεως Ἄγλ. Ζάννου Καρνεάδου 43

Ἐπεύθυνος Τυπογραφείου Ν. Παναγόπουλος Ἄγ. Κωνσταντίνου 14

Διανέμεται Δωρεάν — Ἐκδίδεται ἀνά τριμηνίαν

Ἄριθ. Δελτ. 30 Ἄνοιξη 1966

Ὀκτ. — Ἰούν. Κάθε Τρίτη καὶ Παρασκευή ὁμιλίαι ἀπὸ τις 8 μ.μ. Τὰ γραφεῖα ἀνοιχτὰ 7-9 μ.μ.

Μέσ' ἀπ' τῆ Σταύρωση ἢ Ἀνάσταση,
μέσ' ἀπ' τὸν πόνο ἢ χαρά,
ἀπ' τῆ σκλαβιά ἢ λευτεριά,
ἀπὸ τῆ Νύχτα ὁ Ἥλιος.

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Α' ΔΙΔΑΞΕ ΜΕ

Δίδαξέ με ἄστρο τῆς αὐγῆς
κράτησέ με καθαρὸ καὶ πρᾶο
νά υπηρετῶ στό ναό τῆς ποίησης.
Γέμισε τὰ στήθια μου σιωπή
γιά νά τραγουδῶ
μονάχα τὴν ἀγάπη.
Περιμένω κάθε νύχτα τὸ χέρι σου
ν' ἀπλωθεῖ πάνω ἀπ' τὸ χάος σάν γεφυροῦ
γιά τὰ ὄνειρα πού δέν χωροῦν πιά
στήν καρδιά μου. Δίδαξέ με
νά σβήνω τὰ δάκρυα καὶ τίς πληγές
καὶ ν' ἀνεβαίνω σιγά - σιγά.
στή βουνοπλαγιά τῆς Ἄνοιξης.

Γάκης Σωτήρχος
Ἄπὸ τῆ συλλογῆ "Μετοικεσία"

Β' Η ΡΟΔΙΑ

Σταλαγματιά - σταλαγματιά σάν τῆς δρασιάς τό δάκρυ
σ' ἄφηνε καί δέν τ' ἄνοιωθες, ἀχόρταγη ἡ ζωή...

Κι' ὅσο μποροῦσες κρέμαγες καρπούς κι' ἀνθούς στήν ἄκρη
πού λιγοστή ξεχείλιζε γιά σένανε πνοή.

Καρτερική κι' ἐπίμονη σάν κορασιά στόν κῆπο
δέν ἦταν καί μιάν ἄνοιξη πού νά μή στολιστῆς
μέ τῆς φωτιάς τά χρώματα, μέ τῆς καρδιάς τό χτύπο
γελουμένη σάν Ἐρωτας, φῶς ζήταες νά λουστῆς.

Σά ν' ἄνοιωθες τούς γύρω σου, γιά σέ μιλοῦσαν ὅλοι
καί γιά σοφή σέ λόγιαζαν στήν τόση σου ὁμορφιά
σάμπως καί νάτανε ἡ ζωή σάν τοῦτο τό περβόλι
καί σύ μιὰ ολάκερη ὑπαρξη: Τό πνέμα κι' ἡ θωριά.

Γιά νά καρπίσης σ' ἔφτανε καί τό πού ὑπάρχεις μόνο
γιά νά χαρῆς, ἡ Ἄνοιξη δέ σούλειψε ποτές,
τ' ἀνθρώπου δέ δοκίμασες τήν ἔγνοια καί τόν πόνο
ὅπου ξεχνᾷ τί ναι ἡ ζωή πού ζεῖς κάποιες στιγμές.

Κι' ἐγώ πού δέν τό λόγιασα πῶς ἔφταναν, δύο μόνα
κανά νά σ' ἀφανίσουνε - τά χιόνια κι' ὁ καιρός -
κλειῶ στήν ψυχῆ μου ἀνήλιαγο τό φετινό χειμῶνα
σά νάταν δίχως Ἄνοιξη γιά μένα ὁ Μάης αὐτός.

Δημήτρης Κάββουρας

Γ' ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΟΛΙ

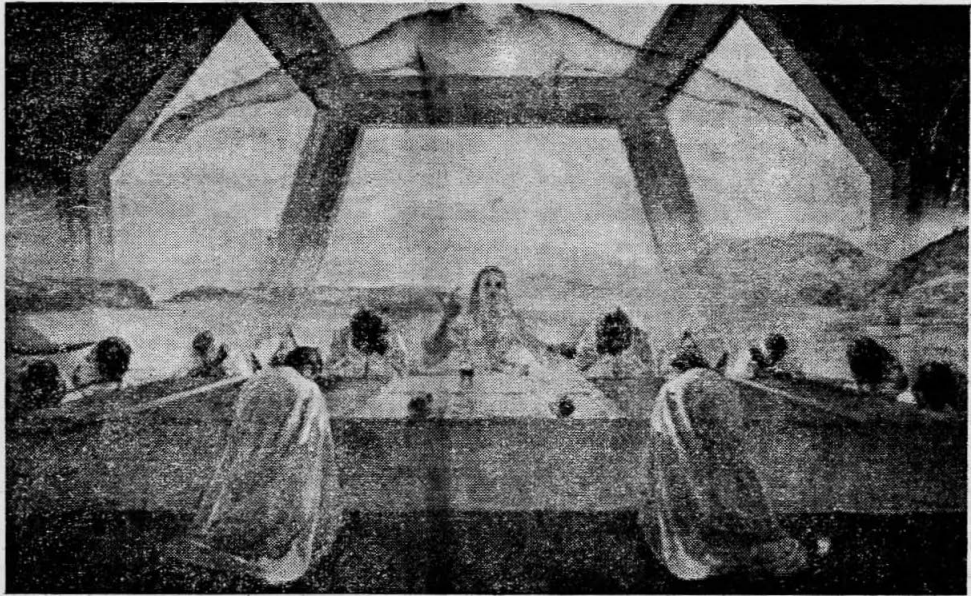
Γύρω στή ροδοπέταλη τριανταφυλλιά
τά χρυσά χνούδια τους οἱ μέλισσες σκροποῦνε,
στά δειλινά καί στά αἰγοκλήματα μεθοῦνε
ρουφώντας τῆς καρδιάς τους τή δροσοσταλιά.

Χρυσόμυγες, μαμούδια, στήν ξανθή ἀντηλιά
τά παρδαλά φτερούγια τους ἀνοιγοκλειοῦνε,
καί ζαλισμένα πέφτουνε νά κοιμηθοῦνε
εῶν λουλουδιῶν μέσ στή βελούδινη ἀγκαλιά.

Κανείς... Μακριά τοῦ ἀνθρώπου ἡ βάρβαρη βοή.
Κανείς; Μπροστά μου σπαρταράει τρελλή ἡ Ζωή.
Τό ἀπόκρυφο τραγούδι ἀκούω τῶν μαμουδιῶν,

τίς μέλισσες πού μέσ στά πέταλα φιλιοῦνται,
καί γύρω ἀνάλαφρες οἱ μυρμηδιές πλανιοῦνται,
οἱ μυροστάλαχτες ψυχές τῶν λουλουδιῶν.

Ἀγλαΐα Λάννου. Ἀπό τή συλλογή "Ποιήματα"

Σαλβατόρ Νταλί

Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΔΕΙΠΝΟΣ

Α' ΠΙΕΤΕ ΕΞ ΑΥΤΟΥ ΠΑΝΤΕΣ

Καί ὁ Ἰησοῦς γιομίζοντας γιά τρίτη φορά τήν κούπα τήν κοινή τήν προτείνει στόν πλαινό του.

- Πιέτε ὅλοι. Αὐτό εἶναι τό αἷμα μου, τό αἷμα τῆς Συμφωνίας, τό αἷμα πού χύνεται γιά σᾶς καί γι ἄλλους πολλούς.

Τό αἷμα του δέν ἔχει ἀκόμα πέσει κεῖ στή γῆ, κάτω ἀπ τίς Ἐλιές, ποτισμένο μέ τόν ιδρώτα του. Δέν κύλησε ἀκόμα ἀπό τό δρόμο τῶν καρφιῶν στοῦ Γολγοθᾶ τό χῶρο. Μά ἡ πιθυμιά του ζωή νά δώση μέ τή δικιά του τή ζωή, νά ξαγοράση μέ τά πάθη του ὅλου τοῦ κόσμου τόν πόνο, νά μεταδώση κάτι τουλάχιστο ἀπό τή οὐσία του στούς κοντινοῦς του κληρονόμους, αὐτή του ἡ πιθυμιά οὐδέποτε οὐδέποτε ἀγάπημένους του νά παραδοθῆ, τόσο εἶναι δυνατή πού τή θυσία νοιώθει τελειωμένη καί τήν προσφορά του μορετή.

Ἄν ὁ Ἄρτος εἶναι τό σῶμα, τό αἷμα εἶναι τό πνεῦμα. "Μήν τό τρώτε τό κρέας μέ τό αἷμα του, πού εἶναι ἡ ψυχή του" εἶχε πῆ ὁ Κύριος στό Νῶε. Μέ τό αἷμα, πού εἶναι ἡ ὁρατή εἰκόνα τῆς ζωῆς, ὁ Θεός τοῦ Ἀβραάμ καί τοῦ Ἰακώβ θεμέλιωσε τή συμφωνία μέ τό λαό τῆς ἐκλογῆς του. Ὅταν ὁ Μωυσῆς παράλαβε τό Νόμο, μοσχάρια πολλά ἔσφαξε καί μοίρασε τό αἷμα τους, μισό γιά νά ραντίσῃ τό λαό καί μισό γιά νά σκορπίσῃ στό βωμό. Τότε ὁ

Μωυσής πήρε από κείνο τό αίμα, ράντισε τό λαό του καί είπε:
"Νά τό αίμα τής Συμφωνίας πού ο Κύριος έκαμε μαζί σας γιά νά
γίνουν οσα είπώθηκαν".

Άλλά έπειτα από πείραμα αιώνων ανάγγειλε μέ τούς προφήτες
πώς άλλη συμφωνία χρειάζότανε πιά. Τό αίμα τών ζώων είχε χά-
σει πιά τήν άρετή του. Ένα άλλο αίμα, πολύ πιό έκλεχτής καί
πολύτιμης φύσης, χρειάστηκε γιά τήν καινούργια Συμφωνία....

Αυτό είναι τό αίμα μου, τό αίμα τής συμφωνίας, τό αίμα πού
χύνεται γιά σάς.

"Οχι μόνο γιά τούς Δώδεκα πού είναι εκεί. Αυτοί αντιπροσω-
πεύουν στά μάτια του όλη τήν ανθρωπότητα πού τότε ζή κι όλη
τήν ανθρωπότητα πού είναι νά γεννηθῆ. Τό αίμα πού άύριο θά
σκορπιστῆ στό λόφο του Γολγοθά είναι αίμα καθαρό, άληθινό, φλο-
γερό καί μέ κηλίδες θά βάφῃ τό Σταυρό πού όλα τά δάκρυα τών
Χριστιανών δέν θά μπορέσουν νά τίς ξεπλύνουν ποτέ. Μα εκείνο
τό αίμα είναι ἡ μορφή μιᾶς φυχῆς πού προσφορά ολάκερη έγινε.
Πού δόθηκε γιά νά συνταυτίσῃ μέ τόν έαυτό της τίς φυχές τίς
φυλακισμένες στά σώματα τών ανθρώπων. Πού προσφέρθηκε σέ κεί-
νους πού τή ζητήσανε καί σέ κείνους πού τήν άποφυγανε. Πού πό-
νεσε γιά κείνους πού τή δέχτησαν καί γιά κείνους πού τή βλα-
στήτησαν. Αυτό τό βάπτισμα στό αίμα, πού άκολούθησε του Ιωάν-
νη το βάπτισμα στό νερό, καί τό βάπτισμα στό δάκρυα τής γυναί-
κας άπ τῆ Βηθουνία, καί τό βάπτισμα στις φτυσιές τών Ιουδαίων
καί τών Ρωμαίων, αυτό στό βάπτισμα στό αίμα τό κόκκινο σάν τῆ
φωτιά πού προμάντεφε ο Προφήτης τής Φωτίας, στό αίμα πού θ
ανάκατωθῆ μέ όσα δάκρυα χύσουν οι γυναῖκες πάνω στό ματωμένο
λείφανο, είναι τό υπέρτατο μυστήριο πού ο προδομένος μεταδί-
δει στους προδότες του.

Γκοβάννι Παπίνι (Giovanni Papini , 1881-1956), ίταλός
λογοτέχνης. Από τήν " Ιστορία του Χριστου"

Μετάφραση Χρυσῆς Καφαλοπούλου

Β' Η ΣΚΟΤΕΙΝΗ ΝΥΧΤΑ ΤΗΣ ΓΕΘΣΗΜΑΝΗ

en una noche oscura² .. Η σκοτεινή νύχτα τής φυχῆς-ἡ τόσο
σκοτεινή πού οὔτε νά φάξουμε δέ μπορούμε νά βρούμε τήν πίστη.
Η νύχτα τής Γεθσημανῆ, πού κ' οἱ τελευταῖοι φίλοι άποκοιμηθή-
κανε κι όλοι γυρευουνε τό χαμό μας κι ο θ ε ο ς σ ω π α ῖ -
ν ε ι τήν ώρα πού γίνεται ο γάμος.

Ντάγκ Χαμμερσελντ (Dag Hammerskjöld) σύγχρονος σουηδός
πολιτικός καί συγγραφέας. Από τά " Ορόσημα"

Μετάφραση Σοφίας Σουλιώτη

1. Σημ. μετ. Ο Ιωάννης ο Ευαγγελιστής.

2. Σημ. μετ. Μεσα σε μια σκοτεινή νύχτα. Φράση του Άγίου Ιω-
άννη του Σταυρού (San Juan de la Cruz, 1542-1592), ισπανού
μυστικού.

Γ' Ο ΑΓΑΠΗΜΕΝΟΣ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΑΣΠΡΟΣ

Τί συλλογιέσαι Έσύ, πεθαμένε Χριστέ μου;
Γιατί αυτός ο πέπλος τής σκοτεινής νύχτας
άπό τήν πλούσια κόμη Σου του Ναζωραίου
πέφτει στό μέτωπό Σου;
Κοιτάξεις μέσα Σου νά δεῖς ποῦ βρίσκεται
του Θεοῦ τό βασίλειο πού γλυκοχαράζει
ο αἰώνιος ἥλιος τής ζωντανῆς ψυχῆς;
"Άσπρο εἶν τό κορμί Σου σάν τόν καθρέφτη
του ἡλιου του ζωοποιου, του φωτός τόν πατέρα.
"Άσπρο εἶν τό κορμί Σου σάν τό φεγγάρι
πού στρέφει νεκρό γύρω άπ τή μάνα του
τή βαλαντωμένη ἀλήτισσα γῆ μας.
"Άσπρο εἶν τό κορμί Σου σάν τήν ὄστια
τ' ουρανοῦ στήν άφέντισσα νύχτα,
τ' ουρανοῦ του τόσο μαύρου πού εἶναι ἴδιος
μέ τόν πέπλο τής πλούσιας κόμης Σου
του Ναζωραίου.
Γιατί εἶσαι, Χριστέ, ο μόνος ἄνθρωπος
πού ὑπόκυψε μέ ὄλη τή θέλησή του,
θριαμβευτής του θανάτου,
πού καρυφή τής ζωῆς ἐξ αἰτίας Σου μένει.
Ἐξ αἰτίας Σου άπό τότε ο θάνατος μᾶς ζωογονεῖ.
Ἐξ αἰτίας Σου ο θάνατος γίνεται γλυκειά παρηγόρια
πού τίς πίκρες τής ζωῆς ἡμερεύει.
Ἐξ αἰτίας Σου ο νεκρός ἄνθρωπος δέν πεθαίνει,
ἄσπρος μένει σάν τό φεγγάρι τής νύχτας.
Εἶναι ὄνειρο, Χριστέ, ἡ ζωή κι ο θάνατος άγρύπνια.
Ἐνῶ ἡ γῆ στή μοναξιά ὄνειρεύεται,
ἄσπρο τό φεγγάρι στή νύχτα άγρυπνᾷ.
Άγρυπνᾷ ο "Άνθρωπος άπό τό σταυρό του,
ένῶ ο κόσμος κάτω ὄνειρεύεται.
Άγρυπνᾷ ο "Άνθρωπος δίχως αἶμα,
ο ἄσπρος ἄνθρωπος σάν τό φεγγάρι
τῆς ὀλοσκότεινης νύχτας.
Άγρυπνᾷ ο "Άνθρωπος πού ἔδωσε τό αἶμα του ὄλο
για νά πληροφορηθοῦν οἱ πολλοί οτι εἶναι ἄνθρωποι.
Έσύ ἔσωσες τό θάνατο.
Κι ἀνοίγεις τά χέρια Σου στή νύχτα
πού εἶναι γεμάτη σκοτάδι κι ὀμορφιά
καθώς ο ἥλιος τής ζωῆς τήνε κοίταξε
μέ τά μάτια του άπό φωτιά.
Γιά τουτο τή νύχτα τή μελαχροινή
ο ἥλιος τήν ἔκανε τόσο ὠραία.
Καί εἶναι ὠραῖο τό μοναχικό φεγγάρι,
τό ἄσπρο φεγγάρι στήν ἑναστρη νύχτα

τή μαύρη σάν τήν πλούσια κόμη Σου
του Ναζωραίου.
"Άσπρο τό φεγγάρι σάν τό κορμί του Άνθρώπου στό σταυρό,
καθρέφτης του ήλιου τής μέρας πού δέν πεθαίνει.
Οί αχτίνες, Δάσκαλε, του γλυκού φωτός Σου
μάς οδηγούν στή νύχτα του κόσμου αυτού
διαπερνώντας μας μέ τή στέρεα έλπίδα μιās ζωής αιώνιας.
Νύχτα πολυαγάπητη,
ώ νύχτα των τρυφερών όνειρων,
μάννα τής έλπίδας, γλυκειά νύχτα,
νύχτα τής ψυχής σκοτεινή έσύ
τρέφεις τήν έλπίδα στό Σωτήρα Χριστό.

Μιγέλ ντέ Ούναμοϋνο (Miguel de Unamuno, 1864-1936)
ίσπανός λογοτέχνης καί στοχαστής. Από τό "Χριστό του Βελάθκεθ"
Μετάφραση Ιουλίας Ίατρίδη

Δ' ΤΡΑΓΟΥΔΙ

"Τί κρύβεται μέσ στην καρδιά του Ρόδου
μάννα μου;"
"Ποιός είναι μπορετό νά ξέρει, ποιός;
Κάποιος πού πέθανε πά σ'ενα λόφο άπόμακρο, μοναχικό
ίσως μπορεϊ νά σοϋ τό πεϊ. Κανέννας άλλος
γιόκα μου".
Γιά νά φτιαχτεϊ τό Ρόδο τί χρειάζεται
μανούλα μου;"
"Τό ξέρει ό Θεός πού άπόθανε.
Χρειάζονται οι αιώνιοι πόλεμοι του κόσμου μας
κι όλα τ'άστέρια τ'ούρανού καί τό φεγγάρι.
Η δύναμη χρειάζεται τής κόλασης καί του παράδεισου
κι άκόμα κάτι πιό τρανό, ή άτέλειωτη η Άγάπη,
γιόκα μικρέ μου".

"Άλφρεντ Νόιγ (Alfred Noyes) Άγγλος ποιητής (γεν.στά 1880)
Άπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Ε' ΦΕΓΓΟΣ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Φέγγος των λέξεων,
άγάπη, θυσία τής ύπαρξης, άνέβασμα στό βουνό του σταυρού,
σιωπηλή μέ κάνετε νά κοιτῶ τήν καρδιά μου,
σέ δρόμους έρημους μου άνοιγεται νά πατῶ.
Έκει πού μονάχα διαλεχτοί περπατοϋνε
μέ ματωμένα τά πόδια τους,
μέ χλωμιασμένα τήν ὄψη καί τήν καρδιά τους.
Νά σ'αυ σαρκώσω με τό αίμα μου θελω,
άξια νά γίνω στο κρυφο μου τό κάλεσμα,
τήν πονεμένη μοιρα των ανθρώπων να ξήσω.

"Όλα Βότση. Από τή συλλογή "Ύπαρξη καί σιωπή"

Γ' Π Α Σ Χ Α

Ἡ ἀγγλική λέξη Easter (Πάσχα) προέρχεται ἀπό τό Eostre, τ' ὄνομα τῆς ἀγγλοσαξονικῆς θεᾶς τῆς ἀνοιξῆς. Τό Eostre εἶναι παραλλαγή τοῦ Ἰστάρ ἢ Ἀσταρότ ἢ Ἀστάρτη, τῆς ὀνομασίας τῆς βασίλισσας τ' Οὐρανοῦ. Κι αὐτά πάλι τὰ ὀνόματα ἔρχονται ἀπό τή σανσκριτικὴ λέξη Οὐς, πού θά πεῖ φῶς. Ἀπό τό Οὐς βγαίνει ὁ τίτλος Οὐσάς, πού τόν εἶχαν οἱ ἀύγινές κορασιές, στίς Βέδες. Βασικά λοιπόν τό Easter, τό Πάσχα, εἶναι ἡ μεγάλη γιορτή γιά τό φῶς. Γιά τό φῶς πού ἀνατέλλει πάλι. Γιά τό φῶς τοῦ κόσμου.

Ὅλα τὰ σύμβολα τῆς ἐξέλιξῆς μας κέντρο ἔχουνε τήν πηγὴ, τήν προέλευση τούτης τῆς ἐξέλιξης, τήν Ἡλιακὴ Θεότητα, πού στήν ἑλληνικὴ φιλοσοφία ὀνομάζεται Λόγος.

... Σ' ὅλες τίς θρησκείες ὁ Θεός Ἥλιος γεννιέται τό μεσοχειμῶνο, ἀμέσως ἔπειτα ἀπό τήν πιό μικρὴ μέρα. Γεννιέται τὰ μεσάνυχτα τῆς 24 τοῦ Δεκέμβρη, ὅταν ὁ ἀστερισμός τῆς Παρθένου εἶναι στόν ὀρίζοντα. Γι' αὐτό λένε πῶς γεννήθηκε ἀπό τήν Παρθένα καί πῶς ὕστερα ἀπό τή γέννηση, ὅταν ὁ Ἥλιος ἔχει ἀνεβεῖ στόν οὐρανό, ὁ ἀστερισμός μένει ἡ ἀχραντὴ οὐράνια Παρθένα.

Ὁ Θεός Ἥλιος ξαναγεννιέται γιὰτί πέρασε ἡ μικρότερη μέρα (στό βόρειο γεωγραφικό πλάτος). Πρωτύτερα οἱ νύχτες ὅλο καί μικραίνανε, λές καί τότε νικούσανε οἱ δυνάμεις τοῦ σκοταδιοῦ. Μά τώρα αὐτό τό λιγότεμα νικῆθηκε. Ὁ Θεός Ἥλιος ἀρχινάει νά ξαναβρίσκει τή δύναμή του. Κ' ἡ νύχτα ἀγάλια ἀγάλια πιασδρομίζει μπροστά του. Ἐχει ἀκόμα ὁ Θεός Ἥλιος νά περάσει ἀπό τ' ἀνεμόβροχα καί τ' ἀστραπόβροντα, ἀπό τίς δοκιμασίες τοῦ χειμῶνα. Νά γιὰτί σ' ὅλες τίς θρησκείες τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ Ἥλιου τὰ περιζώνουν ἀντάρες, λύπες καί βάσανα. Ὁ Κρίστας πέρασε ἀπό κατατρεγμούς πολλούς. Καί χρειάστηκε νά κρύβεται στούς γελαδάρηδες σάν ἦτανε μικρό παιδί, γιὰτί ὁ βασιλιάς γύρευε νά τόν ξεπαστρέφει. Τόν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό τόν κνήγησε ὁ Ἡρώδης, γιὰτί ἤθελε νά Τόν ξεκάνει. Σ' ὅλες τίς θρησκείες βλέπουμε τό ἴδιο νῆμα νά περνάει μέσ' ἀπ' ὅλες τίς ιστορίες τῆς χριστικῆς ζωῆς. Τόν Ὅσιον χιλιάδες χρόνια πιό μπροστά τόν κομάτιασε ὁ Σέτ καί τὸν ἀφάνισε. Καί μόνο ὕστερα συμπτωχτήκανε τὰ μέλη του κι ἀναστήθηκε. Στήν ἀρχαία Αἴγυπτο ὁ Λιός πενθοῦσε γιά τό θάνατο τοῦ Ὅσιου, ὅπως πενθοῦμε γιά τό θάνατο τοῦ Χριστοῦ τῆ Μεγάλῃ Παρασκευῇ. Καί μέ χαρὰ ἔκανε γιορτές μεγάλες ἐπειδή συμμαζωχτήκανε τὰ μέλη του, ὅπως ἐμεῖς πανηγυρίζουμε τό Πάσχα. Κεῖνες οἱ παλιές οἱ θρησκείες διδάσκανε τίς ἴδιες ἀλήθειες πού διδάσκουμε τώρα. Ἡ ἀλήθεια εἶναι μιὰ, καί ἄς εἶναι πολύπλευρη. Κ' οἱ θεαματικὲς τελετές ἐκείνου τοῦ κειροῦ δέν ἦταν ἀλλιώτικες ἀπ' αὐτές πού βλέπουμε σήμερα.

Εἶναι μεγάλες οἱ ἀνεμοζάλες κα' οἱ παλαιπωρίες τοῦ χειμῶνα.

Μά ο Θεός Ἡλιος ἐπιζει. Καί ἡ δύναμή του σταθερά μεγαλώνει: ὅσο μακραίνουν οἱ μέρες, ὅσο ζυγώνει ἡ ἰσημερία τῆς ἀνοιξης. Στὴν ἰσημερία, ὅπως δείχνει ἡ λέξη, ἡ μέρα καί ἡ νύχτα εἶναι ἀπόλυτα ἴσες. Ὑστερα περνάει ὁ ἥλιος τὴ γραμμὴ καί οἱ μέρες στό βόρειο ἡμισφαίριο μεγαλώνουν. Καί σιγουρευεται ἡ νύκτῃ του ἐναντία στὴ νύχτα. Θριαμβευτικά ὑψώνεται ὁ ἥλιος πάνω ἀπ' τὴ γραμμὴ τῆς ἰσημερίας καὶ ἀνεβαίνει ψηλά στόν οὐρανό. Κάνει τό στάρι καί τό σταφύλι νά ωριμάσουν. Ξεχύνει τὴ ζωὴ Του μέσα τους γιὰ νά γίνουν οἱ χυμοὶ τους. Καί μέσα ἀπ' αὐτὰ δίνει τὸν εαυτό Του στοὺς λατρευτῆς Του.

Θάρθει γιὰ τὸν καθένα μας ἡ σειρά νά περάσει τούς πόνους πού συμβολίζει ὁ σταυρός. Θά χρειαστεῖ νά μάθει ὁ καθένας μας νά δίνει τὸν εαυτό του γιὰ τούς ἄλλους πέρα γιὰ πέρα. Μά γιὰ τὸν καθένα μας εἶναι καί ἡ δόξα τοῦ Πάσχα, τῆς Ἀνάστασης, ἡ νίκη, ὁ θρίαμβος στόν ἀγῶνα μέ τὴν ὑλὴ.

Αὐτό μένει γιὰ πάντα ἀληθινό; αὐτὴ θά εἶναι ἡ δόξα τοῦ ἀνθρώπου. Νά νικήσει τὴν κατώτερη φύση του. Αὐτό πρέπει νά κατορθώσει ἡ ζωὴ τοῦ κάθε χριστιανοῦ. Πρέπει νάρθει γι' αὐτόν ἡ στιγμή νά τὴ νικήσει τὴν κατώτερη φύση του καί ν' ἀνυψωθεῖ ἀπ' τὸ σκοτάδι τῆς ἀμαρτίας καί τῆς ἀγνοίας στό φῶς τῆς σοφίας καί τῆς ἀνώτερης καί ἀγνότερης ζωῆς. Τό Πάσχα λοιπόν δέν εἶναι μόνο καί μόνο ἀναμνηστικὴ γιορτὴ γιὰ κάτι πούγινε σέ περασμένα χρόνια μακρινά. Εἶναι καί μέσζ δοξολογίας καί εὐχαριστίας γιὰ τὴ νίκη πού ὁ ἀνθρώπος κέρδισε καί κερδίζει καί θά κερδίζει στοὺς αἰῶνες, δαμάζοντας τὸ κατώτερο, τὸ λιγότερο ἀναπτυγμένο. Στόν καθένα μας ὑπάρχει ἡ θεϊκιά ἡ σπίδα. Ὁ Χριστός εἶπε: "Θεοὶ ἐστέ" ¹. Στόν καθένα μας αὐτὴ ἡ σπίδα ἡ θεϊκιά εἶναι ὁ ἀληθινός ὁ ἀνθρώπος. Καί ἡ σπίδα ἐκδηλώνεται σέ κατώτερα πεδία, στὴν φυκὴ τοῦ ἀνθρώπου, στό ἐγώ. Καί τό ἐγώ ἐκδηλώνεται σέ ἀνώμα κατώτερα πεδία, στὴν προσωπικότητά μας, στό μόνο μας τὸν εαυτό πού ξερούμε ἐδῶ κάτω...

Πρέπει καὶ ἐμεῖς νά τὰ περάσουμε αὐτὰ τὰ στάδια, αὐτὰ τὰ σκαλιά πού πέρασε ὁ Χριστός. Πρέπει μαζί Του νά νιώσουμε τὴ θλίψη καί τὸν πόνο τῆς βδομάδας τῶν Παθῶν-ἀληθινὴ σταύρωση ὅλων ὅσα φαντάζεται ὁ ἀνθρώπος πὺς ἀξίζουν. Μά σ' αὐτόν πού θά ὑποβρεῖναι ὡς τό τέλος, σ' αὐτόν πού θά τὴν περάσει ἐτούτῃ τῇ δοκιμασίᾳ ὅπως πρέπει νά τὴν περάσει, θά φανερωθεῖ ἡ δόξα τοῦ Πάσχα.

Τσάρλς Λεντμπήτερ (Charles Leadbeater)

Ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴν "Ἀπόκρυφη πλευρὰ τῶν χριστιανικῶν γιορτῶν"
Μετάφραση Μαρίας Οἰκονόμου

1. Σημ. μετ. Βλ. Ἰω. 1'34.

ΣΚΛΑΒΕΣ ΚΑΙ ΛΕΦΤΕΡΕΣ ΨΥΧΕΣ

"Ανοιξη γιορτάζεται η Έλληνική Επανάσταση, αφού τό λάβαρό της υψώθηκε τήν εποχή πού λιώνουνε τά χιόνια κι αρχίζουνε νά ξεμυτίζουνε τά μπουμπουκία." Ανοιξη, όπως η Σταύρωση και η Ανάσταση. Καί φέρνει στό νοῦ μας τους αγῶνες και τίς θυσίες πού κάνανε κι ἔχουνε νά κάνουν οἱ ἄνθρωποι γιά νά λεφτερωθοῦνε ἀπό κάθε μορφή σκλαβιάς.

Α' ΦΡΑΓΜΟΙ

Τοῦ κήπου σου τοῦ μυστικοῦ τή στρατά ἀκολουθῶ,
Μά ὅπου κι ἄν στρέψω οὔτε φωνή οὔτε φῶς νά μ' ὀδηγήσῃ.
Φράχτες ἀσάλευτοι, πυκνοί μ' ἔχουν καταπονήσει,
Καί μέ σφιγμένη τήν ψυχή, δειλός, πισωστρατῶ.

Δουλεία οἱ μέρες πού περνῶ. Κι ὅσο πού προσπαθῶ,
Κανένας μόχθος δέν μπορεῖ τούς φράχτες νά νικήσῃ.
Γιά μέ τό ξέρω πού ἀνοιχτή τήν πόρτα ἔχεις ἀφήσει,
Μά ὅλοι μου οἱ δρόμοι εἶναι κλειστοί και δέν μπορῶ ν' ἀρθῶ.

Κύρος Δανέζης

Β' ΣΚΕΨΕΙΣ

1. Ὁ Θεός δέν ἀπαιτεῖ τό δουλικό θαυμασμό τοῦ ὑπόδουλου ἀνθρώπου. Ὁ Θεός εἶναι ἐλευθερία. Εἶν' ὁ ἐλευθερωτής, δέν εἶν' ὁ δυνάστης. Ἐμπνέει τό αἶσθημα τῆς ἐλευθερίας κι ὄχι τῆς υποταγῆς. Εἶναι Πνεῦμα. Καί τό Πνεῦμα μήτε ἀφέντη γνωρίζει μήτε δοῦλο.

Νικόλαϊ Μπερντιάγεφ (1874-1948), ρῶσος φιλόσοφος, ἀντιπρόσωπος τοῦ σύγχρονου Χριστιανικοῦ υπαρξισμοῦ. Ἀπό τό " Ἡ σκλαβιά και η λεφτεριά τῶν ἀνθρώπων". Μετ. Μαρ. Οἰκονόμου.

2. Νά γίνεις ἐλεύθερος και ὑπεύθυνος. Μόνο γι' αὐτό δημιουργήθηκε ὁ ἄνθρωπος. Κι ὁποῖος δέν κατορθώνει νά πάρει τό δρόμο πού θά μπορούσε νά γίνεῖ δικός του εἶναι χαμένος γιά πάντα.

Νίχι Χάμμερσελντ, σύγχρονος σουηδός πολιτικός και συγγραφέας. Ἀπό τά " Ὁρόσημα" μετ. Σοφίας Σουλιώτη

3. Τῶν σκλάβων ἡ ζωὴ βρῖσιά τοῦ ἀνθρώπου.

Δουκῆς Ἀκρίτας, σύγχρονος Ἕλληνας λογοτέχνης και πολιτευτής. Ἀπό τό θεατρικό ἔργο " Ὀμηροί".

4. Ὁποῖος θέλει νά εἶναι χρήσιμος αὐτός ἄλλους πρέπει πρῶτα ἀπ' ὅλα νά εἶναι ἐλεύθερος ἀκόμα και ἡ ἀγάπη δέν ἔχει καμμιά εἰς ὅταν εἶναι ἀγάπη δούλου.

Ρομαίν Ρολλάν (1866-1944), γάλλος λογοτέχνης. Ἀπό τήν εἰσαγωγή στό μυθιστόρημα "Κλεραμπῶ". Μετ. Μίνας Ζωγράφου-Κ. Μερναίου (βλ. τό "Ρομαίν Ρολλάν" τοῦ Στέφαν Τσβάιχ).

5. "Αν τό κέντρο τῆς βαρύτητάς σου, τό τοποθετήσεις ἔξω ἀπό σένα, θά εἶσαι ὁ σκλάβος τοῦ κόσμου. "Αν τοποθετήσεις τόν ἑαυτό σου στήν ἐπίδερμίδα σου, ἡ ἐπίδερμίδα σου θά σέ κάνει σκλάβο τῆς. "Αν τοποθετήσεις τόν ἑαυτό σου μέσα σου, θά σοῦ ἀνήκει μιά πηγὴ πού ποτέ δέ στερεύει.

Ο.Λ.Φορέλ (O.L. Forel), σύγχρονος γαλλοελβετός ψυχολόγος καί ψυχίατρος. Ἀπό τούς " Ἀφορισμούς". Μετ. Μαρ. Οἰκονόμου.

6. Τί ἡ λευτεριά πιά δυσκολόφταστ' εἶν' ἀπ' ὅλα
καί πρέπει πρὶν νά τῆ λογιᾶσεις γιὰ δική σου
ν' ἀγωνιστεῖς νά τήν κερδίσεις γιὰ τούς ἄλλους

"Ἄγγελος Σικελιανός. Ἀπό τό λυρικό δράμα "Σίβυλλα "

Γ' ΛΕΦΤΕΡΙΑ

Ἦρτα σέ σένα πού δεσμά δέν ξέρεις, Νύχτα ὄνειρομάνα,
φηλά στήν ξάγναντη κορφή
ρίγος κοινό ἔκρουε τά πεῦκα, τήν καρδιά μου καί τό μέγα
χορό τῶν ἄστρων σου, ἀδερφή.

Στά νύχια ἀπάνου, τρέμουλο τάνυσα τό λιανό κορμί μου
τήν ἀγκαλιά νοιξα σταυρό
κ' ἔκραξα μ' ὅση δύναμη ἀφήσαν ἄφθαρτη οἱ πόνοι
κ' οἱ ἀποθυμίες μέ τόν καιρό.

Κ' ἔτσι σέ κοίταξα πολύ, πού γέμισαν νερά καί σπίθες
τά μάτια - ὅλο στά νύχια τανυστός -
κ' ἔνοιωσα οἱ ρίζες μου τῆς ζωῆς νά ξεκολλᾶν καί νά βυθᾶνε
μέσ στό καθαρίο Πνέμα τοῦ Παντός.

Ὡς ἔκραξα ἔτσι κ' ἔγινε: διπλά φτερούγια μέ σηκῶναν
ἡ ἴδια μου ἀνάσα μέ ὑφωνε ως Ἐκεῖ
σπαράζοντας μέρες πολλές τό ἴχα μελετήσει
ἤμουνα λεύτερη φυχή.

Μά ὡς ἔκαμα νά κατεβῶ στόν Κόσμο τή χαρά νά δώσω,
δαυλόν πού ἡ φλόγα δέν τόν καταλεῖ,
τά πόδια αἰσθάνθηκα στό χῶμα καρφωμένα καί τά χέρια
άλυσίδες τριπλές, βάρος πολύ.

Κ' ἔκλαφα. Πόσο; Στά βαθιά λάλησε ὁ κόκκορας στ' ἁλώνια
κι ἄκουσα ν' ἀνεβαίνει μιάν ἠχή:
τή λευτεριά δέν τή ζητᾶν μέ παρακάλια: τήνε παίρνουν
μέ τά ἴδια χέρια μοναχοί.

Τήν ὑπαρξή σου τήν ὀκνή γιὰ νά πλαταίνεις, νά βαθαίνεις,
σμεῖξε μέ τόν ἀμέτρητο Ἀριθμό
μέσα στοῦ Πόνου που βογγᾷ τήν ἄσωτη Ἄβυσσο κατέβα,
καί θά' βρεις τῆς Ἀληθείας τό Ρυθμῆ.

Ἀποσπάσματα

Κώστας Βάρναλης

Δ Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

α' Η ΑΝΤΙΓΟΝΗ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟΝ ΚΡΕΟΝΤΑ

ΚΡ. ... Δέγ' ἐσύ τώρα κι ὄχι πολλά λόγια
μά σύντομα ἤξερες τό κήρυγμα
πού πρόσταζε μήν κάμη αὐτό κανέννας;
ΑΝΤ. Τό ἤξερα, πῶς νά μή; Γνωστό ἦταν σ' ὅλους.
Κρ. Καί τόλμησες λοιπόν νά παραβῆς
αὐτό τό νόμο;

ΑΝΤ. **Ναί, γιατί δέν ἦταν**
ὁ Δίας, πού μοῦ τὰ ἔχε αὐτά κηρύξει,
οὔτε ἡ συγκάτοικη μέ τούς θεούς
τοῦ Κάτω κόσμου, ἡ Δίκη, αὐτούς τούς νόμους
μές στούς ἀνθρώπους ὀρίσεν· καί μήτε
πίστευα τόση δύναμη πῶς νάχουν
τά δικά σου κηρύγματα, ὡστ' ἐνῶ εἶσαι
θνητός νά μπορῆς τῶν θεῶν τούς νόμους
τούς ἀγραπτους κι ἀσάλευτους νά βιάζης·
γιατί ὄχι σήμερα καί χτές, μά αἰώνια
καί κανείς δέν τό γνωρίζει
ἀπό πότε φανήκανε· κ' ἐγώ
ποτέ δέ θά μπορούσε νά τρομάξω
θέλημ ἀνθρώπου κανενός καί ὠσω
στούς θεούς Δίκη, παραβαίνοντάς τους·
πῶς θά πεθάνω τόξερα· πῶς ὄχι;
καί δίχως τὰ κηρύγματά σου ἐσενα·
κι ἂν θά πεθάνω πρίν τῆς ὥρας μου,
κέρδος ἐγώ τό λέω αὐτό, γιατ' ὅποιος
ζῆ μέσ σέ τόση ὄση ἐγώ δυστυχία,
πῶς νά μήν τοῦ εἶναι ὁ θάνατος **του κέρδους;**
ἔτσι κ' ἐγώ τίποτα δέν τόν ἔχω
τόν πόνο τοῦ θανάτου αὐτοῦ· μά ἂν ἦταν
καί τό ἀνεχόμενον ἄταφος νά μείνη
τῆς μητέρας μου ὁ γυιός στό θάνατό του,
αὐτό θά μοῦ ἦταν πόνος γι' αὐτά τ' ἄλλα
καθόλου δέν πονῶ· κι ἂν τώρα ἐσύ
για ἄμυαλη μέ περνᾷς γι' αὐτά πού κάνω,
ὁ ἄμυαλος ἴσως γι' ἄμυαλη μέ παίρνει
ΧΟΡΟΣ Δείχνει τ' ὠμό τό φυσικό τῆς κόρης
πῶς εἶναι ἀπό πατέρα ὠμό· δέν ξέρει
νά γέρνη μέσ στίς δυστυχίες κεφάλι.
ΚΡ. Μά ξέρε πῶς οἱ πιά σκληρές οἱ γυνῶμες
αὐτές εἶναι πού πιότερο καί πέφτουν
κι ὅσο γερό τό σίδερο καί νά ἔναι
ὅταν στήν πύρα τῆς φωτιάς σκληρύνη,

τότε θά δῆς πῶς σπάνει καί ραγίζει·
καί τάλογα τά πιό βαρβάτα, ξέρω,
ενα μικρό χαλινάρι τά σιάζει·
γιατί δέν πάει νά μεγαλοφέρνη
όταν εἶναι κανεῖς δούλος τῶν ἄλλων.
Κι αὐτή ἤξερε τό θράσος της νά δείξη
καί τότε πού τούς νόμους μας πατούσε,
καί δεύτερο αὐτό θράσος της ἀφοῦ ἔχει
κάμη τήν πράξη καί νά τήν καυχιέται
καί νά γελά μέ τό κατόρθωμά της.
Δέν εἶμαι ἐγώ, αὐτή ναι τώρα ο ἄντρας,
ἄν ἔτιμώρητα ἔτσι τήν κρατήση,
τήν ἔξουσία αὐτή μ ἄς πάη νά ναι
παιδί τῆς ἀδερφῆς μου, ἄς πάη νά ναι
ἡ πιό στενή ἀπό αἷμα συγγενῆς μου.

- ANT. Σκότωσε με λοιπόν, θές τίποτ ἄλλο;
KP. Ἐγώ; μά τίποτα ἔχω αὐτό, ολα τάχω.
ANT. Τί ἀργεῖς λοιπόν; γιατί καμιά δέ βρῖσκω
στά λόγια σου εὐχαρίστησῃ μήτε εἶθε
νά βρῶ ποτέ μου ἐγώ τό ἴδιο καί σένα
εὐχάριστες οἱ πράξεις μου δέ σοῦ εἶναι.
"Ἄν καί ἀπό πού θέ νά χα πιό μεγάλη
δόξα ἀποχτήση, παρά θάβοντας
τόν ἴδιο μου, ἀδερφό; θά ομολογοῦσαν
κι ὅλοι αὐτοί ἐδῶ π ἐπιδεκμιμάζουν,
ἄν φόβος δέν τούς ἔκλεινε τή γλώσσα,
μά οἱ βασιλεῖες, ἐχτός ἀπό ἄλλα τόσα
πού ἔχουν νά χαίρουνται ἀγαθά, μποροῦνε
νά λένε καί νά κάνουν ὅ,τι θέλουν.
KP. Αὐτό ἐσύ μόνη ἀπ ὅλους αὐτούς βλέπεις.
ANT. Βλέπουν κι αὐτοί μά ἐμπρός σου κλειοῦν τή γλώσσα.
KP. Καί δέν ντρέπεσαι ἐσύ χωριστή νάχης
γνώμη ἀπ αὐτούς;
ANT. "Ὅχι ντροπή δέν τόχω
νά τιμῶ αὐτούς πού εἴμαστε ἀπ τό ἴδιο σπλάχνο.
KP. Κι ἀπ τό ἴδιο σπλάχνο δέν ἦταν καί κεῖνος
πόπεσε πολεμόντας μπρός στόν ἄλλο;
ANT. Ἀπ τό ἴδιο, ἀπό μιά μάνα καί πατέρα.
KP. Ἦως λοιπόν πρόσφερες τιμές οπού εἶναι
ἀσέβεια γιά κεῖνον;
ANT. Τέτοιο πράμα
δέ θά τό μαρτυρήση ο πεθαμένος.
KP. Ἀφοῦ ὅμοια τόν τιμᾶς μέ τόν ἀνόσιο;
ANT. Σκοτώθηκε ὄχι σκλάβος, μά ἀδερφός του.
KP. Κουρσεύοντας τή χώρα του, ἐνῶ ἐκεῖνος
υπερασπίζοντάς την.

ANT. Όμως ο 'Αδης
 'ίσους για όλους ποθεί τούς νόμους πού 'χει.
 KP. Μά ομοιος μέ τόν καλό ο κακός δέν εΐναι
 για νάχουν 'σο κλῆρο.

ANT Ποιός ξέρει
 'άν 'χουν αυτά πέραση εκεί κάτω;
 KP. Πρτέ μου, 'χθρός δέ θε θά γίνη φίλος
 ουτε κι αφού πεθάνη.

ANT. 'Εγώ δέν εΐμαι
 για νά μοιράζομαι 'χθρες, 'άλλ' 'γάπη,
 KP. Σ'άν π'ας λοιπόν κάτω απ' τή γή, αφού πρέπει
 και καλά ν' αγαπ'ς, 'αγάπα εκείνους
 πού 'ναι εκεί κάτω· μά όσο εγώ θε νά 'μαι
 στή ζωή, γυναίκα δέ θά εξουσιάση.

Σοφοκλῆς. 'Από τήν " 'Αντιγόνη"
 'Επεισόδιο Β' στ. 446-525 'Ελευθερη απόδ. Ι.Ν.Γρυπάρη

β' Η ΖΑΝ ΝΤ'ΑΡΚ ΚΑΙ ΟΙ ΙΕΡΟΒΕΕΤΑΣΤΕΣ

ΚΩΣΟΝ. Η Στρατευομένη 'Εκκλησία εΐναι 'νας στρατός σ' αὐ-
 τή τή γή, πού εΐναι 'κόμα γεμάτη 'πίστους και δυνάμεις τοῦ κα-
 κοῦ. 'Εχει χρέος νά υπακούει τόν 'Αγιο Πατέρα μας τόν Πάπα, όπως
 ο: στρατιῶτες σου εΐχανε χρέος νά υπακοῦν 'εσένα και τούς λοχα-
 γούς σου. Και τό στρατιῶτη που τό πρωί τῆς 'επίθεσης 'ερχεται
 και λέει πώς 'κουσε φωνές νά τόν συμβουλεύουνε νά μήν 'επιτε-
 θεΐ, σ' όλους τούς στρατούς τοῦ κόσμου - και στό δικό σου τό
 στρατό-τοῦ κλείνουνε τό στομα. Και μέ πολύ πιο σκληρό τρόπο ἀ-
 πό μ'ας, πού δοκιμάζουμε νά σε κάνουμε νά λογικευτεΐς.

ΙΩΑΝΝΑ (μαζεμένη, σέ στάση 'αμυντική). Χτυπάτε δυνατά, δι-
 καίωμά σας. 'Εμένα δικαίωμά μου εΐναι νά πιστεύω και νά σ'ς
 λέω: 'όχι.

ΚΩΣΟΝ. Μήν κλείνεσαι μέσα στήν περηφάνεια σου, 'Ιωάννα. Τό
 καταλαβαίνεις καλά πώς και σ'άν 'άνθρωποι και σ'άν 'ιερωμένοι δέν
 'εχουμε σοβαρό λόγο νά πιστεύουμε στή θεική προ'ελευση τῆς ἀπο-
 στολῆς σου. 'Εσύ μονάχα πιστεύεις - σέ σπρώχνει δίχως 'άλλο ο
 δαΐμονας πρῦ θέλει τό χαμό σου - 'εσύ και κείνοι πού σε χρησι-
 μοποιοῦνε όσο τούς συμφέρει. Μά ο: πιο 'εξυπνοι απ' αὐτούς ποτέ
 δέν πιστέφανε. Τό δείχνει η στάση πού κρατήσανε οταν 'αΐχμαλω-
 τίστηκες και η ρητή τους ἀποκήρυξη. Κανένας πιά δέ σε πιστεύ-
 ει, 'Ιωάννα, 'άν 'εξαίρεσουμε τό λαουτζίκο, πού ολα τά πιστεύει,
 πού 'αῦριο θά πιστέφει μι'άν 'άλλη. Εΐσαι ολομόναχη.

(Η 'Ιωάννα δέν ἀποκρίνεται. Κάθεται μαζεμένη, μικρή μικρή
 ζν'αμεσα σέ όλους τους)...

Ο ΙΕΡΟΒΕΕΤΑΣΤΗΣ. Η 'Ιερή 'Εξέταση "εχει νά προστατέφει και

άνώτερο καί πιό μυστικό από τήν ἐγκόσμια ἀκεραιότητα τῆς Ἐκκλησίας. Παλεύει μέσα στό ἄγνωστο, κρυφά, μ' ἓναν ἐχθρό πού αὐτή μονάχα ξέρει νά τόν ξετρυπώνει, πού αὐτή μονάχα ξέρει πόσο ἐπιφοβος εἶναι. Τῆς τυχαίνει ν' ἀρματωθεῖ γιά νά τά βάλει μ' ἓναν αὐτοκράτορα. Ἄλλες φορές μέ τῷ ἴδιον ἐπιβλητικό μεγαλεῖο, μέ τῷ ἴδιον ἄγρυπνο μάτι, πολεμάει ἓνα σοφó φαινομενικά ἄβλαβο, ἓνα τσοπανόπουλο ἀπόμερου βουνίσσιου χωριοῦ, μιά κοπέλα. Οἱ ἡγεμόνες τῆς γῆς ξεκαρδίζονται στά γέλια βλέποντας τήν Ἱερή Ἐξέταση νά κά-νει τόσους καί τόσους κόπους ἐκεῖ πού θά τοὺς ἔφτανε ἓνα κομάτι σκοινί κ' ἡ ὑπογραφή κάποιου λοχία κάτω ἀπό μιά θανατική καταδίκη. Ἡ Ἱερή Ἐξέταση τοὺς ἀφήνει νά γελάνε... Ξέρει ν' ἀναγνωρίσει καί νά μὴν ὑποτιμήσει τόν ἐχθρό της ὅπου καί νά τόν βρεῖ. Κι ὁ ἐχθρός της δέν εἶναι ὁ διάβολος, ὁ διάβολος ὁ τραγοπόδης, πού τρομάζει τ' ἄταχτα παιδιά. Καί πού ὁ εἰσηγητής τόν βλέπει παντοῦ. Ὁ ἐχθρός της, ὁ μόνος της ἐχθρός, εἶναι ὁ ἄνθρωπος...

ΚΩΣΟΝ. Ἀποκήρυξε, Ἰωάννα. Μονάχα γιά χάρη ἐμεινῶν πού σέ προδῶσανε ἀντιστέκεσαι. Ἐλα νά ξαναμπεῖς στοὺς κόλπους τῆς Μητέρας σου, τῆς Ἐκκλησίας. Ταπεινώσου. Θά σοῦ δώσει τό χέρι νά ξανασηκωθεῖς. Εἶμαι σίγουρος ὅτι στό βάθος τῆς καρδιάς σου δέν ἔπαφες νά εἶσαι τέκνο τῆς Ἐκκλησίας.

ΙΩΑΝΝΑ. Ναι, εἶμαι τέκνο τῆς Ἐκκλησίας.

ΚΩΣΟΝ. Ἐμπιστέφου την, Ἰωάννα, τῇ μητέρα σου ἀνεπιφύλαχτα. Θά σέ λεπτερώσει ἀπό τήν ἀγωνία ὅπου βρίσκεισαι ζητώντας νά τήν κρίνεις ἐσύ. Δέ θά ἔχεις πιά νά σκεφτεῖς τίποτα.

ΙΩΑΝΝΑ (ἀφοῦ σάπασε λίγη ὥρα). Ὅσο γιά τήν πίστη μου, τήν ἐμπιστεύομαι, στήν Ἐκκλησία. Μά ὅσο γιά ὅ,τι ἔκανα, δέ θά τ' ἀποκηρύξω ποτέ μου.

(Κίνηση στοὺς ἱερωμένους. Ὁ Ἱεροεξεταστής ξεσπάει).

ΙΕΡΟΕΞΕΤΑΣΤΗΣ. Τόν βλέπετε, τόν ἄνθρωπο, πού σηκώνει κεφάλι. Καταλαβαίνετε τώρα π ο ι ὀ ν δικάζετε... Κοιτάχτε τον ἀλυσοδεμένο, ξαρμάτωτο, παρατημένο ἀπ' τοὺς δικούς του καί καθόλου πιά σίγουρο - ἔτσι δέν εἶναι, Ἰωάννα; - πῶς ἐκεῖνες οἱ φωνές, πού ἔδῶ καί τόσον καιρό βουβαθήκανε, τοῦ μιλῆσανε κάποτε στ' ἀλήθεια. Σωριάζεται τάχα; Δέεται στό Θεό γιά νά τότε ξαναπάρει ὁ Θεός στό χέρι Του: Ζητάει τουλάχιστο νά τοῦ ξανάρθουν οἱ φωνές του καί νά φωτίσουνε τό δρόμο του; Ὁχι. Γυρίζει κατά τήν ἄλλη τῇ μεριά, ἀφηφάει τὰ βασανιστήρια, τήν ταπείνωση καί τὰ χτυπήματα. Καί μέσ στη σκυλίσια τήν κατάντια του, πάνω στό ὑγρό τ' ἀχερόστρωμα τῆς σκοτεινῆς του φυλακῆς σηκώνει τὰ μάτια καί κοιτάει αὐτή τήν ἀνίκητη τήν εἰκόνα τοῦ ἑαυτοῦ του...

(Βροντοφωνάζει)

... πού εἶναι ὁ μόνος ἀληθινός Θεός του. Νά τί φοβᾶμαι. Καί ἀπαντάει, ξαναπές το, Ἰωάννα- σέ καίει ἡ λαχτάρα νά τό ξαναπεῖς: "Ὅσο γιά ὅ,τι ἔκανα..."

ΙΩΑΝΝΑ (μαλακιά). Δέ θά τ' ἀποκηρύξω ποτέ μου.

Ο ΙΕΡΟΕΞΕΤΑΣΤΗΣ (τό ξαναλέει αγριεμένος από τό μίσος). "Όσο γιά ό,τι έκανα, δέ θά τ' ἀποκηρύξω ποτέ μου..."

Τ' ἀκοῦτε αὐτά τά λόγια, πού τά είπαν όλοι τους άπάνω στίς πυρές, στά ίκριώματα, μέσ στίς κάμαρες τοῦ βασανιστήριου, όσες φορές μπορέσαμε νά τους τσακώσουμε; Τά λόγια πού θά ξαναποῦν ὑστερα από αἰώνες μέ τήν ἴδια άδιαντροπιά, γιατί τό κυνήγι τοῦ ἀνθρώπου δέ θά τελειώσσει ποτέ. Όση έξουσία καί ν' ἀποχτήσουμε μιά μέρα μέ τή μιά μορφή ἢ μέ τήν ἄλλη, όσο βαριά καί νά πλακώσσει τόν κόσμο ἡ Ἰδέα, όσο καί νά γίνει ἀνελέητη, μαστοριική, πολυμήχανη ἢ οργάνωσή της καί ἡ άστυνομία της, θά έχει πάντα κάπου νά κυνηγήσει ἕναν ἀνθρωπο πού θά τῆς ξεφυγει καί πού τελικά θά τόν πιάσουνε καί θά τόν σκοτώσουνε. Καί πού ἄλλη μιά φορά θά ταπεινώσει τήν Ἰδέα στό ὕφος τῆς δύναμῆς της επειδή θά πεῖ "όχι" δίχως νά χαμηλώσει τά μάτια.

(Σφυρίζει ἀνάμεσα στά δόντια του, όλο μίσος κοιτώντας τήν Ἰωάννα).

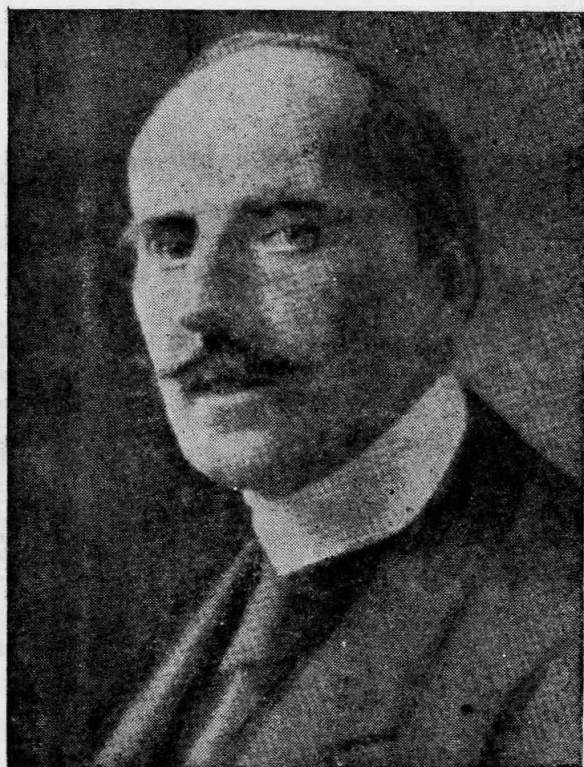
"Έχετε ἀνάγκη νά τήν ἀνακρίνετε ἄλλο; Νά τῆ ρωτήσετε γιατί εἴχτηκε από φηλιά, από τό κάστρο όπου ἦτανε φυλακισμένη, γιά νά σύγει ἢ νά γίνει κομάτια, ἀντίθετα άπ τίς έντολές τοῦ Θεοῦ; Νά τῆ ρωτήσετε γιατί παράτησε τόν πατέρα της καί τή μάνα της καί εόρεσε τούτα τ' ἀντρίκια τά ροῦχα καί δέ θέλει νά τά βγάλει, ἀντίθετα άπ τίς έντολές τῆς Ἐκκλησίας; Θά σᾶς δώσει πάντα τούτη τήν ἀπάντηση τήν ἀντρίκια. "Ό,τι έκανα έκανα. Είναι δικό μου. Κανένas δέ μπορεῖ νά μοῦ τό πάρει πίσω. Καί δέ θά τ' ἀποκηρύξω. Τό μόνο πού μπορεῖτε νά κάνετε είναι νά μέ σκοτώσετε, νά μέ κάψετε μέ τά βασανιστήρια νά φωνάξω ό,τι καί νά είναι. Μά νά μέ κάνετε νά πῶ "ναί" δέ μπορεῖτε".

(Τούς φωνάζει)

"Ε λοιπόν, σεβασμιώτατοι, μέ τόν ἕναν τρόπο ἢ μέ τόν ἄλλονε καί όσο καί ν' ἀκριβοπληρωθεῖ αὐτό άπ τήν ἀνθρωπότητα, πρέπει νά βιάθουμε ν' ἀναγκάσουμε τόν ἀνθρωπο νά λέει "ναί". Όσο μένει κ' ἕνας ἀνθρωπος ἀσύντριφτος, ἡ Ἰδέα, ακόμα κι ἂν ἔχει γίνει κυρίαρχη, ακόμα κι ἂν ἔχει συντρίψει όλο τόν ἄλλο κόσμο, θά βρισκεται στόν κίντυνο νά χαθεῖ. Νά γιατί ζητάω ν' ἀφοριστεῖ ἡ Ἰωάννα, νά έξοστρακιστεῖ από τούς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας καί νά περαιοθεῖ στην έξουσία τήν ἐγκόσμια κι άπ αὐτή νά χτυπηθεῖ.

Ζάν Άνουίγ (Jean Anouilh), όνομαστός σύγχρονός μας γάλλος δραματογράφος. Από τό θεατρικό του έργο "Ο κορδαλός".

Μετάφραση Μαρίας Οικονόμου

ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΡΟΜΑΙΝ ΡΟΛΛΑΝ

ROMAIN ROLLAND

Χλωμό και λιγότερο πρόσωπο άσκητῆ κι όνειροπαρμένου. Κοντοκομένο μουστάκι ξανθό. Μαλλιά φαρά και ἴσια. Δυό μεγάλα γκριζογάλανα μάτια άστραφτερά - δυό ζωντανές άχτίδες, πού ζηρευανε και φωτίζανε κείνο τό πονεμένο πρόσωπο. Κορμί ψηλόλιγνο και λίγο σκυφτό. Ύψος συγκρατημένο. Κινήσεις άτολμες και κάπως άδέξιες. Φωνή φιλή κι αδύναμη, πού ώρες ώρες γινότανε πυρετική παίροντας φόρα για νά βεβαιώσει μιά αλήθεια. Νά ποιές ήταν οι πρώτες εντυπώσεις άπ' τό μεγάλο γάλλο λογοτέχνη Ρομαίν Ρολλάν (Romain Rolland, 1866-1944), τόν ήρωικό άπόστολο τῆς ειρήνης και τῆς συναδέλφωσης τῶν λαῶν, πού στίς 29 τοῦ περασμένου Γενάρη κλείσανε εκατό χρόνια άπό τῆ γεννήσή του.

Ἡ ζωή τοῦ Ρομαίν Ρολλάν ερμηνεύει και περιέχει τό συγγραφικό του έργο. Καί τό έργο του κλείνει μέσα του κ' έξηγεῖ τῆ ζωή του.

Γεννήθηκε στό Κλαμεσύ τῆς Βουργουνδίας. Έκεῖ πέρασε τά παιδικά και τά έφηβικά του χρόνια. Άπό μικρό τόν άρχισε πιάνο ή μητέρα του, πού ἦτανε πιανίστα. Ο πρωτόγνωρος κόσμος τῆς μουσικῆς άγγιξε βαθιά τήν τρυφερή, τήν παιδική ψυχή του. Άπό τότες όλο και πλατύτερους πνευματικούς ορίζοντες τοῦ άνοιγε

βελώντας του στη γλώσσα της τῆς δίχως λόγια, τὴν πανανθρώπινη. Συνέπαιρνε ἀργότερα τὸν ἐφηβο πέρα ἀπ' τὸ σπιτικό του, ἀπ' τὴν πόλη του, ἀπ' τὴν ἐπαρχία του, ἀπ' τὸ ἔθνος του, ἀπ' τὴν ἐποχὴ του. Γκράμισμα φραγμῶν, γέννηση νέου καὶ βαθύτερου συναισθηματικοῦ κόσμου, σπορά οἰκουμενικῆς συνείδησης, πρῶιμη ἐσώφυχη φώτιση πέρα ἀπὸ λόγια, πέρα ἀπὸ ἔννοιες, πέρα ἀπὸ μάθηση. Ἀληθινὴ μυστη, "οὐ μαθεῖν ἀλλὰ παθεῖν καὶ διατεθῆναι" δέν ἦτανε γιὰ τοὺς μουσικούς στά ἐλευσίνια μυστήρια πρωταρχικός σκοπός τῶν ἱερῶν τελετῶν;

Καὶ φύτεωσε ὁ σπόρος στὸ ζωντανό χῶμα τοῦ πνευματικοῦ του κόσμου. Βλάστησε ἡ φλογερὴ ἀγάπη γιὰ τὴν ἀλήθεια καὶ γιὰ τὴν λευτεριά, ρίζες πέταξε βαθιές ἡ μυστικὴ ἐπίγνωση τῆς παγκόσμιας ἀδερφοσύνης. Τὸ πνεῦμα τῆς μουσικῆς σφράγισε τὴ ζωὴ του καὶ ἔδωσε πνοή στὴ δημιουργία του.

Ἀμα τελείωσε τὸ λυκεῖο ὁ Ρομαῖν Ρολλάν ἐγκαταστάθηκε μαζί με τὴν οἰκογένειά του στὸ Παρίσι καὶ μπῆκε στὴν Ἐκὸλ Νορμάλ. Ὁ ρασιικός κλάδος πού διάλεξε ἦταν ἡ ἱστορία. Ἰδιαίτερα τὸν τραβήξανε οἱ ἐποχές τῶν θρησκευτικῶν πολέμων ὅπου ἔβλεπε τὸν ἥρωισμό καὶ τὸ πνεῦμα τῆς θυσίας νά θριαμβεύουνε. Μά ποτέ δέν ἔπαψε μέ πάθος ν' ἀγαπάει καὶ νά μελετᾶει τὴ μουσικὴ. Παράλληλα μελετοῦσε ἱστορία τῆς τέχνης, γεωγραφία, φιλοσοφία, βιολογία, λογικὴ. Μέ τοὺς συμμαθητές του Πῶλ Κλωντέλ, Σάρλ Πεγκύ καὶ Ἀντρέ Συναρές, πού κι αὐτοὶ διακριθῆκανε ὕστερα στὴ λογοτεχνία, τὸν ἔνωσε φιλία στενὴ, γεννημένη ἀπ' τὸ κοινὸ τους πάθος γιὰ τὸ σῶμα πᾶν.

Τὸν καιρὸ πού σπούδαζε ἔγραφε μιά σειρά ἱστορικές διατριβές καὶ μιά σειρά μουσικά δοκίμια. Καὶ σάν τελείωσε τίς σπουδές του ἔγραφε ἕνα εἶδος ἠθικῆς καὶ φιλοσοφικῆς ἐξομολόγησης. Ἐκεῖ τὸ credo quia absurdum (πιστεύω γιατί εἶναι παράλογο), πού κίθος ἦτανε ν' ἀποδοθεῖ στὸν Τερτυλλιανὸ καὶ στὸν Ἅγιο Αὐγούστῖνο, τὸ μεταποιεῖ σέ credo quia verum (πιστεύω γιατί εἶναι ἀληθεῖα) καὶ τὸ cogito ergo sum (σκέπτομαι ἄρα ὑπάρχω) τοῦ Ντεκάρτ σέ cogito ergo est (σκέπτομαι ἄρα ὑπάρχει). Αὐτές οἱ δύο ἀρχές γίνονται στηρίγματα τῆς κοσμοθεωρίας του καὶ τῆς βιοθεωρίας του. Μέ τὴ "διάνοια τῆς καρδιάς" μπαίνει βαθιά στίς "ζωντανές ἀλήθειες", πιο βαθιά ἀπὸ τοὺς συστηματικούς φιλοσόφους. Πάνω ἀπὸ τίς πραγματεῖες του μετεωρίζοταν ἕνα διπλὸ ὄνειρο. Νά γράζει μουσικά δράματα σάν τὸ Βάγκνερ καὶ νά γράφει κ' ἕνα μυστικὸ ἔργο γιὰ ἕναν ἄξιο μουσικὸ πού πάλεψε μέ τὸν κόσμον καὶ νικῆθηκε ἀπὸ τὸν κόσμον. Κεῖνο τὸν καιρὸ τὸν ἔπιασε συγγραφικός πυρετός.

Πρῶτα πρῶτα καταπιάστηκε μέ τὴ δραματογραφία. Πικραίνότανε βλέποντας τὸ γαλλικὸ θέατρο τῆς ἐποχῆς του νά πάσχει ἀπὸ ἀναιμίας. Νά εἶναι ἀποκλειστικά του θέματα ἡ μοιχεία, τὰ ἐρωτικά κτηνίσια, οἱ μικροκαβγάδες κι ἄλλες τέτοιες μηδαμινότητες.

Σκεπτόταν πώς ο λαός χρειάζεται θεατρικά έργα προσιτά σέ όλους μά όχι καί ρηγά. Δέν τόθελε ο Ρολλάν τό θέατρο τέχνη τῶν σαλονιῶν, τόθελε θέατρο τοῦ λαοῦ. Νά ἐξευγενίσει τό θεατή, παρουσιάζοντάς του τόν ἀνθρωπο ἀντίμαχο τῆς μοίρας ὅπως τό ἀρχαῖο ἐλληνικό θέατρο. Νά τοῦ δίνει εὐκαιρίες ν' ἀκονίζει τό νοῦ του. Μέ ἐξυφωτικές συγκινήσεις, μέ παραδείγματα ἠρωισμοῦ κι αὐτοθυσίας νά τοῦ ἐμπνέει τό πάθος γιά τό ἠθικό μεγαλεῖο. Μερικά ἀπό τά ἔργα πού ἔγραφε πήρανε θέματα ἀπό τή Γαλλική Ἐπανάσταση. Δείχνουνε παραστατικά τίς μεγάλες της στιγμές καί τίς μεγάλες της μορφές.

Μιά κανένα του ἔργο δέν κρατήθηκε στή σκηνή παραπάνω ἀπό δύο τρία βράδια. Τό κοινό τό κακομαθημένο καί ρουτινιέρο ἤθελε τήν εὐκόλη διασκέδαση κι οἱ θεατρῶνες τό εὐκόλο κέρδος. Ἦταν ἀντιεμπορικό τά ἔργα τοῦ Ρομαίν Ρολλάν. Ἡ κριτική στάθηκε ἐχτρική ἀπό συμφεροντολικά ἐλατήρια. Ἴσως καί νάταν ἐνοχλητικά τά συνειδησιακά διλήμματα πού ἔθετε ὁ δραματοποιός. Τά ἐθνικά συμφέροντα ἢ τά ὑπερεθνικά ἰδανικά στό "Θρίαμβο τῆς λογικῆς". Ἡ πατρίδα ἢ ἡ δικαιοσύνη στό "Νταντόν" καί πιά ξεκάθαρα στούς "Λύκους" -θαυμαστή μετάθεση τῆς ὑπόθεσις Ντρέύφους", ὅπου ὁ Ρολλάν πῆγε μέ τό μέρος τοῦ ἀδικημένου- καί στό "Θάρθει καιρός", δράμα ἐμπνευσμένο ἀπό τόν πόλεμο τῶν Μπόερς.

Ἀργότερα δίδαξε στήν Ἐκὸλ Νορμάλ ἱστορία τῆς τέχνης. Κι ἀκόμα ἀργότερα στή Σορβόννη ἱστορία τῆς μουσικῆς. Τότε πρωτοἰδρύθηκε αὐτή ἡ ἔδρα. Στά μαθήματά του μ' ἐνθουσιασμό μιλοῦσε γιά τή μουσική, ὅπου καθρεφτίζεται τό πνεῦμα ὅλων τῶν ἐθνῶν κι ὅλων τῶν ἐποχῶν. Τήν ἔλεγε ἀνό τῆς ἱστορίας καί τραγούδι τῶν αἰώνων. Μά ἡ ἀγάπη του ἀγκάλιαζε ὅλες τίς τέχνες κι ὅλους τούς πολιτισμούς. Κ' ἦτανε ἀσβηστή ἡ δίψα του γιά σύνθεση. Ἐκινώντας ἀπ' τή μουσική ἔδειχνε ὅ,τι μεγάλο καί καθολικό δώσανε στήν ἀνθρωπότητα οἱ διάφοροι λαοί κι οἱ διάφοροι καιροί. Τόνιζε πώς τό μεγαλεῖο δέν εἶναι ἐνός λαοῦ ἀποκλειστικός κληρὸς ἢ μιᾶς ἐποχῆς, πώς ἡ ἱερή φλόγα του λάμπει πάνω ἀπό σῦρα κι ἀπό αἰῶνες.

Ἰστερα ἀπό τήν ἀτυχία τῆς πρώτης του θεατρικῆς προσπάθειας βάλθηκε ὁ Ρολλάν ν' ἀνυψώσει τό φρόνημα τοῦ κόσμου γράφοντας κριτικές βιογραφίες ἀνθρώπων πού εἶχανε μεγάλη ψυχή. Θέλησε ν' κούσει ὁ κόσμος τή φωνή τους, κι ὁ πόνος τους νά δίδαξει τόν κόσμο. Διάλεξε τρεῖς μεγαλοεργούς, ἕναν τῆς μουσικῆς, ἕναν τῶν ἐκαστικῶν τεχνῶν κι ἕναν τῆς λογοτεχνίας. Τό Μπετόβεν, τό Μιχαηλάγγελο καί τόν Τολστόϊ.

Ἀρχισε μέ τό Μπετόβεν, μέ τή μεγαλοφυΐα πού στό μεσουράνημα της καταδικάστηκε νά στερηθεῖ τήν ἀμεση ἐπαφή μέ τό φυσικό της στοιχεῖο, νά κλειστεῖ ἔξω ἀπό τόν κόσμο τῶν ἤχων. Μιά πού μέ τή δύναμη τῆς θέλησης μπόρεσε ἀπό τό βάθος τοῦ πόνου γιά τό χαμένο παράδεισο νά υψώσει πρὸς τόν οὐρανὸ τό μουσικό ὕμνο τῆς χαρᾶς.

"Ἐπειτα ἀπό τή "Ζωή τοῦ Μπετόβεν" ἔγραφε τή "Ζωή τοῦ Μιχαη -

λάγγελου", τή συγκινητική βιογραφία τοῦ καλλιτέχνη πού ἡ δυστυχία του γεννήθηκε μαζί του καί δέν τόν ἀποχωρίστηκε ως τό στερνό τό χτύπο τῆς σπαραγμένης καρδιάς του. Αὐτοῦ τοῦ πονεμένου, πού τή δυστυχία του τή σήκωνε σά σταυρό κι ολοένα, ὅπως ὁ Σίσυφος τό βράχο του, τήν ἀνέβαζε φηλά, πρὸς τίς βουνοκορφές τῆς τέχνης.

Ἕμνοι εἶναι καί οἱ δύο τοῦτες οἱ βιογραφίες, Ἕμνοι στή νίκη τῆς θέλησης. Θριαμβευτικός Ἕμνος ἡ πρώτη, μελαγχολικός ἡ δεύτερη. Ἡ τρίτη βιογραφία, ἡ "Ζωή τοῦ Τολστόϊ", εἶναι ἐνα ρέκβιεμ, ἐνας νεκρώσιμος Ἕμνος. Τήν ἔγραφε ὁ Ρολλάν τότες πού πέθανε ὁ ἀγαπημένος του συγγραφέας στήν ἄκρη τοῦ δρόμου. Ὁ Τολστόϊ παράτησε τίς ἀνέσεις του καί τήν οἰκογενειακή του εὐτυχία σάν τόν Βούδδα καί σάν τόν Ἅγιο Φραγκίσκο τῆς Ἀσίζης. Ὡς καί τήν τέχνη του τήν πέταξε σάν ἀποφῶρι. Καί πῆρε τό ερημικό μονοπάτι τοῦ προσκυνητῆ. Ὁ ἔχτρος πού εἶχε νά νικήσει δέν ἦταν ἡ ἐξωτερική μοίρα ὅπως οἱ δύο ἄλλοι ἥρωες τοῦ πνεύματος πού τοὺς βιογράφησε Ὁ Ρολλάν. Ἦταν ἡ μοίρα ἡ ἐσωτερική, ἦταν ὁ ἑαυτός του.

Σέ μουσικούς καί σέ μουσικά θέματα εἶναι ἀφιερωμένα δύο σπουδαῖα τεχνοκριτικά βιβλία τοῦ Ρολλάν οἱ "Ἄλλοτινοί μουσικοί" (οἱ πρὶν ἀπὸ τό 1870) καί οἱ "Ἐπινοί μουσικοί" (οἱ ἔπειτα ἀπὸ τό 1870). Ταῦτα ἀποτελοῦνε μουσικοκριτικά ἄρθρα.

Ἡ μουσική, πού πάντα κυβερνοῦσε τή ζωή του, ἔγινε ἡ δόξα του. Γιατί τοῦ υπαγόρευε τίς υπέροχες τίς λογοτεχνικές σελίδες τοῦ "Ζάν Κριστόφ". Αὐτό τό μεγαλόπνοο τό ἔργο τό δεκάτομο εἶναι μιά Ἡρωική συμφωνία" λογοτεχνική. Προοριζότανε γιά μυθιστόρημα, μά ἔσπασε τὰ πλαίσια τῆς μυθιστοριογραφίας. Εἶναι κάτι παραπάνω κι ἀπό ρωμαντική καί κριτική βιογραφία φανταστικοῦ μουσικοῦ. Εἶναι ζωή. Εἶναι ἡ ζωή ἐνός ἀνθρώπου προικισμένου μέ μεγαλοφυΐα πού μαθαίνει νά γνωρίζει τόν κόσμον καί νά τόν μετουσιώνει σέ ἐσωτερική πραγματικότητα. Εἶναι καί ἡ ζωή τοῦ γύρω του κόσμου, πολλαπλή ζωή, πολύμορφη καί πολύτροπη, πότε τρικυμισμένη πότε γαληνεμένη.

Ἡ εὐρωπαϊκή ἱστορία τῆς γενιᾶς τοῦ λογοτέχνη. Εἶναι ἐνα νέο εἶδος λογοτεχνίας, γραμμένο σάν ἔργο συμφωνικῆς μουσικῆς, μέ φούγες καί μέ πρελούνια καί μέ λίντες.

Δέ μποροῦμε νά ποῦμε πὺς ὁ "Ζάν Κριστόφ" εἶναι ἔργο καθ'αυτὸ ἀντοβιογραφικό καί ἐξομολογητικό. Ὁ ἥρωας, ὁ γερμανός μουσικός Ζάν Κριστόφ Κράφτ, ἀρχικά θυμίζει τό Μπετόβεν. Κι ὅσο προχωρεῖ ἡ διήγησις τῆς ζωῆς του καί ἡ περιγραφή τῆς προσωπικότητάς του, πᾶς φέρνει στό νοῦ τό Γκλόουκ, τό Βάγκνερ, τό Χαϊντελ, μερικές φορές καί τό Σοῦπερτ καί τό Μότσαρτ κι ἄλλους μεγάλους μουσικούς. Αὐτός κι ὁ γάλλος ὁ φίλος του ὁ Ὀλιβιέ σχηματίζουνε τό ψυχικό πορτραῖτο τοῦ συγγραφέα. Ὁ Ὀλιβιέ, ὁ διανοητικός, ὁ στοχαστικός, ὁ ἄτολμος, εἶναι ὁ Ρολλάν ὅπως ἦταν. Ὁ Ζάν Κριστόφ, ὁ συναισθηματικός, ὁ ορμητικός, ὁ τολμηρός, ὁ μαχητικός κι ἀδιάλλαχτος, εἶναι ὁ Ρολλάν ὅπως ἤθελε νά εἶναι. Ὅπως ἤθελε νά εἶναι γιά νά πλέθει.

Ὁ Ρομαίν Πολλάν λαχταράει ν' ἀγωνιστεῖ γιὰ τίς ἰδέες του. Μά οἱ ἄνθρωποι φοβοῦνται τὴν περιπέτεια καί προτιμᾶνε τίς ἀνέσεις τους καί τίς συνήθειές τους. Ἀντίπαλο ἔχει τὴν κατωτερότητα, τὴ μικρότητα. Τὴν ἀλήθεια θέλει καί μόνο τὴν ἀλήθεια. Οὔτε στὸν ἑαυτό του θέλει νά λέει ψέματα οὔτε στοὺς ἄλλους. Οὔτε τὰ μάτια ἔχει τὸ δικάϊωμα νά κλείσει γιὰ νά μὴ δεῖ τὸ κακὸ οὔτε τὸ στόμα γιὰ νά μὴ ν τὸ φανερώσει τὸ κακὸ. Στὸν πέμπτο τόμο τοῦ "Ζάν Κριστόφ", στὸ "Πανηγύρι στὴν πλατεία", βάνει τὸν ἥρωα νά κάνει αὐτὸ πού λέει πὺς κάνει ὁ Λασκαράτος στὰ "Μυστήρια τῆς Κεφαλλονιάς". Νά ξεσκεπάσει τίς πληγές καί νά ζητάει γιαιρεία. Ἡ τέχνη εἶναι γι' αὐτὸν ἱερὴ κοινωνικὴ λειτουργία. Αδιαφορεῖ γιὰ τίς καθιερωμένες θεωρίες, περιφρονεῖ τίς ἐτοιμες τίς τεχνικὲς συνταγές πού ἐξασφαλίζουνε τὴν ἔυκολη τὴν ἐπιτυχία. Χρῆος του αἰσθάνεται πὺς εἶναι νά πολεμήσει ὁ,τι θεωρεῖ φεύτικο καί παραπλανητικὸ. Ἀλύπητα χτυπάει τοὺς λογοκόπους, τοὺς προχειρολόγους καί τοὺς ἐμμεταλλευτές, πού ντροπιάζου-νε τὴν τέχνη. Τοὺς καμποτίνους, πού ρεξιλεύουε τὸ θέατρο. Τοὺς φιλοσόφους πού μουτζουρώνουε τὸ χαρτί μέ ἀκαταλαβίστικες ἀερολογίες προορισμένες τάχα γιὰ τοὺς λίγους. Τοὺς ἱστορικοὺς πού ξεπου-λάνε τὴν ἱστορικὴ ἀλήθεια.

Σάν ολοκληρώθηκε ὁ "Ζάν Κριστόφ", τ' ὄνομα τοῦ Ρομαίν Πολλάν, πού πολὺ λίγο γνωστὸ ἦταν ως τότες, ἀπόκτησε μεγάλη φήμη ἀπὸ τὴ μιά μέρα στὴν ἄλλη. Στὸ ἐξωτερικὸ πρὶν ἀπ' τὴ Γαλλία. Ἄρθρα δημο-σιευμένα σέ σοβαρὰ περιοδικὰ ελβετικά, γερμανικά, ἰταλικά, ἀγγλι-κά πληροφοροῦσανε τοὺς γάλλους γιὰ τὴν ἀξία τοῦ συγγραφέα τους. Ὁ "Ζάν Κριστόφ" δέν ἄργησε νά μεταφραστεῖ ἀγγλικά, γερμανικά, ἰσπανι-κά, ὀλλανδικά, ἰταλικά, δανικά, πολωνικά, ρωσικά, σουηδικά. Στὰ 1913 πῆρε τὸ Μεγάλο βραβεῖο τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Μ' ἐνθουσια-σμό ἐκφραστήκανε τὰ μέλη τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς. Τὸν εἶπανε ποίη-μα τῆς αἰσθαντικότητος, θαυμάσανε τὸν ἐξαιρετικὸ του πλοῦτο σέ ἰ-δέες, σέ σκέψεις, σέ αἰσθήματα. Ἰδιαίτερα ἐκθειάσανε τὴν ἀγάπη πού ἐκφράζει γιὰ ὅλες τίς μορφές τῆς ζωῆς.

Ὁ Ρομαίν Πολλάν εἶχε ἀρχίσει κιόλας νά γράφει ἄλλο λογοτέχνη-μα, τὸν "Κολά Μπρενιόν" ("Colas Breugnon"), ἐνα βιβλίο γελαστό καί ἐξέγνοιαστο, ἐξω ἀπὸ τὴν πολιτικὴ, ἀπὸ ἠθικά προβλήματα καί ἰдео-λογικοὺς ἀγῶνες. Ἐνα ἰντερμέτζο χαρούμενο. Ἐνα σκέρτσσο ἐμπνευ-σμένο ἀπὸ παιδικές θύμησης, ἀπὸ τὴν ἀτμόσφαιρα τοῦ Κλαμεσύ, τῆς πα-λιᾶς βουεργουνδικῆς πόλης, τῆς ἰδιαίτερης πατρίδας τοῦ συγγραφέα.

Ὁ τίτλος εἶναι τ' ὄνομα τοῦ κεντρικοῦ ἥρωα, τοῦ χωρατατζῆ καί θυ-μόσοφου ξυλογλύπτη. Εἶναι ἀληθινὸς καλλιτέχνης ὁ Κολά Μπρενιόν, ἔ-χει τὸ μεράκι τῆς τέχνης. Στὴ σκέψη τοῦ Πολλάν ἀντιπροσωπεύει ὅλους τοὺς ἀνώνημους τεχνίτες τοῦ ἀλλοτινοῦ καιροῦ πού τὰ μικροτεχνήμα-τά τους εἶναι ἀτίμητοι θησαυροὶ τῶν καθεδρικῶν ναῶν.

Δέν εἶχε προφτάσει νά τυπωθεῖ ὁ "Κολά Μπρενιόν" ὅταν κηρύχτηκε ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος. Κι ὅπως λέει ὁ Στέφαν Τσβάιχ σὴ μονο-γραφία πού γράφε γιὰ τὸ Ρομαίν Πολλάν, οἱ βροντές τῶν κανονιῶν σκεπᾶ-σανε καί τοῦ "Ζάν Κριστόφ" τὸ ἐγεργήριο σάλπισμα καί τοῦ "Κολά Μπρε-νιόν" τὸ κάλεσμα γιὰ τὴ χαρὰ τῆς εἰρηνικῆς ζωῆς.

(Συνεχίζεται) Μαρία Οἰκονόμου

ΘΕΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΗΣ

Ὁ Θεός πονάει, ὁ Θεός ἀγωνίζεται. Μαζί μ' αὐτούς πού ἀγωνίζονται καί γι' αὐτούς πού πονᾶνε. Γιατί εἶναι ἡ Ζωή, ἡ φωτοσταλίδα πούπεσε μέσ στή γύχτα κι ἀπλώνεται καί πίνει τή νύχτα. Μά ἡ νύχτα εἶναι δίχως ορια κα' ἡ θεϊκή μάχη δέ σταματάει ποτέ. Καί κανένας δέ μπορεί νά ξέρει ποιό θάνατο τ' ἀποτελέσμα τῆς Ἡρωικῆς συμφωνίας, ὅπου κα' οἱ παραφωνίες, πού συγκρούονται κι ἀνακατῶνται, σχηματίζουνε μιὰ γαλήνια συναυλία. Ὅπως ὁ λόγγος ἀπό ὀξυές μέσ στή σιωπή δίνει μάχες μανιασμένες, ἔτσι κα' ἡ Ζωή πολεμάει μέσ στήν αἰώνια τήν εἰρήνη. I

Ρομαίν Ρολλάν (Romain Rolland)

Ἀπό τό "Ζάν Κριστόφ" (βιβλίο Θ': "Ἡ φλεγομένη βάτος")
Μετάφραση Μαρίας Οἰκονόμου

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΟΛΥΜΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Μέ βαθιά συγκίνηση γράφονται αὐτές οἱ γραμμές.

Στίς 14 τοῦ Γενάρη ἡ Θ.ΕΝ στερήθηκε ἓνα πολύτιμο στέλεχος καί ὁ Πελεκάν ἐναντιστό καί ἀφοσιωμένο ἀναγνώστη, τόν ἀγαπημένο μας ἀδελφό Λεωνίδα Πολυμερόπουλο, πρόεδρο τῆς στοᾶς Δημόκριτος, ἐκούραστο μελετητή τῆς ἐσωτερικῆς φιλοσοφίας.

Εὐκαιρίες εἶχαμε πολλές νά ἐχτιμήσουμε τίς πλούσιες γνώσεις του, τούς λεπτούς του τρόπους, τήν εὐγένεια καί τήν εἰλικρίνεια τῶν αἰσθημάτων του, τήν εὐθύτητα καί τή σταθερότητα τοῦ χαρακτήρα του. Στ' ἀλήθεια πιστός καί ἀφοσιωμένος στάθηκε πάντα. Στή θεοσοφία, στό ροδοσταυρισμό, στόν τεκτονισμό. Σ' ὅλα ὅσα πίστευε. Στό φίλο, στό συνεργάτη. Μαριὰ ἀπό κάθε παλινοδία, ἀπό κάθε κριροσκοπία, ἀπό κάθε διπροσωπία. Ἐξασφαλισμένη ἦτανε ἡ συμπαρίστασή του καί στίς πιό δύσκολες στιγμές.

Γιά τήν ἀξιόλογη προσωπικότητά του καί γιά τήν πολύπλευρη ἐξέση του μίλησε ἡ ἀδ. Ἀγλαΐα Ζάννου στή φετινὴ τῆ Γενική Συνέλευση τῆς Θ.ΕΝ.

Ὁ Πελεκάν μέ ἀγάπη θά θυμᾶται πάντα τήν ἀγάπη του. Τά καλά του λόγια, τίς χρήσιμες συμβουλές του, τίς φροντίδες του γιά τή διάδοσή του. Ολοψυχα συμμερίζεται τή θλίψη τῶν δικῶν του. Ολοψυχα τοῦ εὐχεται νά γίνονται στούς φτωχότερους κόσμους ὅλο καί πλατύτεροι οἱ πνευματικοί του ορίζοντες, ὅλο καί πιό πολὺ νά πραγματοποιεῖ τίς δυνατότητές του.

I. Σημ. Μέ τό ἀπόσπασμα αὐτό μᾶς φέρνει στό νοῦ βασικές ιδέες τῆς "Ἀσκητικῆς" τοῦ Ν. Καζαντζάκη.

Η Ζ΄ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ Θ. Ε. Ν.

Στίς 18 τοῦ Γενάρη ἔγινε ἡ Ζ' Γενική Συνέλευση τῆς Θ. Ε. Ν. Ἡ ἀδ. Διαχειρ. Ἀγλ. Ζάννου καί ὁ ἀδ. Κώστας Ξύνδας, Πρόεδρος τῆς Στοᾶς Πλάτων, μίλησαν γιά τόν ἀγαπημένο μας ἀδελφό Λεωνίδα Πολυμερόπουλο, Πρόεδρο τῆς Στοᾶς Δημοκριτος, πού ἔφυγε ἀπ' αὐτό τόν κόσμο. Ἐγινε δυό λεπτῶν σιγή γιά τήν ἀνάπαυση καί τήν ἀνοδοτῆς ψυχῆς του. Ἐπειτα, ἀφοῦ διαβάστηκαν τά πρακτικά τῆς προηγουμένης Συνέλευσης ἀπό τήν ἀδ. Γραμματέα Χρυσῆ Κασφαλοπούλου, ἡ ἀδ. Ζάννου ἔκανε πρῶτα μιά ομιλία καί ἔπειτα τό διοικητικό καί οικονομικό ἀπολογισμό τῆς χρονιάς.

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΟΛΥΜΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Προτοῦ ἀρχίσουμε τή Γενική μας Συνέλευση, μέ πολύ μεγάλη λύπη θά σᾶς ἀναγγεῖλω πῶς ὁ ἀγαπητός μας Πρόεδρος τῆς Στοᾶς Δημοκριτος, ὁ καλός μας ἀδελφός Λεωνίδας Πολυμερόπουλος, ἔφυγε ἀπ' αὐτόν τόν κόσμο.

Ἀξέχαστη θά μᾶς μείνει γιά πάντα ἡ μνήμη του. Πάντα θά θυμόμαστε τό ἀγαθό του χαμόγελο, πού ἔδειχνε ὅλη τήν ἀπέραντη καλοσύνη τῆς καρδιάς του, τήν ἀγάπη πού εἶχε γιά ὅλους καί συνάμα καί τή μεγάλη του ἀπλότητα. Ἦταν ἐνα ἀπ' τά ιδρυτικά μέλη τῆς Θ. Ε. Ν. Σέ ὀρισμένες περιστάσεις θαυμάσαμε ὅλη τήν εὐθύτητα τοῦ χαρακτήρα του. Καί ὅσοι τόν γνωρίσαμε καί ἀκούσαμε τίς ομιλίες του ξέρομε καί πόσο βάθος καί πλοῦτο εἶχαν ὅλες οἱ ἀμέτρητες γνώσεις του. Θεόσοφος, Τέκτων, Ροδοσταυρος, Πλατεῖα καί μεγάλη δράση καί στούς τρεῖς αὐτούς τομεῖς. Ομιλίες καί ἐδῶ, στή Στοά Δημοκριτος, καί στόν Τεκτονισμό, καί στόν Ροδοσταυρικό κύκλο πού αὐτός εἶχε δημιουργήσει.

Παράλληλα μέ τίς ομιλίες καί διδασκαλίες του ἔγραφε καί βιβλία, τήν "Τέχνη τῆς Ροδοσταυρικής Θεραπείας", "Τά χειρόγραφα τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης", πού γι αὐτά πῆρε συγχαρητήρια ἀπ' τόν Πάπα καί Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας καί πάσης Αἰγύπτου, καί τελευταῖα τό βιβλίο "Πίστις - Σοφία", πού ὅπως διαβάσαμε στό τελευταῖο Πελεκάν εἶναι μετάφραση τοῦ περίφημου Γνωστικοῦ μετά τήν Ἀνάσταση Εὐαγγελίου τῆς Αποκάλυψης, μέ προλεγόμενα, σχόλια καί εἰσαγωγή στόν Γνωστικισμό τοῦ ἀδελφοῦ μας Λεωνίδα. Γιά τό βιβλίο αὐτό ὁ Πάπας καί Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἔδωσε στόν ἀγαπημένο μας ἀδελφό τό ἀνώτατο παράσημο τοῦ Ἀπόστολου, Εὐαγγελιστῆ καί Ἁγίου Μάρκου.

Ἐπίσης ἔχει βραβευθεῖ καί ἡ ἀνέκδοτη μελέτη του γιά τόν Ἀβραάμ Λίνκολν. Βραβεύθηκε ἀπ' τήν Ἐμπορική Τράπεζα τῆς Θεσσαλονίκης τό βιβλίο του "Ἡ οἰκονομική καί βιομηχανική ἀνάπτυξη τῆς Ἑλλάδος".

Παράλληλες μέ τήν πνευματική καί διανοητική του δράση ἦταν καί ἡ κοινωνική καί ἡ φιλανθρωπική του δράση. Ἦταν Διευθυντής στήν

Ἐθνική Τράπεζα καί ἔφεδρος ἀξιωματικός τοῦ Στρατοῦ μας. Πῆρε μέρος στόν πόλεμο τοῦ 1940-1941. Ἦταν καί ἀντιπρόεδρος στό φιλανθρωπικό Ἄσυλο Βόλου, στόν Βρεφικό μας Σταθμό καί στό

ΠΙΚΡΙΑ

Κ' ἔτσι ἔπειτα ἀπ' τήν τόσο πλατειά του δράση καί στήν κοινωνική καί στήν ψυχική καί στήν πνευματική του ζωή ὁ καλός μας ἀδελφός Λεωνίδα Πολυμερόπουλος ἔφυγε ἀπ' αὐτόν τόν κόσμον ἀναπαυμένη τή συνειδήσή του, καί ἡ ψυχή του θ' ἀνεβαίνει σέ ὅλο καί πιό φωτεινούς κόσμους.

Ἀξέχαστη θά μάς μείνει γιά πάντα ἡ μνήμη του καί ἀπέραντη θά εἶναι ἡ εὐγνωμοσύνη μας γιά ὅλη τή μεγάλη προσφορά του.

Ἄγλ. Σάννου

ΑΙΩΝΙΑ Η ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ

Μέ ἀφάνταστη πικρία δεχθήκαμε τήν εἶδηση γιά τό χαμό δευτέρου διδασκάλου τῆς Ἑνωσῆς μας, τοῦ ἀγαπημένου μας Λεωνίδα Πολυμερόπουλου.

Μᾶς ἄφησε κενό καί ὡς ἀδελφός καί ὡς ἄνθρωπος. Ἡ πραότητα καί τό μαλιχίον τοῦ χαρακτήρος του καί ἡ ἀγάπη του γιά τούς συνανθρώπους του ἦσαν τά χαρακτηριστικά του. Ἐφυγε σέ φωτεινότερες σφαῖρες γιά νά ἐξακολουθήσει τό ἀνορθωτικό ἔργο του.

Ἐμεῖς θά εἴμεθα κοντά του μέ τή σκέψη μας καί τήν ἀγάπη μας νά τὸν βοηθήσουμε στόν δρόμο τῆς ἐξέλιξής του.

Πορεύου, ἀδελφέ Λεωνίδα, μέ τήν ἴδια πίστη, μέ τό ἴδιο θάρρος, καί ὅπως στόν κόσμο μας ἔφθασες σέ σημεῖο νά διδάσκεις ἄλλους, ἔτσι νά ἐξακολουθήσεις, ἀποδεδειγμένου πιά ἀπό τό σάρκινο κορμί σου, νά ἀνέρχῃσαι στό αἰώνιο φῶς, στό θεῖο φῶς.

Κώστας Ξύνδας

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΘΕΟΣΟΦΙΑ

Σήμερα ἔχομε τήν ἑβδομη Γενική μας Συνέλευση. Σάν κάθε χρόνο ἄς δοῦμε καί πάλι πῶς ἐργαστήκαμε καί αὐτή τή χρονιά, τί παραδάκια προσθέσαμε, ὅπως εἶπαμε καί πέρσι, στό μεγάλο Μωσαϊκό τοῦ Θεοῦ Σχέδιον τῆς Θεοδοσίας. Θεοδοσία, ὅπως τόσες φορές τό ἔχω ξαναπεῖ, δέν εἶναι μονάχα ἡ γνωστή μας Θεοδοσική Διδασκαλία, δέν εἶναι μονάχα τά ἔργα τῶν μεγάλων θεόσοφων συγγραφέων πού οἱ περισσότεροι ἀπό μάς τά ἔχομε διαβάσει, εἶναι καί ἡ ἴδια, κάθε σκέψη πού τίς διαβάζομε καί στά βιβλία καί ἄλλων συγγραφέων, πού εἶναι ὅμοιες, συγγενικές μέ τίς ιδέες τῶν γνωστῶν μας θεόσοφων συγγραφέων. Τῇ Θεοδοσίᾳ τῇ βρισκομε στό κάθε τι πού καθρεφτίζει τήν Ἀλήθεια, τήν Ἀγάπη, τήν Ὁμορφιά, τῇ Θεϊκῇ Σοφίᾳ, τήν πραγματική Ἐλευθερία. Γιατί Θεοδοσία εἶναι Ζωή. Ἡ Θεοδοσία, δηλαδή ἡ Θεϊκῇ Σοφίᾳ, βρῖσκεται μέσα

στά πάντα. Είναι και τό Άνεκδήλωτο και η Έκδήλωση. Μά Θεοσοφία είναι και η Έρευνα και η Αποκάλυψη τῆς Ἀλήθειας, τῆς Θεϊκῆς Σοφίας, πού βρίσκεται παντοῦ. Είναι τό ερευνητικό πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου πού ἐξετάζει τό κάθε τι, πού προσπαθεῖ νά διαπεράσει τά φαινόμενα, τούς ορατούς και τούς ἀόρατους κόσμους, νά διακρίνει τήν Οὐσία, τήν Ἐνέργεια πού δίνει τήν κίνηση στά πάντα. Έρευνά και τό ἐκδηλωμένο και τό ἀνεκδήλωτο, τά φαινόμενα και τή δύναμη πού πάλλει μέσα τους, τό σχετικό και τό ἀπόλυτο. Ἐνέργεια, Νοῦς, Ἀγάπη, τά π ά ν τ α, είναι Θεοσοφία,

Φτάνει νά ὑπάρχει τό ερευνητικό, ἀνήσυχο πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, πού προσπαθεῖ νά ἐξετάσει και νά ἀποκαλύψει τί κρύβεται πίσω ἀπ' τά ἐξωτερικά φαινόμενα, ποιά είναι η αἰτία τῆς ζωῆς, ποιά η πραγματικότητα.

Θεοσοφία δέν είναι ὁ στεῖρος διανοητικός νοῦς πολλῶν φιλοσόφων, μά ἐξετάζει και μελετᾷ κάθε φιλοσοφία, ὡπως και κάθε θρησκεία.

Ἡ Θεοσοφία, η ἔρευνα, πέρα ἀπ' τή στεγνή διανόηση, πηγάζει ἀπ' τίς βαθύτερες δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου ὁ Νοῦς, η Διαισθηση και η Ἀγάπη συνεργάζονται μαζί.

Υπάρχουν ἄνθρωποι μέ ἐξαιρετικά λεπτές κ' εὐαίσθητες αἰσθήσεις, πού πάλλουν μέ τήν κάθε δόνηση πού συναντοῦν, και αἰσθάνονται και βλέπουν πράγματα πού ὁ συνηθισμένος ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά ἀντιληφθεῖ.

Υπάρχουν ἄνθρωποι πού σέ στιγμές Ἐκστασης και Ὁραματισμοῦ ἀποκάλυψαν βαθύτατες Ἀλήθειες. Ἄνθρωποι πού κατόρθωσαν, μέ δυνατή συνεχῆ προσπάθεια, νά ξεπνήσουν διάφορες δυνάμεις μέσα τους και νά δοῦν καθαρά πράγματα πού τό συνηθισμένο ἀνθρώπινο μάτι δέν μπορεῖ νά τά δεῖ. Σχίζουν τό Πέπλο πού σκεπάζει τό δικό μας κόσμο και πίσω ἀπ' τό Μυστήριο πού μάς περιβάλλει βλέπουν... Μυστικιστές, Προφήτες, Ἐνορατικοί, Διορατικοί, μεγάλοι Ἐμπνευσμένοι, Φιλόσοφοι, Ποιητές, Μουσικοί, Ζωγράφοι, Γλύπτες, πού σέ στιγμές θεϊκῆς ἐμπνευσης προσπάθησαν ν' ἀποτυπώσουν μέ λόγια, στίχους, ἤχους, χρώματα και γραμμές, ὅ,τι ἀποκάλυψαν ἀπ' ἄλλους υπέρτατους κόσμους.

Όλοι είναι Θεόσοφοι. Θεόσοφος δέν είναι ὁ ψυχρός διανοητής πού δέν βλέπει παρά μόνο τά ἐξωτερικά φαινόμενα, μά ὁ ερευνητής πού πάλλει ἀπ' τή βαθύτερη ἐνέργεια τῆς Ζωῆς, πού γεμάτος ἀνησυχία και ἀγάπη ἀπούραστα ψάχνει... Ψάχνει τό κάθε τι. Ἀσβυστη η δίψα του. Ἀνικανοποίητη η φλόγα πού τόν καιει νύχτα και μέρα.

Βαθύτατη η ἀγάπη του γιά τήν ἀνθρωπότητα, γιά ὅλα τ' ἀδέλφια του πού ζοῦν ὀλόγυρά του, εἴτε ἄνθρωποι εἴτε ζῶα, εἴτε κάθε ἐκδήλωση τῆς ζωῆς.

Χαίρεται μέ τή χαρά τους, πονεῖ μέ τόν πόνο τους. Πῶς θά τους βοηθήσει, πῶς θά τους ἐμφυχώσει, πῶς θά τους φωτίσει καί θά διαλύσει τόν Πόνο; Κι ὁ ἴδιος πῶς μπορεῖ νά ἡσυχάσει ἀπ' τόν πόθο πού βράζει μέσα του προτοῦ δεῖ, προτοῦ ἀντιληφθεῖ ποιό εἶναι τό μυστήριο πού μᾶς περιβάλλει, τί θά πεῖ Ζωή;

Ζοῦμε κάθε μέρα, ζοῦμε ὅλοι μας, μά σκεφθήκαμε ποτέ τί θά πεῖ νά ζοῦμε; Πῶς ζοῦμε, γιατί ζοῦμε, γιατί υπάρχουμε, τί θά πεῖ Ὑπαρξη; Ἐρωτήματα πού συνταράζουν τόν ἄνθρωπο πού ἐρευνᾷ.

Βαθύ τό μυστήριο πού μᾶς περιβάλλει... Κι ὁ ἄνθρωπος πού εἶναι: τώρα σκοτισμένος κάτω ἀπ' τό πυκνό πέπλο πού τόν σκεπάζει, ὁ ἄνθρωπος πού στό βαθύ σκοτάδι δέν βλέπει τίποτα, ἤσυλος, ἴκανοποιημένος, φαντάζεται πῶς ξέρει τά πάντα, ἤ πάλι λέγει: "Δέν ξέρω τίποτα, μά δέν μπορῶ νά μάθω τίποτα. Τό Ἄγνωστο θά μείνει πάντα Ἄγνωστο. Γιατί νά χαλῶ τήν ἡσυχία μου, γιατί νά σκέπτομαι ἀδίκαια; Ποτέ δέν θά μάθω".

Μά ὁ ἄνθρωπος πού νιώθει τό μυστήριο, τίς ἀλυσίδες πού τοῦ σφίγγουν τά χέρια, τή φυλακή πού τοῦ κόβει τήν πνοή, τῶν θωλιώνει τό νοῦ κι σβύνει τήν ἀγάπη του, ὁ ἄνθρωπος πού νιώθει στιγμές στιγμές σάν ἓνα δροσερό ἀέρα νά κατεβαίνει ἀπ' τό βουνό, μπορεῖ πιά νά ἡσυχάσει, νά κοιμηθεῖ ἀμέριμνα, νά πεῖ "δέν ξέρω κι οὔτε θέλω νά ξέρω";

Ὁ ἄνθρωπος αὐτός δέν μπορεῖ πιά νά σταματήσει, δέν μπορεῖ νά πάει πίσω, δέν μπορεῖ νά κλείσει τά μάτια. Πάντα θά προχωρεῖ, θά φάχνει. "Γιατί ζῶ; Ποιά εἶναι ἡ Ζωή; Αἰσθάνομαι, πονῶ, σκέπτομαι, ἀγαπῶ, υπάρχω... Γιατί;" Τό μεγάλο ἐρώτημα. "Ποιός εἶμαι; Ποιός εἶμαι ἐγώ πού σκέπτομαι, πονῶ κι ἀγαπῶ; Ἀπό πού ξεσητώσα; Πῶς υπάρχω; Ποῦ πηγαίνω; Υπάρχει ἀρχή καί τέλος; Υπάρχει Σκοπός; Ἡ ὅλα δέν εἶναι παρά Τύχη, τυχαία ἔνωση διαφόρων μορίων τῆς ὕλης πού ἀπ' αὐτή ἔγινε ἡ Δημιουργία;"

Μά ὁ ἄνθρωπος πού ἔνωσε μέσα του τόν παλμό τῆς Ζωῆς κατάλαβε πῶς τίποτα τό τυχαῖο δέν υπάρχει καί πῶς ὅλα ἔχουν μιά βαθύτατη ἔννοια. Ποιά;

Ἀκούρατος ἐρευνητής θά φάχνει ὡς πού νά βρεῖ. Ὡς πότε; Τί σημασία ἔχει ὡς πότε καί τί θά βρεῖ;

Αὐτό πού ἔχει σημασία εἶναι νά φάχνει πάντα, ποτέ νά μή σταματήσει.

Δέν θά σταματήσει ποτέ, παρά τή στιγμή πού μέ ἀτράνταχτη βεβαιότητα θά πεῖ: "Ξέρω", Τή στιγμή πού θά πεῖ; Δέν υπάρχει Ἐγώ κ' Ἐσύ. Εἶμαί, Κανένα προσδιορισμό δέ μπορεῖ νά δώσει σ' αὐτό τό "Εἶμαι", ἀφοῦ αὐτό εἶναι τά πάντα.

Μά τώρα πού ὁ Ἐρευνητής δέν ἔχει δεῖ ἀκόμα, δέν ξέρει, δέν εἶναι παρά ἓνα ξεχωριστό μόριο μέσα στήν ἀπέραντη κίνηση τοῦ Ἀπειρου, τώρα μέ τά μάτια ορθάνοιχτα, μέ τό νοῦ τεντωμένο καί ἐρίγαστη τή φλόγα τῆς ἀγάπης του δέν μπορεῖ νά μένει ἀκίνητος καί φωνάζει τό ἀτέλειωτο ἐρώτημά του "Ποιός εἶμαι;"

Ὁ Ἐρευνητὴς αὐτὸς εἶναι πραγματικὸς Θεόσοφος, πού δέν σταματᾷ ποτέ, πού δέν περιορίζεται σέ ὀρισμένες μορφές τῆς Ζωῆς, δέν σκλαβώνεται σέ τίποτα, οὔτε στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του καὶ γυμνός, χωρὶς κανέναν προσωπικὸ πόθο, προχωρεῖ μέ ἀναμένη τῆ δάδα τοῦ Νοῦ καὶ τῆς Καρδιάς του, πού θά φωτίσει τὸ σκοτάδι πού τὸν τυλίγει.

Ἔτσι λοιπὸν καὶ μεῖς ἄς εἴμαστε πραγματικοὶ Θεόσοφοι, ἄς εἴμαστε ξυπνητοί, μ' ἀνοιχτό νοῦ, μ' ἀνοιχτὴ καρδιά, μ' ἀσίγαστη τῆ φλόγα τῆς ἀγάπης μας, πού ν' ἀγκαλιάζει τὸ κάθε τι πού ὑπάρχει καὶ ἄς ἐρευνοῦμε ἀδιάκοπα, ὅσο πιό βαθειά μπορούμε.

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΕΦΤΑΣΙΕΣ ΤΩΝ ΣΤΟΩΝ

Οἱ τέσσερις Στοές μας συνεδρίασαν τακτικά κάθε Τρίτη καὶ Παρασκευὴ μὲ ὀμιλίαι τῶν Προέδρων τους καθὼς καὶ ἄλλων ὀμιλητῶν.

Στῆ Στοά Πλάτων ἔπειτα ἀπ' τὴν περσινὴ Γενικὴ Συνέλευση μίλησε ἡ ἀδ. Αἰμιλία Ἰβου γιὰ τὴν "Ἀσκητικὴ" τοῦ Καζαντζάκη, ὁ ἀδ. Θεόδωρος Μητσόπουλος γιὰ τὸ συμβολισμό τῆς Πανσελήνου, ἡ ἀδ. Μαίρη Βλάχου μέ θέμα: Θεοσοφία καὶ Νεοπλατωνισμός, ὁ ἀδ. Λουκᾶς Λιναρᾶς γιὰ τὴ Γιόγκα καὶ γιὰ τὴ Συνείδηση, ὁ ἀδ. Νίκος Παναγόπουλος γιὰ τὸ Διαλογισμό, ἡ ἀδ. Σοφία Παπαναστασίου γιὰ τὸν Γκαῖτε. Μετά ἀπ' τὶς καλοκαιριάτικες διακοπές στὴν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν μας μίλησα ἐγὼ μέ θέμα: Ἐλευθερία καὶ Εἰρήνη, δύο φορές ὁ ἀδ. Κώστας Εὐνδάς γιὰ τὶς θεραπείες τῶν Γιόγκι, καθὼς καὶ ἄλλη μιὰ ἀπὸ τὸ βιβλίον "White Eagle" ("Λευκὸς Ἀετός") καὶ ἐγὼ διάβασα τὴν πρώτη ὀμιλία μου γιὰ τὸ Τζορντάνο Μπροῦνο.

Στῆ Στοά Ἄραντελ μετά τὴν περσινὴ Γενικὴ Συνέλευση ὁ ἀδ. Τάσος Βαλαδῶρος τέλειωσε τὶς ἐντυπώσεις του ἀπ' τὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἐπειτα ἡ ἀδ. Σοφία Παπαναστασίου μίλησε γιὰ τὸν Διόνυσο, ὁ ἀδ. Κώστας Στεφανίδης ἔκανε δύο ὀμιλίαι γιὰ τὸ Μπάρντο Γκοντόλ, τὸ βιβλίον τῶν Νεκρῶν τοῦ Θιβέτ, ὁ ἀδ. Λ. Λιναρᾶς εἶπε τὴ δεύτερη ὀμιλία του γιὰ τὴ Γιόγκα, ἡ ἀδ. Αἰμιλία Ἰβου μίλησε γιὰ τὴ Μαργάρита Ἀλμπάνα Μηνιάτη. Μετά ἔγινε ἡ ἑορτὴ τοῦ Λευκοῦ Λωτοῦ καὶ μετὰ μίλησε ὁ ἀδ. Θ. Μητσόπουλος γύρω ἀπ' τὴν ἑορτὴ τοῦ Βεσάκ καὶ ἐγὼ διάβασα μιὰ μετάφρασή μου ἀπ' τὸ βιβλίον τοῦ Λεντμπήτερ "Ἡ ἀπόκρυφη πλευρὰ τῶν χριστιανικῶν γιορτῶν", ἀπὸ τὸ κεφάλαιον "Ἡ ἡμέρα τῶν νεκρῶν". Ἐπειτα ἀπ' τὶς καλοκαιριάτικες διακοπές μίλησε ὁ ἀδ. Ν. Παναγόπουλος μέ θέμα: "Ἡ ἀγάπη", ὁ ἀδ. Κ. Στεφανίδης μέ θέμα "Ἡ προσωπικότης ὡς ὄργανον καὶ ἐμπόδιον τῆς ἐξελίξεως καὶ ἐγὼ διάβασα τὴν δευτέραν ὀμιλία μου γιὰ τὸ Τζορντάνο Μπροῦνο.

Στῆ Στοά Μπέζαντ πέρσι, δηλαδή πρὶν ἀπ' τὶς καλοκαιριάτικες διακοπές, καὶ δεκαπέντε μέρες Παρασκευὴ διάβαζα ὀμιλίαι τοῦ

Κρισιναμούρτι καί ὅταν ξαναρχίσουμε τίς ἐργασίες μας, ἐπειδή ὁ ἀδ. Λεωνίδας Πολυμερόπουλος, ὁ Πρόεδρος τῆς Στοᾶς Δημοκρίτος, ἦταν ἀρρωστος, ἡ Στοά Μπέζαντ συνεδρίασε κάθε Παρασκευή. Τή μετ' ἑξῆς διαβάζω καί πάλι ὁμιλίες τοῦ Κρισιναμούρτι καί τήν ἄλλη ξανάρχισα τή σειρά τῶν ὁμιλιῶν μου γιά τή Θεοσοφική Διδασκαλίαν.

Στή Στοά Δημοκρίτος πρὶν ἀπ' τίς διακοπές ὁ ἀδ. Λεωνίδας Πολυμερόπουλος διάβαζε τή μελέτη του γιά τήν ἐρμηνεύειαν τῆς Μπαγκάβατ Γκιτά καί ἔκανε καί ὁμιλίες γιά τήν Ἰσημερία καί γιά τήν Ἰσχύρωση καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ.

Ο ΠΕΛΕΚΑΝ

Ἐκτός ἀπ' τίς Συνεδριάσεις τῶν Στοῶν ἡ ἄλλη δράση τῆς Θ.Ε.Ν. εἶναι τό περιοδικό μας Πελεκάν, πού ὅπως πάντα βγαίνει τακτικά κάθε τρεῖς μῆνες. Στό περιοδικό μας δημοσιεύουμε ἀρθρα, λογοτεχνήματα, ἀποσπάσματα ἀπό βιβλία, πού γράφουν γιά τήν Ἐλευθερία, γιά τήν Ἀλήθεια, γιά τήν Ἀγάπη, γιά τήν Ὀμορφιά, γιά τόν Μυστικισμό καί γενικά γιά τόν Ἑσωτερισμό, γιά τή συμπόνια πρὸς τὰ ἄδικοι, γιά τήν ἀδικία τῶν φυλετικῶν διακρίσεων, γιά τή φρίκη τῆς θανατικῆς ποινῆς καί γιά ἄλλα ἀνάλογα θέματα. Στιγματίζομε τή σκληρότητα οἴου κι ἂν ἐκδηλώνεται, τόν ἐγωισμό, τή στενοκοφιλία, τόν χωρισμό τοῦ ἀνθρώπου ἀπ' τόν ἀνθρώπο καί δείχνομε μέσα ἀπ' τὰ δημοσιεύματά μας τήν ἀλληλεγγύη τῶν ἀνθρώπων, τήν Ἐνότητα τῆς Παγκόσμιας Ζωῆς.

Ὅπως εἶπα καί στήν ἀρχή, ὅ,τι καλό βροῦμε πού νά πραγματευομε τὰ θέματα αὐτά τό θεωροῦμε ἀληθινά θεοσοφικό καί τόν συγγραφέα του πραγματικό θεόσοφο, ἂν καί μπορεῖ νά μή γνωρίζει τή Θεοσοφική Διδασκαλία τῆς Μπλαβάτσκι καί τῶν ὁπαδῶν της. Γιατί αἱ θεοσοφικές ἀλήθειες εἶναι παντοῦ σκορπισμένες μέσα στή ζωὴ καὶ αὐτές φάχνομε νά βροῦμε γιά νά τίς παρουσιάσουμε στους ἀναγνώστες μας, νά νιώσουν κι αὐτοί μέσα τους τήν ἀνταύγεια ἀπ' τὸ πνεῦμα τῆς Παγκόσμιας Ἀλήθειας, Ὀμορφιάς κι Ἀγάπης.

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ

Φέτος συμπληρώθηκε ἡ δευτέρα τριετία ἀπ' τίς πρῶτες μας Ἀρχαιρεσίες. Ὅπως θά θυμᾶστε κι ὅπως γράφει τό Καταστατικό μας, αἱ Ἀρχαιρεσίες γίνονται κάθε τρία χρόνια. Ἔτσι λοιπόν στή Στοά Πλάτων ἐξελέγησαν καί πάλι: Πρόεδρος ὁ ἀδ. Κώστας Εὐνίας, Ἀντιπρόεδρος ἡ ἀδ. Χριστίνα Δουρέντη, Γραμματεὺς καί Ταμίας ἡ ἀδ. Νίτσα Εὐνδα. Στή Στοά Ἀραντεηλ: Πρόεδρος ἡ ἀδ. Καλλιόπη Κουτσογιάννη, Ἀντιπρόεδρος ἡ ἀδ. Χρυσὴ Καφαλοπούλου, Γραμματεὺς ἡ ἀδ. Μαίρη Λεβέντη καί Ταμίας ἡ ἀδ. Ἀντέλα Παλαμάρα. Στή Στοά Μπέζαντ: Πρόεδρος ἐγώ, Ἀντιπρόεδρος ἡ ἀδ. Τε-

ρέζα Σειραδάκη, Γραμματεὺς καὶ Ταμίας ἡ ἀδ. Θάλεια Διαλετῆ. Στὴ Στοά Δημόκριτος: Πρόεδρος ὁ ἀδ. Λεων. Πολυμερόπουλος, Ἀντιπρόεδρος καὶ Γραμματεὺς ἡ ἀδ. Εὐλαμπία Ἱερομνήμονος καὶ Ταμίας ὁ ἀδ. Ἰωάννης Γιαλιράκης. Τώρα ἡ Στοά Δημόκριτος δέν θά κλείσει καὶ θά περιμένει νά βρεῖ τὸν καινούργιο τῆς Πρόεδρο.

Ὅπως γνωρίζετε, τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο ἀποτελεῖται ἀπὸ ἑπτὰ μέλη. Ἀπ' τοὺς τέσσερις Προέδρους τῶν Στοῶν καὶ τρία πρόσεδρα μέλη. Οἱ τέσσερις Πρόεδροι ψηφίζουν τὰ τρία πρόσεδρα μέλη. Φέτος ψηφίσαμε τὶς ἀδ. Ἀντέλα Παλαμάρα, Χρυσῆ Κεφαλοπούλου καὶ Μαίρη Λεβέντη. Ὅλο τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο ψηφίζει τὸν Διαχειριστὴ, τὸν Γραμματέα καὶ τὸν Ταμιά. Ἐξελέγησαν καὶ πόλι: Διαχειριστῆς ἐγώ, Γραμματεὺς ἡ ἀδ. Χρυσῆ Κεφαλοπούλου καὶ Ταμίας ἡ ἀδ. Ἀντέλα Παλαμάρα.

ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΑΣ

Πρῶτα ἀπ' ὅλα ὁ Πελεκάν ἐκφράζει τὴ θερμὴ του εὐγνωμοσύνη στὸν ἀφελὸς Ἀνώνυμο πού χρένια τώρα μέ τὶς συχνές καὶ τόσο γενναῖες δωρεές του τοῦ ἔδωκε τὴ δυνατότητα ν' αὐξήσει τὶς σελίδες του καὶ νά συνεχίζει τὴν ἐκδόσιν του. Εὐχαριστεῖ καὶ τοὺς ἀδ. Μαίρη Λεβέντη, Λάμπη Λοῦκο καὶ Σταμ. Κούκη γιὰ τὴν εἰσφορά τους.

Ἡ Θ. ΕΝ. εὐχαριστεῖ τὶς ἀδ. Μαρία Στρέγλου καὶ Μαίρη Λεβέντη γιὰ τὶς ἔντακτες εἰσφορές τους.

Τόσο ὁ Πελεκάν ὅσο καὶ ἡ Θ. ΕΝ. εὐχαριστοῦν θερμότατα τὴν ἀδ. Ἀντέλα Παλαμάρα γιὰ τὶς συχνές καὶ γενναῖες χρηματικὲς ἐνισχύσεις της.

Η Ζ' ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ Θ. ΕΝ.

Στὶς 8 τοῦ Φλεβάρη γιορτάσαμε στὴ Θ. ΕΝ. τὰ ἑπτὰ χρόνια ἀπὸ τὴν ἰδρυσὴ της. Τὸ πρόγραμμα τῆς γιορτῆς εἶχε:

A' Ομιλία τῆς ἀδ. Διαχ. Ἀγλ. Ζάννου μὲ τίτλο "Ὡς ἀπ' τό σκοτάδι

B' Τὰ παρακάτω ἀναγνώσματα:

1. Μελισσάνθης Νάρμισσος (ποίημα)

Διάβασε ἡ ποιήτρια.

2. Ντάγκ Χάμμερσελντ Ὁ Νάρμισσος ἔσκυψε

Διάβασε ἡ ἀδ. Ἀγλαΐα Ζάννου.

3. Ἐντουάρ Συρέ Ὁρφεάς

Διάβασε ἡ ἀδ. Χρυσῆ Κεφαλοπούλου.

4. Δημήτη Θεοδωρίδη Λητώ (ποίημα)

Διάβασε ὁ ποιητής.

5. Μωρίς Μάγκρε Τὸ ἑσωτερικὸ τζαμί

Διάβασε ἡ ἀδ. Εὐη Ὁργαστῆιν.

6. Ἀρθερουε Στάνλυ Ὁ σαλτιμπάγκος (παράμυθι)

Διάβασε ὁ ἀδ. Λουκάς Λιναρᾶς.

7. Θεαριουμαναβάε Ὁ σιωπηλὸς γκουρου (στίχοι)

Διάβασε ἡ ἀδ. Μαρία Οἰκονόμου.

ΦΩΣ ΑΠ' ΤΟ ΣΚΟΤΑΔΙ

Κλείσανε κιόλας ἑπτὰ χρόνια ἀπό τότε πού ιδρύθηκε ἡ Θεοσοφική μας Ἐνωσις. Ἐπτὰ χρόνια. Ὁ ἱερός ἀριθμός. Ἄς νιώσουμε οἱ ἅλοι μας τόν συμβολισμό τοῦ ἀριθμοῦ αὐτοῦ, ἄς νιώσουμε τήν ἰσχύος τοῦ ἔργου μας. Τοῦ ἔργου πού εἶναι νά διαδώσουμε ὅσο μπορούμε πιο πλατειά τίς Θεοσοφικές ιδέες, τίς βαθειές ἀληθειες πού εἶναι καί φανερές καί κρυμμένες πίσω ἀπ' τό πέπλο τῆς ἱστορίας, τῆς πλάνης καί τοῦ φαινομενικοῦ κόσμου τῆς μορφῆς καί τῆς συγκεκριμένης σκέψης. Καί νά μπορούμε ὅσο πιο πολύ μπορούμε νά φέρουμε τίς βαθειές ἔννοιες τῆς ἀφηρημένης σκέψης, τῶν ιδεῶν, τῶν ἀρχετύπων. Νά νιώσουμε τήν Ἐνότητα πού ὑπάρχει πίσω ἀπ' τόν φαινομενικό χωρισμό, τήν ἀγάπη πού συνδέει τά πάντα. Καί τή σκέψη μας καί τήν ἀγάπη μας κι ὅ,τι βαθύτερο ὑπάρχει νά τά ἐκφράσουμε ὀλοφύρα μας, νά γίνουν ἡ ἴδια ἡ ζωή μας. Τότε μονάχα θά γίνουμε ἀληθινοί Θεόσοφοι. Γιατί, ὅπως κι ἄλλοτε εἶπα, Θεόσοφος εἶναι ἐκεῖνος πού ολοκληρώνει τήν ιδέα καί τό βαθύ - πηρὸ συναίσθημα στήν πράξη.

Ἄς δοῦμε τίς πράξεις μας ἔτσι ὅπως εἶναι, τίς ἐγωϊστικές, πράξεις μας τοῦ χωρισμοῦ καί τῆς ἀντιπάθειας. Νά τίς δοῦμε ἔτσι ὅπως εἶναι, μ' ὅλο τους τό ρεαλισμό, μ' ὅλη τους τήν ἀσχήμια. Κι ἂν ἔχουμε τό θάρρος νά κοιτάξουμε μέσα καί πέρα ἀπ' τήν ἀσχήμια, μονάχα τότε θ' ἀντικρύσουμε τήν κρυμμένη Ὁμορφιά. Ὅπως εἶπα καί στήν ἀρχή. Πίσω ἀπ' τά φαινόμενα, πίσω ἀπ' τή πλάνη, εἶναι κρυμμένη ἡ ἀλήθεια, ἡ Ὁμορφιά. Μά ἔχομε τή γενναιότητα νά κοιτάξουμε πρῶτα τήν ἀσχήμια γιά νά μπορέσουμε ἔπειτα ἀπό πολύ φάξιμο, ἀπό βαθύ παύξιμο, ν' ἀνακαλύψουμε τήν Ὁμορφιά;

Αὐτή τήν Ὁμορφιά φάχνει πάντα ὁ ἄνθρωπος. Αὐτή τήν Ὁμορφιά εἶχε κι ὁ Νάρκισσος τοῦ ἀρχαίου μύθου. Μά ὅπως θά δοῦμε καί πρῶτα ἀναγνώσματα πού θά διαβαστοῦν σέ λίγο, ὁ Νάρκισσος ἀποθνήσκοντας νά δεῖ τήν Ὁμορφιά τήν ἀσχήμια ἀντίκρισε, τήν ἀνάσπασή του εἰκόνα. Μά εἶχε τή γενναιότητα νά τήν κοιτάξει κατὰ πρόσωπον καί ἔνιωσε μέσα του καί ἀπελπισία καί χαρά, τήν ἀμέτρητη χαρά πού δίνει πάντα ἡ γενναιότητα, ἡ νίκη τοῦ φόβου. Ὁ φόβος, ὁ πόνος, ὁ ἐγωϊσμός εἶναι ἡ ἀσχήμια τῆς ζωῆς μας. Ἐχομε τό θάρρος νά τ' ἀντικρύσουμε καί κατὰ συνέπεια νά τά διαλύσουμε; Ἡ χαρά τοῦ ἀγῶνα, ἡ χαρά τῆς νίκης. Τί σημασία ἔχει ἂν ἀποθνήσκεις θά φέρει δάκρυα, ἰδρώτα, αἷμα; Ἡ ζωὴ νικάει τό θάνατο. Ἡ χαρά τῆς νίκης σάν λαμπερό ἀστέρι στέκει μπροστά μας. Ἡ ἀλήθεια νίκη, γιατί ἀμα ὁ ἄνθρωπος θέλει μπορεῖ. Κάθε ἐμπόδιο ἀπερτίζεται μπρὸς στήν υπεράνθρωπη δύναμη τῆς θέλησης, τῆς ἀγάπης ὁφείας τοῦ Θεοῦ.

Ὅπως θά δοῦμε σ' ἄλλο μας ἀνάγνωσμα, μέσ' ἀπ' τά σκοτάδια, μέσ' ἀπ' τή βαθειά Νύχτα, γεννιέται ὁ Απόλλωνας, γεννιέται τό φῶς. Ὅπως καί τὰ παλιά Μυστήρια κ' οἱ Μυήσεις αὐτῆ τῆ γέννηση τοῦ φωτός,

τοῦ Ἀπόλλωνα, παριστάνουν μέ ιερές τελετές. Κ' οἱ ἐφτά χορδές (ὁ ἱερός ἀριθμός) τῆς λύρας τοῦ Ἀπόλλωνα ἀγκαλιάζουν τό σύμπαν. Εἶναι ἡ υπέρτατη Ἀρμονία κάθε ἐκδήλωσης τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς. Μά καί ἡ Ἀρμονία καί τό Φῶς καί ἡ Χαρά βγῆκαν ἀπ' τή μαύρη ἀγκαλιά τοῦ Ἄγνωστου Εἶναι, τῆς ἀπέραντης Νύχτας, τῆς γεννήτρας τοῦ κάθε τι πού γνωρίζουμε. Μά μέσα στό δικό μας εἶναι θά δοῦμε καί τή Νύχτα καί τή Μέρα. Μέσα μας θά χτίσουμε τόν πύργο μας, τό Ναό μας, μέ τό γερό του, τό δυνατό του θόλο καί τό ψηλό καμπαναριό ἢ τόν ψηλό του μιναρέ, πού ξεπετιέται κ' ἐνώνει τή γῆ μέ τόν οὐρανό, ἡ βαθύτερη κατανόηση πού ξεπηδάει ἀπ' τήν ἀσχήμια τοῦ ἔγῳ μας καί φτάνει στήν υπέρτατη Ὁμορφιά.

Πῶς θά μπορέσει ὁ καθέννας μας νά προχωρήσει; Πόσο πονοῦν τά πόδια καί πέφτουμε στό δρόμο. Ἀναποδογυρίζομαστε καί κάνομε καί μεῖς, σάν τόν σαλιμπάγκο τοῦ παραμυθιοῦ πού σέ λίγο θ' ἀκούσουμε, τίς δικές μας τίς τοῦμπες. Μά μόνο μέ τό δικό μας τρόπο, μέ τά δικά μας παραμορφωμένα πόδια, θά προχωρήσουμε. Νά εἶμαστε γνήσιοι ἐμεῖς κι ὄχι νά προσπαθοῦμε νά γίνομε ἄλλοι, κάτι πού εἶναι ἔξω ἀπό μᾶς. Μέ τή μίμηση δέν μπορεῖ νά προχωρήσει ὁ ἄνθρωπος. Μονάχα ὅταν γίνει ὁ ἴδιος ὁ ἑαυτός του, κι ὅταν μπορέσει νά λατρεύει ἀληθινά καί νά προσφέρει τό πιό βαθύ του εἶναι, μονάχα τότε θ' ἀκούσει τή φωνή τῆς Παναγιάς καί τῶν ἀγγέλων τό τραγούδι νά τόν καλοῦν. Μονάχα τότε ἡ χάρη θά φανερωθεῖ, ὁ σιωπηλός Γκουρού, πού μιλάει γι αὐτόν τό ἀποσπασμα ἀπό τό ποίημα τοῦ ἰνδοῦ ἁγίου Θαγιουμαναβάρ. Καί θ' ἀκούσουμε τήν ἱερή φωνή νά λέγει: "Δέν εἶσαι χέρια, πόδια, οὔτε μυαλό καί σκέψη... Εἶσαι ἀγνή συνείδηση... Κοίταξε, τό δρόμο τῆς σου δείχνω... Φτάσε στήν ἴδια σου ἀγνή καρδιά, κι οἱ ἀλυσίδες σου ἄς σπάσουν"... "Ἔτσι μέσ στή βαθύτατη σιγή θ' ἀκούσουμε τήν ἱερή Φωνή νά μᾶς καλεῖ. "Ἄς θελήσουμε νά τήν ἀκούσουμε. "Ἄς θελήσουμε νά δοῦμε. Νά δοῦμε αὐτό πού ὑπάρχει. Τή μορφή κι αὐτό πού εἶναι πέρα ἀπ' τή μορφή. Τό γνωστό καί τό ἄγνωστο. Τή μέρα καί τή νύχτα πού βρίσκονται σφιχταγκαλιασμένες μέσ στό ἴδιο μας τό Εἶναι. "Ἄς ἔχουμε τό θάρρος νά κοιτάξουμε κι ἄς νιώσουμε βαθειά χαρά γιά ὅ,τι κι ἄν δοῦμε. "Ἄς ἔχουμε πάντα ὀρθάνοιχτα τά μάτια τῆς ψυχῆς μας...

Ἄγλαῖα Ζάννου

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

1. Ο "ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ"

Μέ τή γλώσσα τῆς ποίησης λέγονται συνήθως πράγματα πού δέν μποροῦν νά εἰπωθοῦν μέ τήν κοινή ομιλία. Ἄν αὐτό εἶναι δυνατόν, τότε σέ τί θά χρησίμευε ἡ ποίηση; Γι αὐτό κι οἱ ἐξηγήσεις πάνω στήν ποίηση δέν μποροῦν νά μᾶς δώσουν τό καλύτερο πού κρύβεται σ' αὐτήν-τή μαγεία τῆς.

Θά προσπαθήσουμε νά ἐξηγήσουμε τό ποίημα "Νάρκισσος" χωρίς νά καταστρέψουμε τή μαγεία του.

Όλοι γνωρίζουμε τό μύθο τοῦ Νάρκισσου, πού πνίγηκε μέσ στό νερό, ἐρωτευμένος μέ τήν εἰκόνα τῆς Ὁμορφιάς του. Στό ποίημα ὁ Νάρκισσος πνίγεται ἀπό ἀπελπισία ἀντικρίζοντας τήν εἰκόνα του, πού εἶναι τό εἶδωλο ἑνός νεκροῦ. Ἀπό μιά περίεργη σύμπτωση ἀνάλογη ἀνάπλαση τοῦ μύθου συναντοῦμε στό συγγραφέα Χάμμερσελντ.

Ἡ ἀλλοίωση τοῦ μύθου φανερώνει ὅτι ἀφορμή τοῦ ποιήματος ὑπῆρξε μιά ἀνάλογη βιωματική ἐμπειρία. Κι αὐτό πού μᾶς πείθει εἶναι ἡ συγκίνηση μέ τήν ὁποία εἶναι φορτισμένο καί ἡ δύναμη ὑποβολῆς του,

Τό παραμορφωμένο καί φαγωμένο ἀπό τή σήψη πρόσωπο τοῦ Νάρκισσου (μᾶς λέει τό ποίημα) μεταμορφώνεται μέ τό θάνατο σέ ζωντανό.

Τό νερό πού καθρεφτίζεται ὁ Νάρκισσος εἶναι σάν ἓνα φράγμα πού χωρίζει τό ἐδῶ ἀπό τό ἐκεῖ, τή ζωή ἀπ' τό θάνατο.

Ὁ Νάρκισσος πιστεύει ὅτι τό ἀληθινό του πρόσωπο ἀνήκει σ' ὁ θάνατο, γιατί στέκει δῶθε, καί βλέπει τή μισή μόνο ἀλήθεια τῆς ζωῆς καί μάλιστα ἀνεστραμένη. Ὅμως, αὐτό πού φαίνεται σάν θάνατος εἶναι ζωή. Στόν πνευματικό χῶρο τό θετικό φαίνεται ἀρνητικό. Κι ὅταν ὁ Νάρκισσος πνιγεῖ, ὅταν δηλαδή μέ τήν ἐπίγνωση, πού εἶναι ἓνα εἶδος θανάτου τοῦ εαυτοῦ, διαβεῖ τό φράγμα πού τοῦ δίνει τή μισήν εἰκόνα, τότε μαθαίνει καί τήν ἄλλη μισήν ἀλήθεια καί καταλαβαίνει ὅτι αὐτό πού φαίνεται θάνατος μπορεῖ νά σημαίνει Ζωή.

Μελισσάνθη

2. Ο "ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ" ΤΟΥ ΝΤΑΓΚ ΧΑΜΜΕΡΣΕΛΝΤ

"Ἐχει μιλήσει γιά τό Νάρκισσο τοῦ ἀρχαίου μύθου κι ὁ ἀξέχαστος Σουηδός πολιτικός καί συγγραφέας, ὁ Γενικός Γραμματέας τοῦ **DAΓ** Dag Hammarskjöld, πού σκοτώθηκε πέφτοντας μέ ἀεροπλάνο. Τά λίγα λόγια πού εἶπε εἶναι ἀπ' τό ημερολόγιό του, πού δημοσιεύθηκε ὑστερα ἀπό τόν τραγικό του θάνατο μέ τόν τίτλο "Ὁρόσημα".

Ἐδῶ ὁ Νάρκισσος πέφτει στό νερό καί πνίγεται μαγεμένος ἀπ' τήν ἀσκήμια του κι ἀπ' τήν τὸλμη του νά τήν κοιτάξει.

3. Ο ΟΡΦΕΑΣ ΤΟΥ ΕΝΤΟΥΑΡ ΣΥΡΕ

Ὁ Ὁρφέας εἶναι ἀπόσπασμα ἀπό τό γνωστό γοητευτικό βιβλίο τοῦ γάλλου συγγραφέα Edouard Schuré "Οἱ μεγάλοι μύστες", ἀπό τό επιπέδιο τὸ ἀφιερωμένο στόν Ὁρφέα, στό μεγάλο μυσταγωγό τῆς επιπέδου Ἑλλάδας, πού ἡ φυχή του ἔγινε ἡ φυχή της.

Τόν ἔχει παραστήσει ἡ ἀρχαία ἑλληνική τέχνη νά παίξει τή λύρα του καί μέ τίς μελωδίες της νά ἡμερεύει τά θηρία. Καί μέ τήν ἴδια συμβολική παράσταση τοῦ Ὁρφέα οἱ πρῶτοι χριστιανοί εἰκονίζανε τόν καιρό τῶν διωγμῶν μέσα στίς κατακόμβες τό Χριστό, πού μέ τή γλυκιά του διδασκαλία γαληνεύει τ' ἄγρια πάθη.

4. Η "ΛΗΤΩ" ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Ἡ Λητώ εἶναι ποίημα τοῦ Δημήτρη Θεοδωρίδη ἀπό τή συλλογή " Ἀντίλαλοι".

Ὁ Ἀπόλλωνας, τό φῶς, ἔχει μάνα τή Λητώ, τή Νύχτα, τή σκοτεινιά, τό "μή φῶς", τήν ἄλλη μεριά τῆς ζωῆς, τήν ξεχασμένη αὐτή στιγμή ἀπό μᾶς. Γιά νά βρεῖ τό φῶς, πρέπει νά ὑπάρχει τό μή φῶς, ἡ σκοτεινή νυχτιά, "τῆς ἁγίας τῆς Σιωπῆς ἡ μάνα".

5. ΤΟ "ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΖΑΜΙ ΤΟΥ ΜΩΡΙΣ ΜΑΓΚΡ

Τό ἑσωτερικό τζαμί εἶναι ἓνα ἀπό τά σύντομα πεζοτράγουδα πού ἀποτελοῦνε "Τό βιβλίό τῶν μισόκλειστων λωτῶν" τοῦ γάλλου λογοτέχνη Maurice Magre, πού ἔχει μελετήσει πολύ τόν ἑσωτερισμό καί θαυμάζει τήν πνευματικότητα τῆς Ἀνατολῆς.

Τῆς γνήσιας λατρείας ὁ τόπος εἶναι ἡ ψυχή. Ἡ ψυχὴ εἶναι ὁ ναός τοῦ Θεοῦ. Ὁ καθένας χτίζει τό δικό του τό ναό. Ὁ ἴδιος θά βρεῖ μέσα του τά ὑλικά. Μέσα του θά βρεῖ καί τή δύναμη νά σταθεῖ γερά καί τή δύναμη νά πετάξει. Θά χτίσει τό θόλο καί τό μιναρέ.

6. Ο ΣΑΛΤΙΜΠΑΓΚΟΣ ΤΟΥ ΑΡΘΟΥΡ ΣΤΑΝΛΥ

Ὁ σαλτιμπάγκος εἶναι παραμῦθι τοῦ ἄγγλου λογοτέχνη Arthur Stanley βασισμένο σέ παλιό γαλλικό ποίημα.

Ὁ σαλτιμπάγκος πού καλογέρεφε λυτρώνεται λατρεύοντας τήν Παναγιά μέ τρόπο ἀσυνήθιστο, πρωτότυπο, μέ τό δικό του τόν πηγαῖο τρόπο, μέ τίς ξέφρενες τοῦμπες του. Καί δέχεται τήν εὐλογία Της γιά τήν ἀνόρητη, τή γνήσια λατρεία του.

7. Ο "ΣΙΩΠΗΛΟΣ ΓΚΟΥΡΟΥ ΤΟΥ ΘΑΓΙΟΥΜΑΝΑΒΑΡ"

"Ὁ σιωπηλός γκουρού" εἶναι ἀπόσπασμα ἀπό πολύστιχο ποίημα τοῦ Θαγιουμαναβάρ, ἰνδοῦ ἀγίου τοῦ ΙΗ' αἰῶνα.

Οἱ στίχοι αὐτοί ἐκφράζουνε μέ τρόπο καταπληχτικά ξεκάθαρο, τολμηρό καί ἐπιβλητικό, μέ ἀληθινό μεγαλεῖο, τή μυστικιστική ἐμπειρία.

Στό περιοδικό μας ἔχουμε βάλει λόγια καί ποιήματα μυστικῶν. Ἄν τά παραβάσουμε μ αὐτούς τούς στίχους, θά μᾶς κάνει μεγάλη ἐντύπωση ἡ συγγένεια τοῦ ἰνδικοῦ μυστικισμοῦ μέ τό χριστιανικό καί μέ τόν ἰσλαμικό. Οἱ ἐρευνητές τοῦ μυστικισμοῦ, πού ὄλο καί πλη -

φαίνουνε, τονίζουν ὅτι τό μυστικιστικό βίωμα εἶναι τό ἴδιο σ' ὄ-
λους τούς τόπους, σ' ὄλους τούς λαούς καί σ' ὄλους τούς καιρούς.
Βασικά του γνωρίσματα εἶναι τό ξύπνημα μιᾶς νέας κι ἀνείπωτης
συνείδησης καί ἡ αἴσθησις ἀδιαφοροποίησης ἐνότητας.

Ο ΠΛΕΥΚΑΝ

I. ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ

Κανείς δέν ξέρει τήν ἀληθινή ἱστορία τοῦ Νάρκισσου.

Ὀνειρευόταν τήν ὀμορφιά
κι ἔσκυβε πάνω ἀπ' τό νερό
νά τή γνωρίσῃ στό πρόσωπό του.

Ἐβλεπε φύλλα κι ἀνταύγειες
έναν ἀνάστροφο, ὑδάτινο ουρανό,
σκιές καί λάμπεις ἀπατηλές
κι ὀνειρευόταν πάντα.

Κάποτε τρόμαξε τόσο
σάν εἶδε τήν ἀνάστροφή του εἰκόνα
-μέσα σέ κυκλο κλειστό
βλέμμα ἀκίνητο, παγωμένο
στό θάνατο δοσμένο, πρόσωπο
παραμορφωμένο, φαγωμένο ἀπό τή σήψη.
Τόν λύγισε τόσο βαθειά ἡ ἀπελπισία
πού πνίγηκε μέσ στό νερό.

Σάν φάνηκε τό ἀπελπισμένο πρόσωπό του
στό θάνατο, ἦτανε πράγματι ωραῖο
ἄλλοιῶτικα ζωντανό.

Γιατί ὅπως στά ὄνειρα καί στούς μύθους
ὄλα μπορεῖ νά κρύβουν μιᾶ διπλή σημασία
-κι ὁ θάνατος νά σημαίνει ζωή - ,

Μές στήν ψυχή μας, ὅπως στήν ψυχή τοῦ κόσμου,
ὄλα καθρεφτίζονται ἀνάστροφα
καθώς τά δέντρα στό ποτάμι.

Μελισσάνθη. Ἀπό τή συλλογή "Τό φράγμα τῆς σιωπῆς"

2. Ο ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ ΕΣΚΥΨΕ ΠΑΝΩ ΑΠ' ΤΟ ΝΕΡΟ

Ὁ Νάρκισσος ἔσκυψε πάνω ἀπ' τό νερό μαγεμένος ἀπ' τό μόνο ἄν-
θρωπο πού μέσ στά μάτια του τόλμησε κ' εἶχε τήν τύχη νά ξεχάσει
τόν ἑαυτό του.

Ὁ Νάρκισσος ἔσκυψε πάνω ἀπ' τό νερό γοητευμένος ἀπ' τή δικιά
του τήν ἀσκήμια, πού καμάρωνε πώς εἶχε τό κουράγιο νά τήν παρα-
βλεπτεῖ.

Ντάγκι Χάμμερσελντ (Dag Hammarskjöld

Ἀπό τή " Ὁρόσημα"

Μετάφραση Σοφίας Σουλιώτη

3. ΟΡΦΕΑΣ

Μέσα στά ιερά του Ἀπόλλωνα, πού κρατούσανε τήν ὀρφική παράδοση, μιά μυστηριακή γιορτή γινότανε στής ἀνοιξίης τήν ἰσημερία. Ἦταν ο καιρός πού οι νάρκισσοι ἀνθίζανε δίπλα στής Κασταλιάς τήν πηγή. Οἱ τρίποδες, οἱ λύρες του ναοῦ μονάχα τους δονούσανε κι ὁ ἄορατος Θεός, ὅπως λένε, ἐρχόταν ἀπ' τήν Ὑπερβόρεια χώρα πάνω στό ἄρα πού κύκνοι τό τραβοῦσαν. Τότε ἡ μεγάλη ἱερεία ντυμένη ὡσαν Μούσα, στεφανωμένη μέ δάφνες καί τό μέτωπο ζωσμένο μέ ἱερες ταινίες, ὑμνοῦσε μπροστά στους μύστες τή γέννηση του Ὀρφέα, γιού του Ἀπόλλωνα καί μιᾶς ἱερείας του Θεοῦ. Ἐπικαλοῦσε τήν ψυχή του Ὀρφέα, πατέρα κάθε μύστη, μελωδικῶ σωτήρα τῶν ἀνθρώπων. Ὁ υπέρτατος Ὀρφέας, ἀθάνατος καί τρεῖς φορές στεφανωμένος, μέσα στήν κόλαση, πάνω στή γῆ καί ψηλά στόν οὐρανό, πηγαίνει μ' ἕνα ἄστρο στό μέτωπο, ἀνάμεσα στ' ἄστέρια καί στους Θεούς.

Ὁ μυστικιστικός ὕμνος τῆς ἱερείας τῶν Δελφῶν ξεσκεπάζει ἕνα ἀπ' τά πολλά μυστικά πού φύλαγαν οἱ ἱερεῖς του Ἀπόλλωνα καί πού ὁ κόσμος δέν τ' ἀγνοῦσε. Ὁ Ὀρφέας ἦταν ὁ μεγαλόπνευστος ἐμφυχτής τῆς ἱερῆς Ἑλλάδας, ἐκεῖνος πού ξύπνησε τή θεϊκιά τῆς ψυχῆς. Ἡ λύρα του μέ τίς ἐπτά χορδές ἀγκαλιάζει τό σύμπαν. Ἡ κάθε μιά τους ἀνταποκρίνεται σέ μιά ὄψη τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς καί κρατᾷ τό νόμο μιᾶς ἐπιστήμης ἢ μιᾶς τέχνης. Ἐχομε χάσει τό κλειδί ὅλης τῆς ἀμονίας τῆς, μά οἱ διάφοροι τόνοι δέν πάφταν ν' ἀντηχοῦν στ' αὐτιά μας. Ἡ θεουργική καί διονυσιακή ὠδή πού ὁ Ὀρφέας διέδωσε στήν Ἑλλάδα μεταδόθηκε ἀπ' αὐτή σ' ὅλη τήν Εὐρώπη. Ἡ σημερινή μας ἐποχή δέν πιστεύει πιά στήν ὁμορφιά πού εἶναι μέσα στή ζωή. Κι ἂν ἀκομα τῆς μένει μιά μακρινή ἀνάμνηση, μιά μυστική ἀκατανίκητη ἐλπίδα, τό χρωστάει σ' αὐτόν τόν υπέροχο ἐμπνευσμένο. Ἄς χαιρετήσουμε τόν μεγάλο μυσταγωγό τῆς Ἑλλάδας, τόν πρόγονο τῆς Ποίησης καί τῆς Μουσικῆς, πού ἀποκαλύφανε τήν αἰώνια ἀλήθεια.

Ἐντουάρ Συρέ (Edouard Schuré)

Ἀπό τούς "Μεγάλους Μύστες" Μετάφραση Ἀγλ. Ζάννου

4. ΛΗΤΩ

Ὡ Σκοτεινή Νυχτιά,
θεά πανώρια, ἀγέννητη κι ἀθάνατη,
πάνω στά μαῦρα χῶματα τῶν λειβαδιῶν σου
θεμέλιωσε ὁ Χτίστης τόν Παράδεισο
κι ὅλους τούς κόσμους ἔχτισε.

Εἶσαι τοῦ Δέντρου τῆς Ζωῆς τ' ἀπόσκιο,
τῶν ἀστεριῶν τῶν μύριων ἡ γεννιήτρα,
τῆς ἁγίας τῆς Σιωπῆς ἡ μάνα,
τῆς κάθε σκέψης φωτεινῆς,
θεῶν κι ἀνθρώπων, ἡ πηγὴ.

Μές στίς σκοταδερές σπηλιές σου
ὁ κάθε ἀντίλαλος κι ὁ κάθε φθόγγος
ὄλοι ἔρχονται νά ξεποστάσουνε
κι ἔτσι γεννιέται ἡ Μουσική
κι ἡ Ἀρμονία τῶν κόσμων.

Πάνω στούς μαύρους βράχους τοῦ νησιοῦ τῆς Δήλου
μέρες ἐννιά κοιλοπονοῦσες ἀπαυστα
δείγμα μικρό γιά νά μᾶς φτιάσεις
τοῦ Ἡλίου τοῦ Ἀθώρητου,
μέσα στά σπλάχνα σου
τό Φοῖβο νά γεννήσεις.

Μονάχα ἐσύ μπορεῖς κάθε βραδιά
μέσα στή μαύρη σου ἀγκαλιά
τόν Ἡλιο νά τραβήξεις
καί μέ νανούρισμα γλυκό
σέ φθόγγους σιωπηλούς
νί τόν ἀποκοιμίσεις.

Ὅλου τοῦ κόσμου οἱ ποιητές σέ λάτρεψαν πολύ
ὅσο καμμιά γυναίκα.
Κι ὀνόματα σοῦ δώσανε πολλά
μὴν ἠμπορόντας νά ξηγήσουν τό μυστήριο,
τοῦ ἐβένινου κορμιοῦ σου τή λαχτάρα,
τήν ἔλεξη τῶν ὀλόμαυρων ματιῶν σου.

Νυχτιά τρανή,
ταχύ ταχύ καθημερνά παραμεριάζεις σιωπηλά
τόπο ν' ἀφήσεις στήν Αὐγή,
στή Μέρα καί στυ Ἡλιοβασίλεμα.

Ναί, Σκοτεινή Νυχτιά,
πανώρια μου θεά,
Σύ μοιάζεις νά 'σαι
ἡ μόνη ἀγέννητη κι ἀθάνατη
ἔξω ἀπ' τόν Πλάστη.

Δημήτρης Θεοδωρίδης

Ἀπό τό "Στοῦ σύθαμπου τή σιγαλιά" τῆς συλλογῆς "Ἀντίλαλοι"

5. ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΤΖΑΜΙ

Ἐπάρχει ἓνα συνάφι χτίστες πού πηγαίνει ἀπό πολιτεία σέ πο-
λιτεία γιά νά χτίσει τζαμιά ἀπό μάρμαρο καί πέτρα μέ θόλους βα-
θεῖς σά δάση καί μιναρέδες λυγερούς σάν κοριτσόπουλα.

Αὐτοί οἱ χτίστες εἶναι ἄνθρωποι θρησκοί; Καί τί μ' αὐτό; Ἐέ-
ρουν σέ ποιό μέρος τοῦ βουνοῦ εἶναι κρυμμένη ἡ ὄμορφη πέτρα πού

ἀντέχει στό πέρασμα τοῦ χρόνου καί τό ἀκηλίδωτο μάρμαρο ποῦναι σάν τό μέτωπο τοῦ τίμιου νέου. Πᾶγε καί στήνουν τόν τόπο τῆς προσευχῆς πού βάζει σέ ἐπικοινωνία τοὺς ἀνθρώπους μέ τό Θεό.

Ψυχή μου, γίνε καί σύ σάν τό συνάφι τῶν χριστῶν. "Ἄν μέσα σου υπάρχει ἡ υποφία, μήν τήν ἀκοῦς, καί χτίζε. Γιά νά χτίσεις τή γερῆ σκέψη, κοίταξε ν' ἀνακαλύψεις μέσα στό βουνό τό μαρμάρινο τραγούδι ὅπου τρέχουν οἱ γαλαζωπές φλέβες τῆς ἁρμονίας.

Χτίσε τόν πύργο σου ψηλά κι ὅλο πιά ψηλά. Τόν πύργο τόν πνευματικό πού πετιέται στόν οὐρανό. Γιατί ὁ καθένας πρέπει νά ξεριζώσει τήν ἄσπρη πέτρα τῆς ἀλήθειας ἀπό τή γῆ τῆς πλάνης, ὁ καθένας πρέπει νά δουλέψει τό θόλο, πού συγκρατεῖ, καί τό μιναρέ, πού πετιέται στόν οὐρανό. Ὁ καθένας μας πρέπει νά χτίσει μέσ' στήν ψυχή του ἓνα δικό του ἐσωτερικό τζαμί.

Μωρίς Μάγκρ (Maurice Magre)

Ἀπό "Τό βιβλίον τῶν μισόκλειστων λωτῶν"

Μετάφρ. Κλεό Ἀραπίδου

6. ΣΑΛΤΙΜΠΑΓΚΟΣ

παραμῦθι βασιμμένο σέ παλιό γαλλικό ποίημα¹

Κάποιος σαλτιμπάγκος πού 'χε γίνεϊ ξακουστός σ' ὅλη τή Γαλλία γιά τίς ἀπαράβατες ἀκροβασίες καί τοῦμπες του κουράστηκε πολύ νά ζεῖ σάν ἀλήτης πηγαίνοντας ἀπό μέρος σέ μέρος σ' ὅλη τή χώρα. Μιά χινοπωριάτικη βροχερή μέρα ἔλαχε νά βρεθεῖ στό μεγάλο μοναστήρι τοῦ Κλαιρβῶ. Οἱ ἀγαθοί καλόγεροι διασκέδασαν μέ τά ἔξυπνα κόλπα του, μά σάν τέλειωσε ἡ παράσταση δέν παράλειψαν νά τοῦ ὑποδείξουν πόσο διαφορετική καί πολύ πιά πνευματική ζωή περνούσανε αὐτοί σέ σύγκριση μέ τή δικιά του, πράμα πού τό 'χε δεῖ κι ὁ ἴδιος, γιατί 'τανε ἀνθρώπος ξύπνιος καί παρτηρητικός. Τότες αὐτός τοὺς ἑομολογήθηκε πῶς στό πουγγί του εἶχε ἓνα καλούτσικο ποσό ἀπό χρυσά φλουριά πού τά οἰκονόμησε ἀπό τά κέρδη τῆς δουλειᾶς του καί πῶς θά τά χάριζε στόν Κύριο καί στήν Ἁγία Μητέρα ἄν τόν δεχόντουσαν γιά τά ὑπόλοιπα χρόνια τῆς ζωῆς του στό μοναστήρι. Ὁ Ἡγούμενος τότες, ἀφοῦ μέτρησε πόσα φλουριά εἶχε στό πουγγί του, εἶπε πῶς τό θέλημα τοῦ Θεοῦ ἦτανε ὁ καλός αὐτός ἀνθρώπος νά μείνει κοντά τους.

"Ἔτσι ὁ σαλτιμπάγκος φόρεσε τό ρᾶσο κι ἄρχισε σιγά σιγά νά βολεύεται στήν καινούργια του ζωή. Ἡ τάξη κι ἡ πειθαρχία τοῦ μοναστηριοῦ τοῦ χάριζαν τό αἶσθημα τῆς ἀσφάλειας κι εἶχε τήν καρδιά του γιομάτη ἀπό γαλήνη ὅτανε δούλευε στόν κῆπο τοῦ μοναστηριοῦ. Μιά ὅπως περνοῦσε ὁ καιρός ἄρχισε ὅλο καί πιά ἔντονα νά νοιώθει θλίψη στήν καρδιά του γιατί ἄρχισε νά νομίζει πῶς οἱ ὑπηρεσίες πού πρόσφερε στό μοναστήρι ἦτανε πολύ φτωχές. Ἀντίθετα μέ τοὺς ἄλλους καλόγερους, πού ἦτανε πολυάσχολοι μέ ἱ. Σημ. μετ. Διήγημα βασιμμένο στήν ἴδια παράδοση ἔγραψε ὁ γάλλος λογοτέχνης Ἀνατόλ Φράνς (Anatole France 1844-1924) μέ τίτλο "Ὁ σαλτιμπάγκος τῆς Παναγιᾶς" (τῆς συλλογῆς "Ἡ συντεφένια θήκη")

επιμούς και προσευχές ή διάβασμα σοφῶν βιβλίων, αὐτός ἔκανε χοντροδουλειές, ταπεινές, ἀνάξιες γιά τόν Κύριο καί τήν Ἁγία Μητέρα Του.

Μιά μέρα, συνεπαρμένος ἀπ'αὐτές τίς ἀνυπόφερτες σκέψεις, πέ-
πεξε τό φτυάρι του καί κατεβαίνοντας τρεχαλητά τά σκαλοπάτια
τῆς κρύπτης τοῦ μοναστηριοῦ πῆγε κι ἔπεσε στά γόνατά του μπρο-
στά σ'ένα παλιό ἄγαλμα τῆς Παναγιᾶς κάποιου βωμοῦ πού δέν τόν
περσιμοποιούσανε πιά οἱ ἄλλοι καλόγεροι. Ἐκεῖ ἄνοιξε τήν καρ-
διά του κι εἶπε τῇ θλιβερῇ του ιστορίᾳ, πού μέ λίγα λόγια ἦταν
ὅτι μέ πάθος λάτρνευε τήν Ἁγία Μητέρα καί πολύ θλιβότανε πού
δέν εἶχε τίποτα ἄξιο νά τῆς χαρίσει. Σάν τέλειωσε λέγοντας κλα-
θιζόμενα τό παράπονό του, σηκώθηκε γιά νά φύγει δίχως νά νοιώ-
θει, ἀλόγιστο, κανένα ξαλάφρωμα στήν καρδιά του τῇ βαριά ἀπό τῇ
θλίψη, ὅταν ξάφνου ἄκουσε μιᾶ ἀπόκοσμα γλυκιᾶ φωνή νά τοῦ λέ-
ει: "Δίνε ὅ,τι ἔχεις". "Αἰ." ἀπάντησε τότες ὁ σαλτιμπάγκος" ἀ-
λόγιστο, δέν ἔχω πιά τίποτες νά δώσω γιατί οἱ οἰκονομίες μου
δέν εἶναι πλιο δικές μου" καί τοιμάστηκε νά φύγει ὅταν πάλι ἄ-
κουσε τήν ἴδια φωνή νά λέει τά ἴδια λόγια. Στάθηκε τότες πολλή
ώρα μπροστά στό βωμό κι ἔσπαζε τό κεφάλι του νά βρεῖ κάτι πού
νά μπορεῖ νά χαρίσει στήν Παναγιά ὁπόταν ξάφνου τοῦ ῥθε ἡ ἔμ-
πνευση. Καί βέβαια εἶχε ἀκόμα κάτι. Τό τελευταῖο πού τοῦ ἀπό-
μεινε, τήν ξακουσμένη τέχνη του.

Ἀμέσως πέταξε τά ράσα του καί ξαλαφρωμένος ἀπό ρουχικά καί
μέ λεύτερα χέρια καί πόδια ἄρχισε νά κάνει τίς περιφημες καί
πό τόσο γέλιο φέρνανε στόν κόσμο τοῦμπεσ του μπροστά στ' ἄγαλ-
μα τῆς Παναγιᾶς.

Ἐνας ἀπό τούς καλόγερους, βλέποντας στόν κῆπο τό φτυάρι πε-
παρμένο πάνω στό νιοσκαμένο χώμα, ἄρχισε νά χτυπάει δυνατά τό σῆ-
μαντρο τοῦ μοναστηριοῦ ξεφωνίζοντας μ' ὅλη του τῇ δύναμη πώς ὁ
καλόγερος εἶχε δίχως ἄλλο ρθεῖ καί πώς κατάφερε νά τραβήξει τόν
σαλτιμπάγκο καλόγερο μαζί του. Ὁ Ἡγούμενος τότες μαζί μ' ὁ-
λοὺς τούς καλόγερους ἄρχισαν νά ψάχνουν παντοῦ καί τελευταῖα
εἶχανε καί στήν κρύπη ὅπου βρήκανε τόν σαλτιμπάγκο νά κάνει συν-
ῆρεια τίς τοῦμπεσ κι ἀκροβασίες του μπροστά στ' ἄγαλμα τῆς Ἁ-
γίας Παρθένας Μητέρας. Κι ὅπως ὁ Ἡγούμενος τοιμαζότανε νά βάλ-
λει τίς φωνές γι αὐτή τήν ἀσέβεια, ὁ δόλιος ἄνθρωπος ἔπεσε κά-
τω ξερός ἀπό τήν κούραση τῆς τόσο πρωτότυπης κι ἀσυνήθιστης λα-
τρείας του.

Καί τότες ἔγινε τό θάμα. Ἡ Παναγιά ἡ ἴδια παρουσιάστηκε
μαζί μέ πολλούς λαμπροφορεμένους ἄγγελους καί μέ τό μαντήλι τῆς
κακότητος τῆς ἔκανε ἀγέρα στό λιγοθυμισμένο σαλτιμπάγκο.

Κι ἔτσι ὁ σαλτιμπάγκος, συμφωνα μέ τήν ἀποθυμίᾳ του, τέ-
λειωσε τίς μέρες του στό μοναστήρι τοῦ Κλαϊρωβί κι ὅταν τά στερ-
νά του κάποτε φτάσανε δέν ἦρθε ὁ Διάβολος νά περιμαζέφει τήν
ψυχὴ του μ' ἡ Παναγιά ἡ ἴδια μαζί μ' ὅλους τούς λαμπροφορεμένους
ἀγγέλους τῆς.

Ἄρθρον Ἄτάνλυ (Arthur Stanley, 1815-1881), ἄγγλος συγγραφέας,
καλλιγράφος θεολόγος καί κληρικός. Διασκευὴ Δημήτρη Θεοδωρίδη

7. Ο ΣΙΩΠΗΛΟΣ ΓΚΟΥΡΟΥ

Γιὰ τή δική μου φώτιση ἔγινε τό θαῦμα,
πῆρε μορφήν ἡ Χάρη.

Μορφή δική μου, σάν τή δική μου,
πού τρώει καί κοιμᾶται καί γνωρίζει πόνους καί χαρές
καί κάπου ἔχει γεννηθεῖ καί σ' ἓνα κάποιο ὄνομα ἀκούει,
τῆ Χάρη φανερώθηκε,
ὁ σιωπηλός Γκουρού.

καί ζήτησε τό σῶμα μου κι' ὄ,τι εἶχα κι' ἀγαποῦσα κι' αὐτή
μου ἀκόμα τή ζωή.

μέ γύμνωσεν ὀλότελα.

"δέν εἶσαι χέρια, πόδια οὔτε μυαλό καί σκέψη
κι' οὔτε κανένα ἀπ' αὐτά κι' οὔτε ὅλα αὐτά μαζί,
οὔδ' ἀγνωσιά ἢ γνώση, οὔτε καί σῶμα.

Εἶσαι ἀγνή συνείδηση

ἀκέραιη κι' ἐλεύθερη, καθάρια σάν τό κρύσταλλο,
πού συλλογιέται βλέποντας τά γύρω σκηινικά,
γιατί τό πιό βαθύ σου εἶναι εἶμ' ἐγώ
καί νιώθοντας πῶς εἶσαι ἔτοιμος γι' αὐτή
σοῦ δείχνω τήν ἀλήθεια.

"Ἄν θές νά φτάσεις τή Συνείδηση, ποῦναι εὐτυχία αἰώνια
κι' εἶναι ἡ ἴδια ἡ καρδιά τοῦ καθενός καί ὅλων
τῶν ἀνθρώπων

πού μέσα της βαθειά εἶν' ἡ ὀροσιά σου ὡ
θεία Χάρη,

κοίταξε, τό δρόμο της σοῦ δείχνω.

Φτάσε τήν ἴδια σου ἀγνή καρδιά
κι' ἄς γίνεи αὐτή παντοτινά τό σπιτικό σου.

Ἢ παχυλή σου ἀγνωσιά ἄς διαλυθεῖ
κι' οἱ ἀλυσίδες σου ἄς σπάσουν".

"Ἔτσι σκορπόντας

τή γνώση τήν ἀληθινή τῆς καταλύτρας τῶν δεσμῶν

μοναδικῆς Σιγῆς,

ὅπου δέν εἶναι

στοχασμός, ὅπου δέν εἶναι "ἐγώ" καί "σύ" ἢ διάστημα ἢ χρόνος

οὔτε καμμιά διαφορὰ οὔτ' ἔκφραση καμμιά

οὔτε ἡ μέρα ἢ νύχτα, οὔτε κατεύθυνση, συνταιριασμός ἢ στέρηση

ὅπου δέν εἶναι τέλος, οὔδέ ἀρχή καί μέση, οὔτε μέσα οὔτε ἔξω,
οὔτε κανενός πράγματος σύνθεση.

Κι' εἶπεν ἀκόμα ὁ Γκουρού μέσ σέ βαθύτατη σιγή

πῶς ὅταν ὅλα αὐτά σβυστοῦν

"Αὐτό" πού μόνο μένει

δέν εἶναι κάτι τό κενό,

εἶναι τό εἶναι τό αἰώνιο καί τό ἀληθινό,

πού οι λέξεις δέν μπορούν νά τό χωρέσουν·
είναι αυτό πού τ' άγκαλιάζει όλα· είναι τό πραγματικό·
τό πού τήν άγνωσιά, όπως τή νύχτα ή μέρα, καταπνίγει·
—μεταμορφώνοντας τό είναι στόν ίδιο του τόν εαυτό,
μές στη σιγή φωτίζει μέ τό φώς του.

Κι' όταν Αυτό φανερωθει,
όλα τά πάντα σβύνουν
σαν καμφορά πού σαν καει καμμιά δέν μένει λάμψη
καί μόνο Αυτό λαμποκοπά ως πέρα άπ' όποιον βλέπει
καί πέρα άπ' όποιον ξέρει
καί πέρα άπό τή γνώση κι' άπ' ό,τι πρέπει νά γνωστεϊ.
Τούτο όμως ποιός θέ νά τό πει;
καί μέ ποιές λέξεις; καί σέ ποιόν;

.....
Θαγιουμαναβάρ, ινδός άγιος του ΙΗ' αιώνα
Μετάφραση Κώστα Στεφανίδη

Μ Υ Σ Τ Ι Κ Ι Σ Μ Ο Σ
Α' ΣΚΕΨΕΙΣ

1. Μ' όλο πού είναι ό Θεός "πανταχοῦ παρών", σέ σένα είναι
μόναχα μέσα στό πιο βαθύ καί τό πιο κεντρικό μέρος τής
ψυχής σου. Τά φυσικά αισθητήρια δέ μπορούνε νά κατέχουνε τό Θεό
νά σε ενώσουνε μ' Αυτόν. Οι έσωτερικές σου δυνάμεις τής κατανό-
ησης, τής θέλησης καί τής μνήμης μπορούνε νά τείνουνε προς τό
Θεό, μα δέ μπορούνε νά γίνουν ό τόπος όπου θά κατοικήσει μέσα
στην. Όμως υπάρχει μιá ρίζα σου, ένα βάθος σου άπ' όπου ξεκινάνε
όλες αυτές οι δυνάμεις, όπως οι γραμμές ξεκινάνε άπό ένα κέντρο,
ή όπως τά κλαριά ξεκινάνε άπ' τόν κορμό του δέντρου. Αυτό τό βάθος
είναι ή ένότητα, ή αίωνιότητα —ας πω καλύτερα ή άπεραντοσύνη— τής
καρδιάς σου. Γιατί είναι τόσο άπέραντη πού χορτασμο κι αναπαμο
πρέπει νά τής δώσει μόνο ή άπεραντοσύνη του Θεου¹.

Ουίλλιαμ Λω (William Law, 1686-1761)
άγγλος θεησκευτικός συγγραφέας καί μυστικός

2. Ειρήνη κάνε μέ τόν εαυτό σου καί ειρήνη θά κλείσουνε μαζί
καί ό ουρανός καί ή γη. Κοίταξε νά μπεις μέσ στης καρδιάς
τό πιο κρυφό κελλί καί κει θά βρεις τόν ουρανό. Γιατί κι αυ-
τό ό μέσα σου ουρανός, όπως κι ό άλλος, ό έξωτερικός, είναι ένα.
Όταν στόν ένα μπεις, βρίσκεσαι καί στόν άλλον².

Άγιος Ισαάκ ό Σύρος

¹ Μετάφραση Λιαρίας Οικονόμου
² Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

3. Ὁ παράδεισος καί ἡ κόλαση εἶναι μέσ στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου. Καί τά δύο τά δέντρα τοῦ παραδείσου, τό δέντρο τῆς Γνώσης τοῦ καλοῦ καί τοῦ κακοῦ καί τό δέντρο τῆς Ζωῆς, ἀνθίζουε μέσ στήν ἀνθρώπινη ψυχή¹

Βαλεντίν Βαίγκελ (Valentin Weigel, 1533-1588)
γερμανός μυστικός. Ἀπό τό " Ἀναγνώρισε τόν ἑαυτό σου"

4. Ὅλα ὅσα γίνονται μέσα στό χρόνο καί πάνω στή γῆ βρῖσκονται ἐπίσης στήν αἰωνιότητα καί στόν παράδεισο².

Νικολαΐ Μπερντιάγεφ (1874-1948), ρῶσος φιλόσοφος

4. Τό τριαντάφυλλο πού βλέπει τό ἐξωτερικό σου τό μάτι ὅμοια σ' ὅλη τήν αἰωνιότητα ἔχει ἀνθίσει μέσα στό Θεό.

Γιόχαν Σέφλερ (Johann Scheffler, 1624-1677)
γερμανός μυστικός, γνωστός καί μέ τ' ὄνομα Ἄγγελος
Σιλέσιος (Angelus Silesius)

6. Τό ἐγώ μου εἶναι ὁ Θεός, κι ὄυτε ξέρω κανένα ἄλλο ἐγώ παρά αὐτόν τό Θεό μου³.

Ἁγία Αἰκατερίνη τῆς Γένουας, ἰταλίδα μυστική

7. Πόσο καιρό ἀκόμα τό ἐγώ καί τό ἐσύ θά στέκεται ἀνάμεσό μας; Σήκωσε ἀπό τή μέση τό ἐγώ μου καί ξαφάνισε τήν προσωπικότητά μου²
Βαγιαζήτ ἀλ Μπισταμί, κρηβας μυστικός

8. Ἡ ἀγάπη εἶναι ἐνότητα κι ὅλη τῆς ἡ ἀποστολή εἶναι νά πραγματοποιήσει ἐνότητα. Ὅσο μεγαλύτερη καί καλύτερη ἡ ἐνότητα, τόσο μεγαλύτερη καί πιο ἔξοχη ἡ ἀγάπη³.

Λούιθ ντέ Λεόν (Luiz de Leon, 1528-1591), ἰσπανός
μυστικός, αὐγουστινιανός μοναχός

Β' ΟΙ ΤΡΕΛΛΑΚΗΔΕΣ

Στήν ἐπαρχία Βεγγάλη ὑπάρχουε μερικοί ἰνδοί γνωστοί μέ τ' ὄνομα Τρελλάκηδες (Μπάουλ). Ἡ πίστη τους εἶναι ἀπλή καί εἶναι συγκινητικό μέ ποιο τρόπο κοιτάζουν νά βροῦν τόν " Ἄνθρωπο τῆς καρδιάς τους" δηλαδή τό Θεό.

Τά κύρια χαρακτηριστικά τῆς πίστες τῶν Τρελλάκηδων μπορεῖ νά τά βρεῖ κανεῖς στό τραγούδι τοῦ Μπάουλ Ναραχάρ.

Καί νά γιατί ἀδερφέ μου τρελλάκias ἔγινα.

Σέ ἀφέντη ἐγώ δέν ὑπακούω

μηδέ σέ προσταγές, κανόνες γιά συνήθειες.

Καμμιά ἀπό ἄνθρωπο φκιαγμένη διάκριση δέν παραδέχομαι.

Χαίρομαι τή χαρά πού ἀπ' τό εἶναι μου ἀναβρούζει.

Μέσ στήν ἀγάπη δέν ὑπάρχει χωρισμός μά συναπάντημα παντοτινό.

Κι ἔτσι μέ τό τραγούδι χαίρομαι τρελλά.

χορευω μ' ὅλους καί μέ τον καθένα.

Γι αὐτό ἀδερφε μου ἔγινα τρελλάκias.

1. Μετάφραση Μαρίας Οἰκονόμου

2. Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

3. Μετάφραση Ε. Ν. Πλατή

Τή λευτεριά του ζητάει ο κάθε Μπάουλ. Είναι λευτεριά από κάθε έξωτερικό καταναγκασμό. Για να το πετύχει αυτό χρειάζεται σαν κοινωνικό όν να πεθάνει μέσα στην κοινωνία. Αυτό το λένε "φανά" κι είναι όρος πού τόν έχουνε και οι άγιοι σουφί όπως και οι μυστικιστές.

Στήν κίνηση τών Μπάουλ βρίσκονται ίνδοί απ' όλες τις κοινωνικές τάξεις, νοικοκυραίοι όπως και αλήτες. Δεν υπάρχουν κοινωνικές διακρίσεις, κάστες ή τάξεις, ειδικές θεότητες ή ναοί. Λένε: Τί χρειάζομαστε τούς ναούς, αφού ο καθένας έχει για ναό το σπυράκι του, όπου τό Πνεῦμα κατοικεί; Ο κάθε πιστός έχει μέσα του τήν Άγια Γραφή, κι είναι γραμμένη μέ τά γράμματα τής ζωής. Μ' ελπίσιμο λίγοι ενδιαφέρονται να τή διαβάσουνε. Οι περισσότεροι βουλώνουνε τ' αὐτιά τους στό μήνυμα τής καρδιάς.

Οι Μπάουλ αρνιόνται να φορέσουνε τό κίτρινο ράσο τών ίνδων μοναχῶν. Λένε:

Μά τί μπορεῖ, τό χρῶμα τό έξωτερικό να κάνει; Σωστό είναι πρώτα τό μέσα μας να χρωματιστεῖ. Μπορεῖ ποτέ να κάνουμε τό φρούτο

να ώρμάσει μπογιατίζοντας τή φλούδα του;

Δέν είναι γνωστό πῶς και πού άρχισε ή κίνηση τών Μπάουλ, γιατί δέν βρέθηκανε πουθενά σχετικά γραφτά κείμενα. Κι αυτο για δυό λόγους. Οί πιο πολλοί από τούς Μπάουλ είναι άγράμματοι κι ύστερα νοιώθουν κάποια προκατάληψη ενάντια στό κάθε γραφτό που τους κάνει να μή θάβουνε να γραφτεῖ ή ιστορία τους. Όταν ρωτήσανε κάποτε ένα Μπάουλ πού καθότανε στην άκροποταμιά πῶς συμβαίνει να μην υπάρχουνε γραφτά κείμενα σχετικά μέ τήν ιστορία τών Μπάουλ, απάντησε: "Έρεῖς παίρνουμε τόν άπλό δρόμο κι έτσι διόλου δέν αφήνουμε χνάρια πίσω μας". Κείνη τήν ώρα ήτανε φουροεριά και στην κοίτη τοῦ ποταμιού δέν υπήρχε πολύ νερό. Λίγοι βαρκάρηδες σέρνανε τή βάρκα τους πάνω στη λάσπη αφήνοντας πίσω τους βαθιές χαρακιές. Ο Μπάουλ ρώτησε: "Αφήνουν χνάρια πίσω τους οι βάρκες πού πλένε στα βαθιά νερά; Μονάχα αυτές πού βρέθηκαν πάνω στη λάσπη αφήνουνε χνάρια γιατί δέν ακολουθοῦνε τόν άπλό δρόμο. Η σωστή προσπάθεια είναι να κρατιέσαι στην επιφάνεια τοῦ ποταμιού τής λατρείας πού τρέχει μέσα από τις ζωές τών πιστῶν και να σμίτεις τή δικιά σου λατρεία μέ τις δικές τους. Στους Μπάουλ θά βρεῖς ανθρώπους από πολλές τάξεις, μά όλοι τους είναι μονάχα Μπάουλ. Τίποτα άλλο δέν πετυχαν και δέν έχουνε ιστορία. Όλα τά πράγματα πού χύνονται στό Γάγγη κάνουν τό Γάγγη και γίνεται ο Γάγγης".

Όταν ρωτήσανε γιατί οι Μπάουλ δέν παραδέχονται τις Άγιες Γραφές, κάποιος Μπάουλ απάντησε πειραγμένος: "Σκυλιά είμαστε γιατί να γλύφουμε τ' άποφάγια τών άλλων; Αυτοί πού έχουνε κότσια κείρονται μέ τις δικές τους δημιουργίες. Οι φοβισαρήδες είναι σπασταμένοι δοξάζοντας τούς προγόνους τους γιατί δέν ξέρουνε πῶς να είναι δημιουργικοί για δικό τους λογαριασμό".

Οι Μπάουλ δέν ένδιαφέρονται ούτε γιά τή δικιά τους μά ούτε γιά τών άλλων τήν ιστορία. Τήν ίδια άδιαφορία δείχνουνε καί γιά τό προσκύνημα στους Άγιους Τόπους. Τραγουδοῦνε:

Θά υπάκουες καρδιά μου στάν γκουρού σου;

Στό κάθε βήμα πάνω στό στρατί κοντά σου βρίσκεται.

Άμέτρητοι είναι οι γκουρού σου.

Σέ πόσους από δαύτους νά υπακούσεις;

Γκουρού σου είναι καί ή χαρά σου καί ή άγωνία σου

κι ο κάθε πόνος τής καρδιάς πού φέρνει δάκρυα.

Πολλές φορές οι Μπάουλ άποκαλοῦνε τόν γκουρού "σούννα", πού σημαίνει κυριολεχτικά μηδέν ή κενό. Αυτό δέν πάει νά πει ότι πιστεύουνε πώς δέν υπάρχουνε γκουρού (γιατί μέ τήν ίδια λέξη "σούννα" άποκαλοῦνε καί τόν Υπερτατο). Πάει νά πει ότι δέν πιστεύουνε πώς ή παρουσία τους είναι δίχως διακοπή. Στην πράξη όμως, όπως άλλωστε ολοι οι ένδοί, δείχνουνε γιά τους δασκάλους τους μεγάλο σεβασμό.

Οι Μπάουλ δέν είναι τύποι άσκητικοί κι ούτε πιστεύουνε στην έγαμία. Στην πραγματικότητα μάς βεβαιώνουν πώς ή γήινη άγάπη τους βοηθάει νά νοιώθουνε πιά γεμάτα τή Θεία άγάπη. Αυτή ή πίστη τους άποδεικνύεται συχνά λίγο επικίνδυνη κι έχει άποτελεσμα τή δυσφήμιση τής όλης κίνησης τών Μπάουλ.

Μιά άλλη άρχή τών Μπάουλ είναι ή Τρικάλα γιόγκα δηλαδή ή άρμονία ανάμεσα στά περασμένα, στό σήμερα καί στά μελλούμενα. Σύμφωνα μ' αυτή τήν άρχή ο άνθρωπος μή δίνοντας τήν πρεπούμενη προσοχή στό κάθε μέρος του χρόνου κινδυνεύει νά καταστρέφει τή συνέχεια τής ζωής του. " Η ζωή σου είναι μιά ανεχτίμητη μαρμαρίνη γέφυρα πού αλοίμονό σου σάν δέ μπορέσει νά συνδέσει τους όχτους του ποταμιού". Οι Μπάουλ επίσης έμφατικά τονίζουν τήν άνάγκη άρμονίας ανάμεσα στις υλικές καί στις πνευματικές ανάγκες.

Οι Μπάουλ δέν είναι τόσο γνωστοί γιά τίς άρχές τους όσο γιά τά άπλά τραγούδια τους. Η ουσία τής πίστης τους είναι ή μή άναγνώριση τών ιερών γραφών καί ή κατά τό δυνατόν άμεση έπικοινωνία μέ τό Θεό.

Κάποιος ιερωμένος κάποτε διάβασε σ' ένα Μπάουλ μιά μεγάλη περιγραφή από τίς Γραφές πού πραγματευότανε τό πώς πρέπει νά θρησκευεται κανείς. Ο Μπάουλ άπόρρονα γι' άπάντηση του τραγούδησε:

Θαρῶ πώς ήθε ο χρυσικός στόν κήπο τό λουλουδισμένο

παίνιες πολλές νά είπει γιά τό λωτό

στή μαλαφόπετρα τά κίτρινα τά φύλλα τρίβοντας.

Όποια κι άν είναι του καθένα ή πίστη δύσκολα μπορεϊ κανείς ν' άρνηθει τή γοητεία τών τραγουδιών τών τρελλάκηδων πού χαρακτηρίζονται γιά τήν απλότητα καί τήν ευθύτητα καί τήν αισθαντικότητα. Δέν είναι λοιπόν παράξενο ότι μεγάλοι ποιητές όπως ο Ραμπιντρανάθ Ταγκόρ έχουνε έπηραστεί απ' αυτά τά κοιήματα πού

φτιαχτήκανε από τή σκέψη τῆς πιό χαμηλῆς κοινωνικῆς τάξης τῆς
Ἰνδίας.

ὦ ποῦ μπορῶ νά Τόν εὐρῶ
τόν Ἄνθρωπο τῆς δόλιας μου καρδιάς;
Ἄλοίμονο ἀπό τή στιγμή πού Τόν ἐχάσανε τά μάτια μου
γυρνῶ παντοῦ ἀναζητώντας Τον
πάνω σέ χῶρες κοντινές καί μακρινές.

Κσίτι Μοχάν Σέν, σύγχρονος ἰνδός φιλόλογος καί λογογράφος
Ἄπό τόν " Ἰνδουισμό ". Μετάφραση Δημήτρη Θεοδωρίδη

ΜΥΣΤΙΚΙΣΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Α΄ ΓΥΜΝΗ

Στό φῶς μιᾶς ἀστραπῆς,
κάποιας ἀνταριασμένης ὥρας σκοτεινῆς,
τῆς τωρινῆς ζωῆς μου,
ἀλίμονο,
γιά μιᾶ στιγμή μονάχα,
σ' εἶδα, καρδιά μου,
ολόγυμνη, πανώρια λυγερή
αἰθερία, διάφανη καί φωτεινή
νά περιμένεις. Ποιόν;

Δέν πρόφτασα δυό λόγια νά σοῦ πῶ,
μά σύ
μέ ἀνεμελιά παιδιοῦ
γιά τή γυμνότητα τήν πλέρια τοῦ κορμιοῦ σου,
μοῦ χαμογέλασες γλυκά
ἀπλά γιά νά μοῦ δείξεις κι ολοφάνερα
πῶς μηδεμιᾶ δέ νοιώθεις κάκια
γιά τόν ἀγροῖκο δεσμοφυλακά σου, ἐμέ.

Πές μου, καρδιά μου,
τί γίναν τά κουρέλια σου,
πού σοῦ ἴδωσα νά τά φορᾶς στή φυλακή;
Πῶς μπόρεσες νά λύσεις τά δεσμά σου
κι ἔξω νά βγεῖς
στόν ἄχρονο τῆς λευτεριᾶς τόν Κόσμο;

Σ' εἶδα, καρδιά μου,
ἀλίμονο!
γιά μιᾶ στιγμή μονάχα.

Δημήτρης Θεοδωρίδης
Ἄπό τούς " Ἀντίλαλους τῆς καρδιάς " τῆς συλλογῆς " Ἀντίλαλοι "

Μές στά πηχτά σκοτάδια βρίσκεται ἡ καρδιά μου,
φαχουλευτα τό μονοπάτι παίρνω τό στενο,
Καί νά. Τό θάμα γίνηκε. Τό φῶς ἔχω μπροστά μου.
Μέσα στό χῶρο τόν ἀβράδιαστο τώρα αἰώνια ζῶ.

Τζαλαλουντίν Ρούμι (1207-1273)
πέρσης ποιητής σουφί
Ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Γ' ΜΕΣΑ ΜΟΥ

Μές στό σταμνί τό χυματένιο
βρίσκονται τά δεντριά καί τ' ἄλση
καί μέσα ἐκεῖ κι ὁ Πλάστης.

Μέσα σ' αὐτό οἱ ἐφτά ὤκεανοί
τ' ἀμέτρητα τ' ἀστέρια
ἡ μαλαμόπετρα κι ὁ ἐχτιμητής τῶν πετραδιῶν.

Κεῖ μέσα τό Αἰώνιο ἀχεῖ
καί τῆς πηγούλας τό νερό ἀναβρύζει.

Λέει ὁ Καμπίρ:

"Ἄκου με φίλε.

Ὁ Κύριός μου ὁ λατρευτός
μέσα μου βρίσκεται.

Καμπίρ, ἰνδός στοχαστής καί θερησκευτικός ποιητής τοῦ 12^{ου} αἰῶνα
Ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Δ' ΡΑΙΝΕΡ ΜΑΡΙΑ ΡΙΑΚΕ

συνέχεια ἀπό τό προηγούμενο Δελτίο

Ὁ Ρίικε πέρασε ἀπ' τή ζωή τόσο ἀνάλαφρα, διακριτικά, σάν μιὰ ὑπαρξη σχεδόν μαγική. Μέ δάκρυα γέμιζαν τά μάτια αὐτῶν πού τόν ἔβλεπαν στά τελευταῖα του χρόνια. Σήκωσε βαρύν πάνω στούς ὤμους του, ὄχι μόνο τόν δικό του τό σταυρό, μά καί τό σταυρό ὅλης τῆς ἀνθρωπότητας.

Μετατοπιζόταν ὀλοένα καί καλύτερα πρὸς τό Βασίλειο τοῦ πνεύματος. Σάν ἓνας Ὀρφέας περνοῦσε ἀπ' τόν ορατό κόσμο τῆς ὕλης στόν ἀόρατο κόσμο τοῦ πνεύματος. Ὅλα ξάφνιαζαν σ' αὐτόν, ἡ μεγάλη του λεπτότητα κι ἡ εὐγένεια ἦταν σάν ν' ἀνῆκαν σ' ἓναν κόσμο φανταστικόν, ἰδωμένον μόνον ἀπ' αὐτόν. Ἡ κλίση του πρὸς τήν ἐρημία καί τή μόνωση δέν τόν ἐμποδίζει νά εἶναι ἀφοσιωμένος στούς συνανθρώπους του. "Ὀφείλω νά εἶμαι πρόθυμος στά ἔσωτερικά μου βάρη". Ἀλληλογραφεῖ ἀκούραστα μέ νεαρούς ἄσημους ποιητές, μέ νεαρούς ἐργάτες, μέ νέες γυναῖκες καί μητέρες, πού καταφεύγουν σ' αὐτόν γιά μιὰ συμβουλή, μιὰ παρηγοριά. Ἀπασχο -

λείται μέ αφάνταστα συγκινητικές αγαθοεργίες. Τόν βλέπουν νά χαιρετάει βγάζοντας μέ σεβασμό τό καπέλλο του στήν τρελλή του χωριού, στους ζητιάνους, στους βοσκούς πού πᾶνε τά ζῶα τους στή βρύση, τούς χωρικούς πού συναντᾶ στους ἀγρούς.

Κι ὄχι μόνον οἱ ἄνθρωποι, μά καί τά ζῶα καί τά φυτά καί πρὸ παντός τά παχειά αἰωνόβια δέντρα, τοῦ ἐμπνέουν ἀγάπη καί σεβασμό. Τέλος τήν ἐργασία θεωρεῖ σάν μιᾶ ἱερή ἀποστολή τοῦ ἀνθρώπου πᾶνω στή γῆ. "Ὅχι μόνον ἐργασία πρὸς τᾶ ἔξω ἀλλά παρᾶλληλα ἐσωτερική ἐργασία γιὰ τή δημιουργία καί τήν τελειοποίηση τοῦ πνεύματος.

Ὁ Ρίλκε δέν εἶναι βέβαια ἓνας φιλόσοφος. Εἶναι ὅμως ἓνας στοχαστής. "Ἔτσι εἶναι ἐπόμενο μέσ σιό ἔργο του νά διαγραφεται καί ν ἀναπτύσσεται κάποια κοσμοθεωρία. Ἡ κοσμοθεωρία τοῦ Ρίλκε μπορεῖ νά συσχετισθῆ μέ τόν μυστικισμό. Ὁ Θεός εἶναι ὁ ἄρρητος ἐφόσον δέν ὑπάρχει καμμιά ἔννοια γιὰ νά τόν ἐκφράσει. Εἶναι ὁ αἰνιγματώδης λόγος τῆς δημιουργίας, πού κρύβει τόν ἐαυτό του καί κατοικεῖ μέσ στήν αἰώνια σιγή. Εἶναι τό ἀπόλυτο μῆδέν. Στή δημιουργία τοῦ κόσμου προέβη ὁ Θεός ἐπειδή δέν μποροῦσε νά υπομείνει τήν ἐρημία τῆς ὑπαρξῆς του. "Τό μῆδέν σάν μιᾶ πληγή ἦταν γιὰ σένα πού μέ τοῦ κόσμου τή δρόσιση τό πλάσιμο".

Ὁ Ρίλκε ἀναζητεῖ τό Θεό. Τό βίωμά του πλημμυρίζει ολοένα τήν τρυφερή νεανική ψυχή του. Τόν ἀναζητεῖ παντού, προσεύχεται πρὸς αὐτόν, μέσα στίς μακρυνές νύχτες τόν νοιώθει κοντά του, τόν ὑμνεῖ:

"Ὅσο πιό πολύ γέρνει πρὸς τό βράδυ μέ ἀσθενέστερη λάμψη ἢ μέρα, τόσο καί πιό πολύ ὑπάρχεις Θεέ".

Εἶναι γι αὐτόν ὁ πρᾶτος νόμος πού μέσα του ὠριμάζουμε, εἶναι ἡ μεγάλη νοσταλγία μας, ὁ τρομερός ἀσυνειδήτος, ἡ σκοτεινή μας ρίζα, τό μεγάλο ἄγνωστο δάσος πού μᾶς αποπλανᾶ καί μᾶς περιπλέκει.

Τόν ἀνακαλύπτει, νοιώθει τήν παρουσία του, ἓνας τοῖχος τώρα τόν χωρίζει, ἓνας πέπλος ἄλλοτε, γιὰ νά τόν χάσῃ πάλι σέ λίγο. Τόν ξαναβρίσκει καί τόν ξαναχάνει, ὅλα σκορποῦν, διαλύονται σ' ἄσχετες μεταξύ τους λεπτομέρειες.

"Τρομερά μακρύνει ὁ δρόμος πού φέρνει πρὸς Ἐσέ καί σάν ἀπό καιρό κανεῖς δέν τόν ἐπάτησε, δυσκολοπέραστος".

Τό "Βιβλίον τῶν Ἀρῶν" εἶναι γράματό ἀπό τίς θαιμάσιες αὐτές προσευχῆς τοῦ Ρίλκε πρὸς τόν Θεό πού κρύβει τόν ἐαυτό του καί κατοικεῖ μέσ στή σιγή.

Τίς μυστικές ἐξάρσεις τοῦ ποιητῆ διαδέχονται μέρες καί χρόνοι κενοί, πού τόν κρατοῦν σιωπηλό, βυθισμένο στήν ἄγνοια καί τό σκότος.

Σ' αὐτὴ ἀκριβῶς τῆ στιγμῇ ἔρχεται ἡ γνωριμιά μέ τόν Rodin. Κάτω ἀπό τήν ἐπίδραση τοῦ Rodin ὁ Ρίλκε θ' ἀρχίσῃ καί πάλι ν' ἀναζητεῖ τόν Θεό, μά τῆ φορά αὐτῆ ὄχι ἄμεσα ὡπως πρίν ἀλλά ἐί-
μεσα. Ὁ Θεός αὐτός ὁ ἴδιος εἶναι "Ἀρητος, "Αφθαρτος, μιά ἀπρό-
σιτη, ἀκατάληπτη ἔννοια. Ὑπάρχει ὅμως ὁ κόσμος, ἡ δημιουργία καί
ἡ ζωή. Ὅλα τά ὄντα τοῦ κόσμου, ἀφοῦ προέρχονται ἀπό τόν Θεό, εἶ-
ναι ὁ ἀντικατοπτρισμός τοῦ Θεοῦ, πρέπει νά τόν υπενθυμίζου ν
καί νά τόν ἐκφράζου. Αφοῦ λοιπόν ἡ δημιουργία καί ἡ ζωή εἶναι
ἐκφραση Θεοῦ, μπορεῖ νά μᾶς χρησιμεύσῃ, σάν τρόπος ἐκφράσεώς του.

Συγκλονισμένη ἡ ψυχὴ του ἀπ' τό βαθύ αὐτό βίωμα, δέν θά ρωτᾶ
πιά, ὡπως πρίν, ποιός εἶναι ὁ Θεός καί ποῦ εἶναι. Τοῦ ἀρκεῖ τώρα
ἡ συναίσθηση ὅτι ὁ Θεός ζεῖ μέσα σ' ὅλα τά ὄντα τῆς δημιουργίας,
μέσα σ' αὐτόν τόν ἴδιο:

" Σέ συναντῶ στά πράγματα ὅλα αὐτά,
πού τούς εἶμαι καλός κι ὡς ἀδελφός.
Σάν σπόρος λιάζεσαι σ' ὅλα τά ἐλάχιστα.
Καί στά μεγάλα δίνεσαι μεγάλος.

Αὐτόν λοιπόν τόν Θεό τόν ἐνδοκοσμικό θέλει ν' ἀνακαλύψῃ τώρα,
νά τόν ἐλευθερώσῃ καί νά τόν λυτρώσῃ.

"Ἔτσι θ' ἀρχίσῃ μιά κάθοδος πρὸς τόν Θεό, μέ τήν κάθοδο μέσα
στόν ἴδιο τόν ἑαυτό του.

Πρέπει ν' ἀποχωρήσῃ ολομόναχος μέσα στή σκοτεινή, ἄγνωστη ἔ-
ρημο τοῦ ἑαυτοῦ του, ὅπου κατοικεῖ ὁ Θεός του. Μέσα στήν τέλεια
μόνωση, βυθισμένος στά κρύφια τοῦ ἐνδόμυχου κόσμου του ὁ Ρίλκε
ἔχει βαθειά τῆ συναίσθηση ὅτι ἐπιτελεῖ ἓνα ἐπιτακτικό καθῆκον
πού τοῦ ἔχει ἀνατεθῆ ἀπό τῆ γέννησή του. Γράφει στή γυναίκα του:
"Ναί ἤμουν ἐκεῖ, στό θεῖον πάντοτε, ἀπό παιδί ἀκόμη, κι ἔρχομαι
ἀπό κεῖ διαρκῶς".

Ἡ μόνωση τοῦ εἶναι μιά βαθειά ψυχική ἀνάγκη. Νοιώθει ὅτι ὁ-
λοι μας ὡς πρὸς τά οὐσιώδη εἴμαστε ἀπάνταστα κι ἀνέκφραστα μόνοι.
Ἡ ἔρημιά πού ἐπιζητεῖ εἶναι ἡ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά τήν αὐ-
τὴ-συγκέντρωση πρὸς δημιουργία. Γι αὐτό καί τήν παρομοιάζει μέ
εὐεργετική βροχή, πού γονιμοποιεῖ καί κάνει ν' ἀναβλαστήσῃ μέσα
μας ὁ θεῖος σπόρος. Ὁ Θεός βρῖσκεται στόν σκοτεινό πυρήνα τοῦ
εἶναι μας πρὸς τόν ὁποῖον μπορεῖ νά φθάσῃ κανεῖς μέ τήν αὐτοσυγ-
κέντρωση.

Πῶς ἐννοεῖ τῆ μόνωση ὁ Ρίλκε; "Ὅχι βέβαια κλείσιμο τῆς ψυχῆς
μας ἀπέναντι στόν κόσμο. Καμμιά ησυχαστική ἢ μοιρολατρική κατὰ-
σταση. Ἀντίθετα δράση, ἐνεργεια, οὐσιώδης ζωή, ἐργασία γιά ωρί-
μανση καί τελειοποίηση.

Γιά ὅλα αὐτά χρειάζεται κόπος καί μόχθος καί ὑπομονή. Πρέπει
νά ωριμάσουμε σιγά-σιγά, ὡπως τό δέντρο, ὡπως τό ἄνθος, πού δέν
βιάζονται πρίν ἔλθῃ ἡ ἀνοιξη. Κι ὅταν ωριμάσουμε, τότε θά νοιώ-
σουμε πῶς ὁ χρόνος τῆς μόνωσης καί τῆς σιωπῆς δέν ἦταν χρόνος χα-
μένος ἀλλά πολύτιμος χρόνος δημιουργικῆς ἐργασίας.

(Συνεχίζεται)

Αἰμιλία Ἴβου

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ I: ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Ο ΚΑΘΕΔΡΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΚΟΒΕΝΤΡΥ

ΕΞΟΧΟ ΕΠΙΤΕΥΓΜΑ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

συνέχεια από τό προηγούμενο Δελτίο

Πολλές αντίλεγόμενες κρίσεις έχουν διατυπωθεῖ γιά τήν καλλιτεχνική ἀξία αὐτοῦ τοῦ τάπητα, ὅμως εἶναι φανερό πῶς ὁ σχεδιαστής του, μέ μιᾶ πολύ μοντέρνα συνθετική ἀντίληψη, θέλησε νά ἐκφράσει τό μεγαλεῖο, τήν καλωσύνη καί τήν ἀπλότητα μαζί τῆς μορφῆς τοῦ Χριστοῦ. Ἡ ἀπόλυτα συμμετρική τοποθέτηση τῶν λεπτομερειῶν, ὡς πρός τή μέθοδο τοῦλάχιστο, θυμίζει τή συμμετρία τοῦ περιήφμου "Μυστικοῦ Δείπνου" τοῦ Νταλί,¹ στήν Πινακοθήκη τῆς Οὐάσιγκτων, χωρίς ὥστόσο νά ἐκπέμπει καί τή μαγεία τοῦ μεγάλου ἐκκεντρικοῦ Ἰσπανοῦ ζωγράφου. Ἡ σύνθεση παριστάνει τόν Χριστό "καθήμενον ἐν δόξῃ" μέ μιᾶ μικροσκοπική φιγούρα γυμνοῦ ἀνθρώπου, ἀνάμεσα στά πόδια του, πού δέ φτάνει ψηλότερα ἀπό τούς ἀστραγάλους. Στίς δύο πλευρές τοῦ Χριστοῦ, συμμετρικά ἐπίσης τοποθετημένα, εἶναι τέσσερα ταμπλώ, πού παριστάνουν τά τέσσερα ἔξω τῆς Ἀποκάλυψης. Καί στή βάση τοῦ τάπητα, μέ σκοτεινούς τόνους γκριζοῦ καί μαύρου, παριστάνεται ἡ σταύρωση τοῦ Χριστοῦ, σέ ἕνα δραματικό κρέμασμα τοῦ κορμιοῦ ἀπό τά λιγνά χέρια. Καί ἐνός ἄγγελου πλάι κρύβουν τό πρόσωπό τους μπρός στό φοβερό μαρτύριο.

Ἡ ἀπόσταση πού χωρίζει τό μεγάλο τζαμωτό τῆς εἰσόδου ἀπό τόν τάπητα τοῦ Χριστοῦ εἶναι 90 περίπου μέτρα. Τόσο εἶναι τό μέγεθος ὅλης τῆς ἐκκλησίας. Τό πλάτος της εἶναι 27 περίπου μέτρα καί ἄλλο τόσο ἀκριβῶς τό ὕψος. Διαστάσεις ἐνός ἀληθινοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ. Ὀλόκληρος αὐτός ὁ χώρος καλύπτεται ἀπό μιᾶ τεράστια ὀροφή, πού στηρίζεται σέ δύο παράλληλες σειρές ἀπό λεῖτες τσιμεντένιες κολῶνες, πού τίς διατρέχουν σ' ὅλο τό ὕψος τους κατακόρυφα γωνιασμένα αὐλάκια. Εἶναι τόσο φίνες καί τόσο κομψές οἱ κολῶνες τοῦτες, πού δίνουν τήν αἴσθηση μιᾶς ἀνείπωτης ἐλαφράδας, ὥστε ὁ ἀνίδεος ἀπό στατικούς υπολογισμούς ἀναρωτιέται πῶς οἱ λιγνές τοῦτες λαμπάδες, πού δέ στηρίζονται κἀν στό δάπεδο, ἀλλά ἀπορροῦνε μέ τή βάση τους πάνω σέ χοντρά μπρούντζινα καρφιά, βασιστεύνε ὅλη τούτη τήν ἀπέραντη στέγη. Ἀλλά καί ἡ ὀροφή δίνει τήν ἴδια αἴσθηση ἐλαφράδας. Εἶναι καμωμένη ἀπό ἕνα συμμετρικό πλέγμα λεπτῶν τσιμεντένιων δοκαριῶν, πού σχηματίζουν τετράγωνα ἢ ρομβοειδῆ φατνώματα, γεμισμένα μέ λεπτές πῆχες ἀπό ξύλο. Καί πικρά ἀνοίγματα πού υπάρχουν μέσα στά φατνώματα ἐπιτρέπουν τόν ἔλεγχο τῆς ἀκουστικῆς καί τοῦ νυκτερινοῦ φωτισμοῦ.

1. Σφρ. σύντ. Βλ. τήν εἰκόνα τῆς σελ. 3.

Οἱ δύο πλαγινοὶ τοῖχοι τῆς ἐκκλησίας βαίνουν κατὰ τεθλασμένη γραμμὴ, πού μέσα στά σπασίματά τους, σ' ολόκληρο τό ὕψος τους, σχηματίζονται πέντε μεγαλόπρεπα παράθυρα σέ κάθε πλευρά. Καθώς μπαίνει κανεῖς στήν ἐκκλησίαν δέ βλέπει τά παράθυρα, γιατί εἶναι βαλμένα στό ἀντίθετο σπασίμο τῶν τοίχων. Βλέπει μονάχα τίς χρωματιστές ἀνταύγειες τῶν τζαμιῶν, ἕναν καταυγασμό ἀπό τή διάθλαση τοῦ οὐράνιου τόξου, πού διαχύνεται σ' ολόκληρη τήν ἐκκλησίαν. Τά παράθυρα φαίνονται καθαρά, μονάχα ὅταν κανεῖς προχωρήσει ὡς τό βάθος τοῦ μεγάλου θυσιαστηρίου κι' ἀπό ἐκεῖ στρέφει τό βλέμμα του πρὸς τά πίσω. Οἱ καλλιτέχνες πού σχεδίασαν τίς ἐγχρωμες παραστάσεις τῶν τζαμιῶν θέλησαν νά παρουσιάσουν τίς διάφορες φάσεις τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου πάνω στή γῆ καί νά ἐκφράσουν τό θάμπος του μπρὸς στήν ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ. Κι' ἀληθινά ὁ συνδυασμός τῶν χρωμάτων, πού γίνεται κατὰ τόν τρόπο τῆς "ἀφαίρεμένης ζωγραφικῆς", δημιουργεῖ στήν ψυχὴ τοῦ θεατῆ ἕνα ἀπροσδόκητο συναίσθημα, πού ἐγγίζει τά ὄρια τῆς κατάνυξης.

Στά ἄλλα σπασίματα τῶν τοίχων, πού ἀντικρίζουν τά παράθυρα, ἔχουν τοποθετηθεῖ, σέ κάθε πλευρά, τέσσαρες μεγάλες πλάκες, πού τίς εἶπαν "Πλάκες τοῦ Λόγου". Πάνω σ' αὐτές εἶναι σκαλισμένα διάφορα θερησκευτικά ἀποφθέγματα. Οἱ ἐγγλυφες αὐτές πλάκες ἀρμονίζονται στό πνεῦμα πού συνέλαβε τή μεγάλη σύνθεση τῆς ἐκκλησίας γιατί τό κείμενο τῶν ρητῶν εἶναι χαραγμένο μέ ἀσύμμετρα κεφαλαῖα γράμματα, ἀκριβῶς γιά νά ὑποδηλωθεῖ πῶς εἶναι ἔργο τῶν χειρῶν τοῦ ἀνθρώπου καί ὄχι τῆς μηχανῆς, πού τά πάντα τυποποιεῖ σέ μιάν ἀφόρητη ομοιομορφία. Κι' ἀκόμα γιά νά τονισθεῖ πῶς ὁ ἀνθρωπος καί μέσα στό μοντέρνο τοῦτο νά ὀβρίσκει ἀντιμέτωπος στίς ἀρχέγονες ἀλήθειες τῆς ἐκκλησίας.

Τό εντυπωσιακώτερο ἴσως μέρος τῆς ἐκκλησίας, μετά τόν τάπητα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι τό μεγάλο παράθυρο τοῦ βαπτιστηρίου, πού ὑψώνεται, σέ σχῆμα κοίλης κυλινδρικής ἐπιφάνειας, στήν ἀρχὴ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς τοῦ τοίχου. Πιάνει ολόκληρη τήν ἐκταση τῆς πλευρᾶς τούτης, ἀπό τό πάτωμα ὡς τήν ὀροφή, σ' ἕνα ὕψος 27 περίπου μέτρων καί πλάτος 17. Εἶναι ἀναμφισβήτητα τό μεγαλύτερο παράθυρο τοῦ κόσμου. Σ' ὅλο τό ὕψος του διατρέχεται ἀπό τεράστιες συμπαγεῖς ραβδώσεις, ἀνάμεσα στίς ὁποῖες εἶναι βαλμένα, σέ στενόμακρο σχῆμα ζωατρικιοῦ μέ συμπαγεῖς ἐπίσης διαχωριστικές ἐπιφάνειες, τά χρωματιστά τζάμια. Κ' εἶναι τό καθένα ἀπό τά 195 συνολικά ταῦτα τζάμια ἕσο περίπου μέ τό ἀνάστημα ενός ἀνθρώπου. Ἡ ὅλη χρωματικὴ σύνθεση τοῦ τεράστιου παραθύρου δέν ἔχει καμμιά συγκεκριμένη παράσταση: Εἶναι κατάστικτο ἀπό ἕνα σύστημα ἀνίσων πολυχρωμῶν ἐπιφανειῶν, πού ἀρχίζουν ἀπό τίς τέσσαρες πλευρές τοῦ παραθύρου μέ τούς βαθύτερους τόνους καί προχωροῦν μέ ἀνοιχτότερες πρὸς τό κέντρο, ὅπου σχηματίζεται μιὰ ἐξαισία φωτεινῆ "άλως". Ὁ ἐκπληκτος θεατῆς, μπρὸς στο συναρπαστικό τοῦτο θέαμα ἀπό φῶς καί χρῶμα, ἔχει τήν αἴσθησιν πῶς τό μάτι τοῦ Θεοῦ ἐποπτεύει τά πάντα μέσα ἀπό τό φωτει-

το κέντρο του παράθυρου. Καί δέ χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια να δεχθεί κανείς την πρόθεση του καλλιτέχνη, ότι με τοῦτο τὸ παράθυρο θέλησε νά συμβολίσει τὴν ἀκτινοβολία τοῦ ἁγίου Πνεύματος στὸν κόσμο, μέσα ἀπὸ τὰ πολύχρωμα σχέδια τοῦ ἀνθρώπου.

Στὴ βάση τοῦ παράθυρου, πάνω σ' ἓνα μεταλλικό πόδι, βρίσκεται στημένη ἡ κολυμβήθρα. Εἶναι ἓνας ἀπλὸς ἀκατέργαστος ογκόλιθος, σέ σχῆμα περίπου στρογγυλό, φερμένος ἀπὸ τοὺς ἁγίους τόπους τῆς Βηθλεέμ. Ζυγίζει πάνω ἀπὸ τρεῖς τόννους. Κι' ἔτσι, καθὼς στεκεται ὁ βράχος αὐτός γυμνός, στή φυσική του κατάσταση, ὡς ἀκριβῶς βγήκε ἀπὸ τὰ σπλάχνα τῆς γῆς, ἐκτός ἀπὸ μιά σκαλισμένη κουφάλα στὸ κέντρο του, ἀποτελεῖ μιά κραυγαλέα ἄρνηση τοῦ παραδομένου καί μιά ὑπόμνηση πρὸς τὸν "μοντέρνο" ἄνθρωπο ὅτι οἱ πρωταρχικὲς του ρίζες βρίσκονται μέσα στὰ σπήλαια τῆς γῆς.

Στὶς μεγάλες ἐκκλησίες τῆς Δύσης τὸ θυσιαστήριο ἢ ἡ ἁγία τράπεζα τοποθετεῖται στὸ ἀνατολικὸ ἄκρο, κοντὰ πρὸς τὴν κόγχη τοῦ ἁγίου Βήματος. Ὁ χώρος αὐτός συνήθως διαρρυθμίζεται σέ μικρὰ παρεκκλήσι τῆς Παναγίας. Καί στὸν Καθεδρικό Ναὸ τοῦ Κοβεντρὸν τὸ μεγάλο θυσιαστήριο εἶναι τοποθετημένο πρὸς τὸ κέντρο, πρὶν ἀπὸ τὸν χώρο τοῦ Lady Chapell. Ἀπάνω στὸ θυσιαστήριο υψώνεται ἓνας τεράστιος σταυρός ἀπὸ καθαρό ἄσημι, ἐπιχρισμένος με χρυσάφι. Ζυγίζει 250 κιλά περίπου κ' εἶναι σχεδιασμένος σέ σχῆμα ἀνώμαλο κι' ἀσύμμετρο, ἀκριβῶς γιὰ νά θυμίζει τὸν ἄλλον, τὸν "Καμμένο Σταυρό", πού εἶχε σχηματισθεῖ ἀπὸ τὰ καρβουνιασμένα δοκάρια τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας. Καί στὸ κέντρο τοῦ μεγάλου τούτου σταυροῦ, ὅπου οἱ βραχίονές του σχηματίζουν ἓνα ἄνοιγμα σὰν παλάμη χεριοῦ, εἶναι μπηγμένος ἓνας ἄλλος μικρὸς αὐθεντικός "Σταυρός τῶν Καρφίων". Στὶς δυὸ πλευρές τοῦ θυσιαστηρίου εἶναι στημένα τρία τεράστια κηροπήγια, φηλότερα ἀπὸ τὸ ἀνάστημα ἐνός ἀνθρώπου, σέ σχῆμα ξύλινου ἀδραχτιοῦ. Εἶναι τὸ μεγαλύτερο κηροπήγιο στὸ εἶδος του. (Συνεχίζεται)

Γ.Θ. Βαφόπουλος

(Ἀπόσπασμα ἀπὸ ἄρθρο πού δημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ Νέα Ἑστία τῆς 1 Ἰουνίου 1965 (ἔτος ΛΘ' τόμ. 77ος, τεῦχος 910)

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ ΙΙ: ΜΥΘΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Α' ΚΡΙΣΙΑ

Ἐμμετρος μῦθος

συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο Δελτίο

- Κρίσινα ἡ καρδιά μου τρέμει στὸ σκοτάδι
κ' οἱ μέρες μου βαρεῖές περνοῦν
ἀπ' τὴ στιγμή πού ο μάγος ο Βασίστας
μές στὸ παλάτι μου ἦθε.

"Ἐλα μαζί μου στ' ἀρχαία μου κι' ὀδήγησέ το.

Βασιλιά μες στὸ παρθένο δάσος θὰ τὸν βροῦμε

τό μυστικό του νά σου πεῖ,
ποῦ νά κρυφε τῆς ἀδελφῆς μου τό παιδί,
καί σκότωσέ τον.

Τρίζουν οἱ ρόδες στά ξερά κλαδιά
κι ὀρθός ὁ ἀρματηλάτης τ' ἄλογα χτυπᾷ.
-Κάνα, γιά ιδέες τά σύννεφα πῶς πέφτουνε,
λυγίζουνε τῶν δέντρων οἱ κορφές,
κι ἄκου τοῦ δάσους τά στοιχειά
πού δίπλα μας οὐρλιάζουν.

-Μή σταματᾷς.

Ὡ Κρίσνα Κρίσνα, ἐσύ φοβᾷσαι;

-Ήταν ἀλύγιστη ἡ καρδιά μου
μπροστά στό φίδι τῆς Καλί,
τό φόβο δέν τόν ξέρω.

Μ' ἄκουῖς; Τά δέντρα σπάζουνε
κι οἱ κεραυνοί ξεσποῦν.

Ποίός νά ναι ὁ μάγος ὁ Βασίστας,
πού ὁ Ἴντρας προστατεύει;

- Κρίσνα, κατέβα, φτάσαμε...

Τρέχα γενναῖε, κι ἡ δόξα μου δικιά σου
σωτήρας μου σάν θά γενεῖς.

Πονάχος του κι ἀτάραχος περίμενε ὁ Βασίστας.
Τυφλός, τόν ἔβλεπε πού ἐρχότανε
μέ ολάνοιχτα τά μάτια τῆς ψυχῆς του.

Ὁ Ἀγαπημένος ἔφτανε...

- Ἐσύ εἶσαι... ὦ ἅγιε Γέροντα... Ἐσύ;

Σέ βρήκα, πού σέ γύρενα παντοῦ,
στά δάση, στίς κορφές;

Τά γόνατά του λύγισαν

καί σίγησε ἡ καρδιά του ἀπ' τή χαρά.

Βουβή λατρεία. Οἱ δύο ψυχές τους γίναν Ἕνα.

- Ὡμ... μουρμούρισε ὁ Βασίστας.

- Κρίσνα, γονατιστός μπρός στόν ἐχθρό μου;

Τά μάτια μου μή μέ γελοῦν;

- Ἐλα κοντά τοῦ Ταύρου γιέ καί σέ προσμένω,
ἐσύ πού τήν ψυχή μου θά λυτρώσεις
ἀπ' τό φθαρτό μου σῶμα.

Κοίτα, στά πόδια μου γονατισμένος
ὁ ἀγαπητός σου ἀρματηλάτης,
τῆς ἀδελφῆς σου ὁ γιός.

Ὁ βασιλιάς κιτρίνισε

κ' ἔτριξε ἡ χορδή τοῦ τόξου του στά δάχτυλά του
τόν γιό τῆς ἀδελφῆς του νά σκοτώσει.

Λιά στοῦ Βασίστα τήν καρδιά τό βέλος μπῆκε.

Μέ μιά φωνή ὁ Κρίσινα ξεπετάχτηκε
κι ὁ πόνος τοῦ Βασίστα ἦταν δικός του,
καί στήν καρδιά του πέρασε σάν μαχαιριά
ὅλου τοῦ κόσμου ὁ Πόνος.

- Κρίσινα γιατί;

Τό βέλος δέ σκοτώνει τήν ψυχή
κι ὁ νικητής, τό θῦμα.

Καί τώρα ἐλεύθερος ξαναγυρνῶ σ'
σ' Ἐκεῖνον πού ποτέ του δέν ἀλλάζει.

Μά ἐσύ, τοῦ Μαχαντέβα τό ἱερό παιδί,
πήγαينه, τρέξε, ὁ κόσμος σέ προσμένει .

Τό δάσος ἔλαμψε στήσ ἀστραπῆς τή φλόγα,
κι ἀφήνοντας τό σῶμα του στή γῆ,

μαζί μέ τόν Βασίστα πέταξε κι ὁ Κρίσινα
στόν ἕβδομο οὐρανό τοῦ Μαχαντέβα.

Μέσα στό θεῖο τό Φῶς κι ἀνάμεσα στούς Ντέβας,
πού σκύβανε γονατιστοί μπροστά της,

Θεά τοῦ κόσμου,

εἶδε τή μάνα του τή Ντεβακή.

- Ἐσύ, τό ἀγαπημένο μου παιδί,

τρέξε καί σκόρπισε τό Φῶς

στοῦ ματωμένου κόσμου τήν καρδιά.

Εὐπνα.... Ἐσύ εἶσαι ὁ Γιός.

(Συνεχίζεται)

Ἄγλ. Ζάννου. Ἀπό τή συλλογή "Ποιήματα"

Β' Ο ΑΜΠΟΥ ΜΠΕΝ ΑΝΤΕΜ

Κι ὁ Ἄμπου μπέν Ἄντεμ ξάφνου ξύπνησε καί μέσ στό φῶς τοῦ
ξεγγαριού, πού ὅλα ὅσα βρισκόνταν στήν κάμαρά του ἀσήμωνα, εἶδ'
έναν ἄγγελο νάτι νά γράφει μέσ σπό τεφτέρι του τ' ὀλόχρυσο.

Δίχως ὁ Ἄμπου νά νοιώσει φόβο θαρρετά τόν ρώτησε: "Τί γρά-
φεις μέ τό διαμαντένιο σου κοντύλι στό τεφτέρι σου;" Καί κείνος
τοῦ ἀποκρίθηκε: "Γράφω τά ὀνόματα κεινῶν πού τό Θεό λατρεύουνε!"

"Κι εἶν τό δικό μου ἀνάμεσα σ' αὐτά;" ξαναρωτᾶει ὁ Ἄμπου.

"Ὅχι" τοῦ ἀπαντᾶει ὁ ἄγγελος "δέν εἶναι".

"Γιά γράφε σέ παρακαλῶ μέσ στό χρυσό τεφτέρι σου καί τό δι-
κό μου τ' ὄνομα, ἐξηγώντας πῶς ἐγώ τόν ἄνθρωπο ἀγαπῶ". Κι ἀφοῦ ὁ
ἄγγελος τοῦκανε το χατήρι του, ὕστερα χάθηκε.

Μά τήν κατοπινή νυχτιά καί πάλι ξαναφάνηκε ἡ φωτερή μορφή
καί εἶδειξε στόν Ἄμπου τά ὀνόματα πού ἀπ' τό Θεό βλογήθηκαν καί
νά τό πρῶτο πρῶτο μέσ στά ὀνόματα ἦταν τό δικό του.

Γκέμης Χένου Λῆ Χάντ

Ἐγγλος ποιητής καί δοκιμιογράφος

Λεύτερη ἀπόδοση Δημήτρη Θεοδωρίδη

Γ' ΖΗΤΑΣ ΕΝΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Ὁ μέγας Ἀκμπαρ¹, κουρασμένος ἀπό τὰ θέλητρα τοῦ χαρε-
μιού, βαριεστημένος ἀπό τούς στίχους τῶν ποιητῶν καί ζαλισμένος
ἀπό τίς σοφίες τῶν σοφῶν, στράφηκε στό νεοφερμέ ο γέρο Σαφίη,
πού ἀλήτευε γυρίζοντας ἀπό χώρα σέ χώρα, καί τοῦ εἶπε:

- "Ἄν ἀληθεύει ὅτι ξέρεις τόσα ὅσα ἡ φήμη ἔφερεστή χώρα πρίν ἀπ'
τόν ἔρχομό σου, πές μου κάτι:

πού νά ναι ἀληθινά ὠραῖο μά ἡ ὁμορφιά του νά μὴν ἔχει τό ἄγ-
γιγμα τῆς διαφθορᾶς,
νάχει βαθιά ἠθική χωρίς τήν πλήξη τῆς διδασκαλίας,
νά ναι σοφό, μά νά μὴν ἔχει τή σχολαστικότητα τῆς φιλοσοφίας,
νά ναι εὐχάριστο σάν μιά γυναίκα, ἀλλά νά μὴν κουράζει ὅπως
αὐτή,

νά ναι μενυστικό ὅπως τό κρασί, χωρίς ὅμως νά σοῦ θολώνει τό
μυαλό,

νά ἄρέσει στό βασιλιά, στούς ἄρχοντες καί στό λαό,
σ' ἀνθρώπους πού ξέρουν πολλά καί σ' ἀνθρώπους πού τίποτα δέν
ξέρουν,

πές μας κάτι πού νά μπορεῖ νά ναι ὅμοια ἀγαπητό σέ ἀνήλικα
παιδιά, σέ μυαλωμένους ἄντρες, σέ γεμάτους σιέφη γέροντες.

"Ὅλοι γύρω σῶπασαν καί σιέφτηκαν πῶς ὁ μέγας Ἀκμπαρ ζητάει
κάτι πού δέν ὑπάρχει. Μά ὁ σοφος γέρο Σαφίη εἶπε ἀργά στόν ἕα -
κουστό βασιλιά:

-Μά τότε μέγαλε Ἀκμπαρ ζητᾶς ἕνα παραμύθι.

Ἀπό τούς "Θρύλους τῶν λαῶν"

Ἐπιμέλεια Ἀλχη Παπᾶ

Δ' Η ΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ

Τά παραμύθια ἔχουν τήν λογικήν τῆς παναρχαίας πείρας τῶν λα-
ῶν. Εἶνε τό ἀπόσταγμα τῶν πορισμάτων τῆς ζωῆς, τῆς συνειδητῆς,
ἀνάμεσα στούς αἰῶνας. Καί κρυβουν, τίς περισσότερες φορές, βαθύ-
τατες ἀλήθειες, πού μποροῦν σάν φάρσι, ἀπό ἐπικίνδυνες ξέρες, νά
δείξουν τό δρόμο στούς προσεκτικούς ποντοπόρους ὅταν οἱ ἄνεμοι
ἀντιπαλεύουν ἐπάνω ἀπό τήν ἄβυσσον τῶν νερῶν καί κανένα ἄστρο δέν
φωτίζει τά νύκτια σκότη τά πηκτά.

Νίκος Καρβούνης

Ἀπό τήν "Ἐκλογή ἀπό τό ἔργο του" (σελ.93)

1. Σημ. σύντ. Ὁ Ἀκμπαρ ἦταν βασιλιάς ἰνδός μουσουλμάνος (1542-
1605), μέγας πολεμιστής, πολιτικός καί μεταρρυθμιστής. Μ' ὅλο
πού ἦταν ἀγράμματος, εἶχε πολύ ζωηρά πνευματικά ἐνδιαφέροντα. Μυ-
ήθηκε στό βραχμανισμό, στόν παρσισμό καί στό χριστιανισμό. Ἀπο-
φάσισε νά ἐνοποιήσει τή χώρα του καθιερώνοντας μιά θρησκεία πού
νά συνδυάζει τίς προηγούμενες. Μά ἡ προσπάθειά του δέ συνεχίστη-
κε ἀπό τούς διαδόχους του.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

(συνέχεια)

σελ.

Μελισσάνθη	Νάρκισσος (ποίημα)	33
Ντάγκ Χάμμερσελντ	Ὁ Νάρκισσος ἔσκυψε πάνω ἀπ' τὸ νερό	33
Ἐντουάρ Συρέ	Ορφέας	33
Δημήτρη Θεοδωρίδη	Λητώ (ποίημα)	
Μωρίς Μάγκο	Τὸ ἐσωτερικό τζαμί	
Ἀρθουρ Στάνλυ	Ὁ σαλιμπάγκος (παραμύθι)	36
Βαγιουμαναβά	Ὁ σιωπηλὸς γκουρού (στίχοι)	38

ΜΥΣΤΙΚΙΣΜΟΣ

Ουΐλλιαμ Λῶ		39
Ἀγίου Ἰσαάκ τοῦ Σύρου		39
Βαλεντίν Βάϊγκελ		
Νικολάϊ Μπερντιάγεφ	Σκέψεις	40
Γιόχαν Σέφλερ		
Ἀγίας Αἰκατερίνης τῆς Γένουας		
Βαγιαζήτ ἀλ Μπισταμί		
Λουίθ ντέ Λεόν		
Ἡσίτι Μοχάν Σέν	Οἱ τρελλάκηδες	40

ΜΥΣΤΙΚΙΣΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

Δημήτρη Θεοδωρίδη	Γυμνή	43
Γκαλασσοντίν Ρούμι	Ἐημέρωμα	44
Σαμπί	Μέσα μου	44
Αἰμιλίας Ἴβου	Ράινερ Μαρία Ρίλκε (μελέτη)	44

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ I: ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Γ. Θ. Βαφόπουλου	Ὁ καθεδρικός ναός τοῦ Κόβεντρν	47
------------------	--------------------------------	----

ΜΥΗΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ II:

Ἀγιαΐας Ζάννου	Ὁ Κρίσνα (ἑμμετρος μῦθος)	49
Γκέιμς Χένρυ Λῆ Χάντ	Ὁ Ἀμπού μπέν Ἄντεμ (παραμύθι)	51
Ἀπὸ τοὺς "Θρούλους τῶν λαῶν" Ζητᾶς ἓνα παραμύθι		52
Σ. Σαρβούνη	Ἡ σοφία τῶν παραμυθιῶν	52

Ε Ι Κ Ο Ν Ε Σ

Σαλβαδόρ Ντάλι	Ὁ Μυστικός Δεῖπνος	3
	Ὁ Ρομαίν Ρολλάν	16

